

Merja Salo

**Monialaisuuden kehittäminen osaksi Seinäjoen ammatti-
korkeakoulun ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja**

Opinnäytetyö

Kevät 2015

Liiketoiminta ja kulttuuri

Liiketalouden koulutus

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Koulutus: Liiketalous

Tekijä: Merja Salo

Työn nimi: Monialaisuuden kehittäminen osaksi Seinäjoen ammattikorkeakoulun ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja

Ohjaaja: Anne-Maria Aho

Vuosi: 2015

Sivumäärä: 79

Liitteiden lukumäärä: 8

Tulevaisuuden työelämän yhdeksi osaamistarpeeksi on ennakoitu monialaisuus, jossa osaaminen muodostuu eri alojen asiantuntijoiden muodostamasta osaamisesta yhteisen tehtävän tai ongelman ratkaisemiseksi. Tulevaisuuden työelämän muuttuvat osaamistarpeet asettavat haasteita myös tutkintojen vastaamisesta työelämän muuttuneisiin osaamistarpeisiin.

Tämän opinnäytetyön keskeisenä tavoitteena oli kuvata monialaisuuden nykytilaa ja sen merkitystä tulevaisuudessa Seinäjoen ammattikorkeakoulun (SeAMK) YAMK-opiskelijoiden näkökulmasta. Opinnäytetyön kohteena ja toimeksiantajana toimi SeAMK. Teoriaosuuden aineisto pohjautui monialaisuutta käsitteleviin julkaisuihin ja ennakointiraportteihin tulevaisuuden työelämän muuttumisesta. Pääasiallisena tutkimusmenetelmänä käytettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Kyselytutkimus kohdistui SeAMKin YAMK-opiskelijoihin. Aineistonkeruumenetelmäksi valittiin internetin kautta lähetettävä kysely. Kyselytutkimuksen vastausprosentiksi tuli 14,8 %.

Kyselytutkimuksen vastausten perusteella monialaisuuden nykytilasta saatiin kuva, että tällä hetkellä lähes kaikkien vastaajien työtehtäviin sisältyi monialaista yhteistyötä eri alojen kanssa. YAMK-opinnoissaan vastaajista lähes puolet arvioi tehneensä monialaista yhteistyötä muiden SeAMKin YAMK-opiskelijoiden kanssa esim. ryhmä- ja harjoitustöissä.

Tulevaisuuden työelämässä monialaisuuden merkitys ja monialaisuusosaaminen koettiin nykyhetkeä tärkeämmäksi osaamiseksi. Monialaisuus nähtiin ilmentyvän tulevaisuuden työtehtävissä esim. uusina yhteistyökumppaneina. Monialaisuuden lisääminen osaksi YAMK-opintoja koettiin kiinnostavaksi. Vastaajat pitivät kiinnostavimpana monialaisuuden toteuttamismuotona opintoihin erityisesti vierailijaluennoitsijoita eri alojen yrityksistä/organisaatioista.

Kyselytulosten vastausten perusteella esitetään kehittämisideoita, miten monialaisuutta voitaisiin kehittää osaksi SeAMKin YAMK-tutkintoja.

Avainsanat: Monialaisuus, ennakointi, osaaminen, työelämälähtöisyys

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: Business and Culture

Degree programme: Degree Programme in Business

Specialisation: Business

Author: Merja Salo

Title of thesis: Integration of multidisciplinary as part of the Master's Degree Programmes of Seinäjoki University of Applied Sciences

Supervisor: Anne-Maria Aho

Year: 2015

Number of pages: 79

Number of appendices: 8

The main purpose of the thesis was to describe the current state of multidisciplinary and its importance in the future in the Master's Degrees of Seinäjoki University of Applied Sciences.

The theoretical part of the material was mainly based on publications and reports on multidisciplinary and on reports anticipating changes in future working life. The main research method was quantitative. The survey focused on the Master's students of Seinäjoki University of Applied Sciences.

The survey responses showed that, at the moment, the duties of almost all the respondents included multidisciplinary cooperation with different sectors. Almost half of the respondents reported having had some cooperation with other Master's students of Seinäjoki University of Applied Sciences. More than half of the respondents felt that multidisciplinary competencies would be more important in future working life than today. Of the respondents, 41 percent would like to have more multidisciplinary to be included in their Master's studies.

The results show that multidisciplinary was seen as an important and interesting component of the Master's degree studies. On the basis of the responses, suggestions were made for the integration of multidisciplinary as part of the Master's Degree at Seinäjoki University of Applied Sciences.

Keywords: multidisciplinary, anticipation, knowledge, working life orientation

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuvio- ja taulukkoluetelo.....	7
1 JOHDANTO	8
1.1 Opinnäytetyön tausta	8
1.2 Opinnäytetyön tavoite	8
1.3 Opinnäytetyön rakenne	9
2 MONIALAISUUS TYÖ- JA KOULUTUSKENTÄSSÄ	10
2.1 Yksilön ja organisaation osaaminen sekä monialaisuus osaamisena	10
2.1.1 Yksilön osaaminen.....	10
2.1.2 Organisaation osaaminen	11
2.1.3 Monialaisuus	13
2.1.4 Monialaisuuden toteutuminen koulutuskentässä.....	13
2.2 Ennakointi ja osaamistarpeiden muuttuminen.....	15
2.2.1 Ennakointi	15
2.2.2 Ennakoinnin merkitys käytännössä koulutus-, osaamis- ja työvoimatarpeissa	16
2.2.3 Tulevaisuuden työelämän osaamistarpeiden muuttuminen	17
2.2.4 Tulevaisuuden tiimin osaaminen.....	19
2.3 Koulutuspolitiikka	20
2.3.1 Ammattikorkeakoulutusta koskevia säädöksiä.....	20
2.3.2 Ammattikorkeakoulu-uudistus	22
2.4 Tutkintojen ja muun osaamisen kansallinen viitekehys	23
2.4.1 Eurooppalainen tutkintojen viitekehys.....	23
2.4.2 Kansallinen viitekehys.....	24
2.4.3 Kansallisten tutkintojen viitekehysten yhdistäminen eurooppalaiseen tutkintojen viitekehykseen	24
2.5 ARENE ry:n suositus ammattikorkeakoulututkintojen yhteisistä kompetensseista	25

3	YAMK-KOULUTUKSET SEAMKISSA.....	27
3.1	SeAMKin organisaatio.....	27
3.2	SeAMKin strategia 2015–2020	28
3.3	SeAMKin koulutustarjonta.....	28
3.4	YAMK-tutkintojen opetussuunnitelmat	31
3.4.1	Liiketalouden ala	31
3.4.2	Luonnonvara-ala	34
3.4.3	Sosiaali- ja terveysala	35
3.4.4	Tekniikan ala.....	37
4	OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSMENETELMÄ	40
4.1	Tutkimusmenetelmä.....	40
4.2	Aineistonkeruumenetelmä.....	41
4.3	Kyselylomakkeen suunnittelu	43
4.3.1	Kysymystyypit	43
4.3.2	Asenneasteikko.....	44
4.3.3	Kyselyn pilotointi	44
4.3.4	Kyselylomakkeen rakenne	45
4.4	Aineiston käsittely	46
4.5	Tutkimuksen luotettavuuden arviointi	46
5	MONIALAISUUDEN TOTEUTUMINEN SEAMKIN YAMK- KOULUTUKSISSA.....	48
5.1	Vastaajien taustatiedot.....	48
5.2	Monialaisuuden ilmentyminen työtehtävissä ja YAMK-koulutuksissa tällä hetkellä.....	53
5.2.1	Työelämävalmiudet.....	53
5.2.2	Työelämäyhteistyö	54
5.2.3	Koulutuksen tukeminen osaamisalueiden kehittymiseen	55
5.2.4	Yhteistyö koulutuksessa.....	56
5.2.5	Yhteenveto monialaisuuden nykytilasta	57
5.3	Monialaisuus tulevaisuuden työtehtävissä ja YAMK-koulutuksessa.....	58
5.3.1	Työelämävalmiudet.....	58
5.3.2	Työelämän yhteistyö	59
5.3.3	Kiinnostus monialaisuuden lisäämisestä opintoihin	60

5.3.4	Yhteistyö koulutuksessa.....	62
5.3.5	Yhteenvedo monialaisuuden tavoitetilasta	63
5.4	Monialaisuuden kehittäminen.....	64
5.4.1	Vastaajien kehittämissuhteita tutkintojen kehittämiseen	64
5.4.2	Nykyhetken ja tulevaisuuden työelämävalmiuksien vertaileminen ..	66
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET	68
6.1	Tutkimuksen suorittaminen	68
6.2	Tulokset	69
6.3	Kehittämissuhteet.....	71
	LÄHTEET	73
	LIITTEET	79

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Opinnäytetyön ajallinen rakenne.....	9
Kuvio 2. Ydinosaamisen muodostuminen	12
Kuvio 3. Maailman paras tuotekehitystiimi.	20
Kuvio 4. Vastaajat tutkinto-ohjelmittain.	49
Kuvio 5. Vastaajien jakautuminen koulutusaloittain.	50
Kuvio 6. Vastaajien työskentelysektori.....	51
Kuvio 7. Vastaajien työskentelytoimiala.	52
Kuvio 8. Pääasialliset työtehtävät.	52
Kuvio 9. Työelämävalmiuksien tärkeys tällä hetkellä.	54
Kuvio 10. Monialaisen yhteistyön määrä SeAMKin YAMK-opiskelijoiden kanssa.	56
Kuvio 11. Työelämävalmiuksien tärkeys tulevaisuudessa.	59
Kuvio 12. Monialaisuuden merkitys tulevaisuuden työelämässä.....	60
Kuvio 13. Vastaajien mielipide monialaisuuden sisällyttämiseen opintoihin.....	61
Kuvio 14. Vastaajien mielipide monialaisuuden sisällyttämiseen opintoihin aloittain.	62
Taulukko 1. Tutkintojen ja muun osaamisen kansallinen viitekehys, taso 7.....	24
Taulukko 2. ARENE ry:n suositus ammattikorkeakoulututkintojen yhteisiksi kompetensseiksi	25
Taulukko 3. AMK-tutkinnot.....	29
Taulukko 4. YAMK-tutkinnot	30
Taulukko 5. Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen OPS lv. 2013–2014	32
Taulukko 6. Master of Business Administration OPS lv. 2014–2015	33
Taulukko 7. Maaseudun kehittämisen koulutuksen OPS lv. 2014–2015.....	35
Taulukko 8. Kehittäminen ja johtaminen (YAMK) OPS lv. 2013–2014.....	36
Taulukko 9. Sosiaaliala (YAMK) OPS lv. 2014–2015.....	37
Taulukko 10. Teknologiaosaamisen johtaminen (YAMK) OPS lv. 2014–2015.....	38
Taulukko 11. Rakentamisen (YAMK) OPS lv. 2013–2014	39
Taulukko 12. Osaamisalueiden kehittyminen.....	55
Taulukko 13. Monialaisuuden toteuttamismuotojen kiinnostus.	62
Taulukko 14. Nykyhetken ja tulevaisuuden työelämävalmiuksien vertailu.	66

1 JOHDANTO

1.1 Opinnäytetyön tausta

Työelämä ja siellä tarvittava osaaminen muuttuu jatkuvasti. Yhtenä tulevaisuuden työelämän muuttuvana osaamistarpeena on ennakoitu olevan monialaisuus, jonka on arvioitu yleistyvän eri alojen työtehtävissä ja yhteistyössä. Monialaisuudella tarkoitetaan osaamista, joka muodostuu eri alojen asiantuntijoiden muodostamasta osaamisesta yhteisen tehtävän tai ongelman ratkaisemiseksi. Vastatakseen työelämän muuttuvaan osaamistarpeeseen, tulee koulutusten järjestäjien kiinnittää yhä enemmän huomiota tutkintojen vastaamiseen työelämässä tarvittavaan osaamiseen.

Eräitä työelämälähtöisyyteen perustuvien tutkintojen tarjoajia ovat ammattikorkeakoulut. Työelämän muuttuvat osaamistarpeet sekä käynnissä oleva ammattikorkeakoulu-uudistus edellyttävät ammattikorkeakouluilta ennakointia ja uudistusta tutkintojen suunnitteluun. Ammattikorkeakoulu-uudistuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena on tukea ammattikorkeakouluja tarjoamaan entistä joustavammin koulutuksia muuttuvan työelämän tarpeisiin.

Tulevaisuuden työelämässä tarvittavan osaamisen muuttuminen ja työelämälähtöisyyteen perustuvien tutkintojen vastaaminen työelämän muuttuneisiin osaamistarpeisiin antaa mielenkiintoisen ja haastavan lähtökohdan tutkia, miten monialaisuutta voitaisiin kehittää osaksi tutkintoja. Tämän opinnäytetyön kohteena ja toimeksiantajana toimi Seinäjoen ammattikorkeakoulu (myöh. SeAMK). Kyselytutkimus kohdistui SeAMKin eri alojen YAMK-opiskelijoihin.

1.2 Opinnäytetyön tavoite

Opinnäytetyön tavoite jakautuu päätavoitteeseen ja kolmeen alatavoitteeseen. Opinnäytetyön päätavoitteena on kuvata monialaisuuden nykytilaa ja sen merkitystä tulevaisuudessa SeAMKin YAMK-tutkinnoissa opiskelijoiden näkökulmasta.

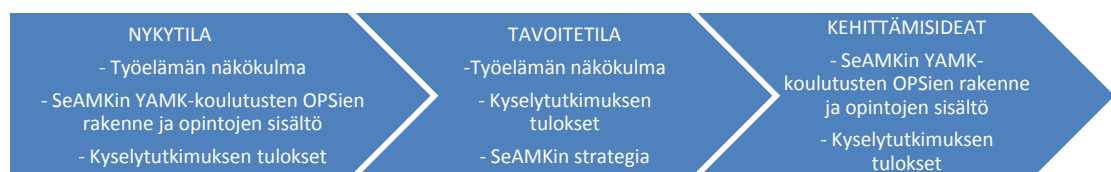
Opinnäytetyön alatavoitteina ovat:

- analysoida monialaisuuden ilmentymistä työelämässä ja opinnoissa tällä hetkellä
- kuvata monialaisuuden merkitystä työelämässä ja opinnoissa tulevaisuudessa
- esittää kehittämisideoita monialaisuuden kehittämiseksi osaksi YAMK-koulutuksia

1.3 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyö jakautuu kuuteen lukuun. Ensimmäisessä luvussa esitetään opinnäytetyön johdanto, jossa kerrotaan työn taustaa, tavoitteet sekä opinnäytetyön rakenne. Toisessa luvussa esitetään työn keskeisimmät käsitteet teorian tietoon ja aikaisempaan tutkimustietoon perustuen. Toisen luvun tarkoituksena on antaa lukijalle kuva monialaisuuden toteutumisesta työ- ja koulutuskentässä. Kolmannessa luvussa perehdytään SeAMKin YAMK-koulutuksiin. Neljännessä luvussa perustellaan opinnäytetyön tutkimusmenetelmien valinta ja esitetään mm. kyselylomakkeen suunnittelemisen eri vaiheet. Viidennessä luvussa kerrotaan monialaisuuden toteutumisesta SeAMKin YAMK-koulutuksissa. Luku perustuu kyselytutkimustuloksiin. Kuudennen luvun johtopäätöksissä ja kehittämis ehdotuksissa pohditaan mm. tutkimuksen suorittamiseen liittyneitä ongelmakohtia sekä saatuja tuloksia.

Ajallisesti opinnäytetyö rakentuu kolmesta osiosta: nykytilasta, tavoitetilasta ja kehittämisideoista (Kuvio 1.). Nykytilakuvaus muodostuu työelämän näkökulmasta, SeAMKin YAMK-koulutusten opetussuunnitelmien rakenteesta ja opintojen sisällöstä sekä kyselytutkimuksen tuloksista. Tavoitetila rakentuu työelämän näkökulmasta, kyselytutkimuksen tuloksista ja SeAMKin strategiasta. Kehittämisideat muodostuvat SeAMKin YAMK-koulutusten opetussuunnitelmien rakenteesta ja opintojen sisällöistä esiin tulleista havainnoista sekä kyselytutkimuksen tuloksista.

Kuvio 1. Opinnäytetyön ajallinen rakenne.

2 MONIALAISUUS TYÖ- JA KOULUTUSKENTÄSSÄ

Tämän luvun tarkastelun kohteena on tulevaisuuden työelämässä tarvittavan osaamisen muuttuminen ja erityisesti monialaisuuden merkitys osaamisen muuttumisena. Lisäksi tässä luvussa tutustutaan koulutuspolitiikkaan ja mm. ammattikorkeakoulu-uudistuksen tarkoitukseen. Tämän luvun tarkoituksena on antaa lukijalle kuva monialaisuuden tuomista mahdollisuuksista ja toisaalta myös haasteista ammattikorkeakoulun ja työelämän välillä.

2.1 Yksilön ja organisaation osaaminen sekä monialaisuus osaamisena

Osaamista voidaan tarkastella useista eri näkökulmista. Eräs näkökulma osaamisen tarkasteluun on tarkastella osaamista yksilön, tiimin, ryhmän, organisaation tai verkoston resurssina (Ojala 2008, 50). Seuraavissa kappaleissa osaamista tarkastellaan erityisesti yksilön ja organisaation näkökulmista sekä esitetään, mitä monialaisuus tarkoittaa ja miten se osaamisena voi näkyä.

2.1.1 Yksilön osaaminen

Ojala (2008, 50) kertoo osaamisen -käsitteen synonyymina käytettävän usein kompetenssi -käsitettä. Auvinen, Hirvonen, Dal Maso, Kallberg & Putkuri (2007, 76–77) kirjoittavat kompetenssi-termiä käytettävän, kun tarkoitetaan ammattitaitoa. Kirjoittajat erottavat kompetenssiin kuuluvan ammatillisen ja muodollisen pätevyyden. Ammatillinen pätevyys saadaan usein koulutuksen ja työkokemuksen kautta. Kirjoittajat jatkavat muodollisen peruspätevyyden saavutettavan usein tutkintovaatimusten tai todistuksen kautta, joka ilmaisee yksilön mahdollisen pätevyyden.

Sydänmaanlakka (2009, 64–66) määrittelee yksilön osaamisen muodostuvan tiedoista, taidoista, asenteesta, kokemuksista ja kontakteista. Ojala (2008, 50–51) lisää yksilön osaamisen muodostuvan myös verkostoista ja henkilökohtaisista ominaisuuksista. Ojala jatkaa yksilön osaamisessa tarkoitettujen tietojen ja taitojen olevan hankittuja esim. koulutuksen ja opiskelun kautta. Kirjoittajan mielestä henkilö-

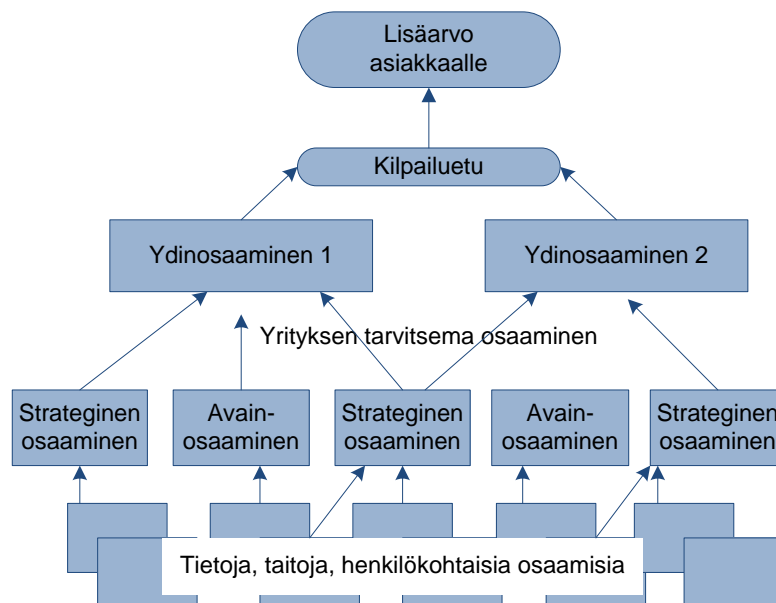
kohtaiset ominaisuudet osaltaan vaikuttavat siihen, miten samakin koulutus ja osaaminen voivat ilmentyä ja painottua yksilöllä eri tavalla. Yksilön osaamisen lähtökohdiana on tietojen ja taitojen hankkiminen esim. koulutuksen kautta, mutta vaikka käyty koulutus olisi sama, tekee yksilön henkilökohtaiset ominaisuudet meistä jokaisesta erilaisia oppijoita ja osaajia. Ojala tiivistää yksilön osaamisen muodostavien tekijöiden auttavan yksilöä selviytymään työhön liittyvistä tilanteista niin, että tavoitteena on hyvä työsuoritus. Sydänmaanlakka (2009, 64) korostaa, ettei yksilön osaaminen ole pelkästään tietoa, vaan yksilöltä vaaditaan myös taitoa, jolla tieto osataan siirtää käytäntöön.

On huomattava, että yksilön osaamista sivuaa myös termi substanssiosaaminen. Yksilötasolla substanssiosaamisella tarkoitetaan työssä tarvittavia ammatillisia taitoja ja tietoja, joista muodostuu yksilön ydinosaaminen. Pystyäkseen toimimaan asiantuntijana, tulee henkilön hallita ammatin tiedollisten ja taidollisten vaatimusten lisäksi myös laajemmin työelämän pelisääntöjä, koska jokaisella ammattikunnalla on omia tavoitteita ja toimintaohjeita. Substanssiosaamiseen kuuluu myös henkilökohtaiset kyvyt ja persoonallinen tapa toimia vaihtelevissa työtilanteissa (Helakorpi 2009). Auvinen ym. (2007, 76) kirjoittavat nykyisessä työelämässä työntekijältä edellytettävän sisältöosaamisen lisäksi yhä enemmän yleisiä työelämätaitoja tai -valmiuksia sekä lisäksi ammatillisen osaamisen kehittymistä tukevia valmiuksia.

2.1.2 Organisaation osaaminen

Organisaation osaamisen Sydänmaanlakka (2009, 65) kuvaa olevan dataa, informaatiota, tietoa, toimintatapoja ja prosesseja pitäen sisällään organisaation arvot ja kulttuurin. Kirjoittaja pitää myös organisaation sisäisiä ja ulkoisia verkostoja tärkeänä osana organisaation osaamista, koska verkostot sisältävät hajautettua osaamista. Ojala (2008, 53) lisää organisaation osaamisen muodostuvan myös yksilöiden osaamisesta, kun ihmiset jakavat, yhdistävät ja kehittävät osaamistaan yhdessä ja jonka tuloksena osaaminen muunnetaan organisaation yhteiseksi toiminnaksi.

Otala (2008, 54) kuvaa organisaation osaamiseen liittyvät termit avainosaaminen, strateginen tai kriittinen osaaminen ja ydinosaaminen. Otala selventää avainosaamisen tarkoittavan osaamista, jota yrityksen toiminta edellyttää. Kaikki avainosaaminen ei kuitenkaan kirjoittajan mielestä ole tärkeää, vaan avainosaamiset määritetään osaamistarpeissa. Strateginen tai kriittinen osaaminen on taas kirjoittajan mielestä osaamista, joka on välttämätöntä organisaation strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Sydänmaanlakka (2009, 65) kertoo organisaation strategisen osaamisen kuvattavan usein ydinosaamisina, joka muodostuu osaamisten, teknologioiden ja tietojärjestelmien yhdistelmästä. Kirjoittajan mielestä yritys- ja organisaatiotasolla ydinosaamisen katsotaan olevan kilpailutekijä, jolla organisaatio erottuu muista alan kilpailijoista. Organisaation ydinosaaminen muodostuu yhdestä tai useammasta strategisesta osaamisesta, jonka kautta yritys saa kilpailuedun (Otala 2008, 54). Ydinosaamista voidaan kutsua myös aineettomaksi pääomaksi, koska se muodostuu monista eri tekijöistä, jotka yhdessä tuottavat yritykselle lisäarvoa (Vartiainen 2014). Ydinosaamisen muodostuminen on kuvattu kuviossa 2.

Kuvio 2. Ydinosaamisen muodostuminen (Otala 2008, 55).

2.1.3 Monialaisuus

Monialaisuus -käsitteen käyttö on yleistynyt eri aloilla ja asiayhteyksissä sekä erilaisissa tutkimuksissa. Käsitteen yksiselitteinen määrittelyminen on kuitenkin hankalaa. Hankalaksi käsitteen määrittelymisen tekee se, että käsite ymmärretään eri aloilla eri tavalla. Tämän lisäksi monialaisuus -käsitettä sivuaa erityisesti tieteellisissä julkaisuissa useat käsitteet, kuten poikkitieteellisyys, monitieteisyys ja tieteidenvälisyys. Monialaisuus -käsitettä ja sitä sivuavien käsitteiden välille ei tässä työssä lähdetä tekemään eroja, vaan ne nähdään tarkoittavan tässä työssä samaa asiaa. Monialaisuus -käsitteen määrittelyn lähtökohdaksi otetaan erityisesti monitieteisyys -käsite.

Lindeman & Veistilä (2014, 97) kirjoittavat monitieteisyys-käsitteellä viitattavan kahden tai useamman alan tietämyksen hyödyntämiseen yhteisen ongelman ratkaisussa, jossa tukeudutaan vain alojen olennaisiin käsitteisiin, menetelmiin ja muihin alojen välisiin ilmenemismuotoihin. Nicolescu (2012) puolestaan kirjoittaa monitieteisyyden tarkoittavan tutkimusaiheen opiskelua useassa tieteenalassa samaan aikaan. Kirjoittajan mukaan tapauksessa rikastetaan sekoittamalla eri tieteenalojen näkökulmia.

Tässä työssä monialaisuus -käsite ymmärretään tarkoittavan yhteistyötä, jossa yhdistetään eri ammattialojen asiantuntijoiden tietoja, taitoja ja osaamisia yhdeksi uudellaiseksi kokonaisuudeksi, kuitenkin niin, että jokaisen alan asiantuntija säilyttää oman ydinosaamisensa. Seuraavassa alaluvussa tarkastellaan muutamien esimerkkien kautta, miten monialaisuus voi toteutua koulutuskentän eri osa-alueilla. Tarkastelussa on erityisesti opetussuunnitelmissa näkyvä monialaisuuden toteutuminen.

2.1.4 Monialaisuuden toteutuminen koulutuskentässä

Monialaisuus voi toteutua tutkintojen opetussuunnitelmissa. Esimerkiksi Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa (jäljempänä Kyamk) toteutettiin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opetussuunnitelmauudistus vuonna 2013. Uudistuksen

myötä Kyamkin kahden englanninkielisen tutkinnon: International Business Management ja Master of Culture and Arts, Degree Programme in Design opetussuunnitelmat yhdistettiin osittain. Tuloksena saatiin monialainen opetussuunnitelma, jossa vähintään 20 opintopisteen laajuisen moduulin opiskelijat suorittavat yhdessä. Pilotina toteutettavan monialaisen opetussuunnitelman tarkoituksena on antaa eri maista ja kulttuureista tuleville opiskelijoille muun muassa valmiuden ymmärtää monialaista tiimityötä ja avartaa näkemystä toisen alan osaamisesta (Peltola 2014).

Monialaisuus on tullut yhä tärkeämmäksi osaksi myös korkeakoulujen uusia oppimisympäristöjä, kuten Seinäjoen ammattikorkeakoulussa toimiva monialainen oppimisympäristö FramiPro. FramiPro tarjoaa SeAMKin opiskelijoille mahdollisuuden suorittaa osan tutkintoonsa kuuluvista opinnoista eri alojen opiskelijoista muodostuvassa opiskelijaryhmässä poikkitieteellisesti. Opiskelijat pääsevät toteuttamaan työelämän ja tutkimus-, kehitys- ja innovaatiohankkeiden kanssa erilaisia projekteja. FramiPro-opintojen ajan opiskelijat ovat pääsääntöisesti irti muusta kontaktiopetuksesta. FramiPro-opintojen laajuus on 25–30 opintopistettä ja opinnot kestävät yhden lukukauden. FramiPro kehittää muun muassa opiskelijan projektinhallintaosaamista, neuvottelu-, vuorovaikutus- ja esimiestaitoja sekä antaa uusia näkökulmia eri aloilta. FramiProssa opiskelija saa muun muassa kokemusta työskentelystä eri ammattiryhmien kanssa, kehittää osaamistaan ja omaa ammatillista identiteettiään (SeAMK FramiPro [viitattu 29.7.2014]).

Myös korkeakouluissa monialaisuus on tuotu osaksi suoritettavaa tutkintoa joustavalla opinto-oikeudella eli ns. JOO-opinto-oikeudella. JOO-opinto-oikeus on yliopistojen välinen järjestelmä, jonka kautta opiskelija voi hakea oikeutta suorittaa esim. sivuaineopinnot toisen yliopiston tarjonnasta, mikäli oma yliopisto ei niitä tarjoa. Opinto-oikeus mahdollistaa korkeakouluopiskelijalle mahdollisuuden valita tutkintoonsa opintoja oman kiinnostuksensa mukaan. Käytännössä esimerkiksi sosiologiksi opiskeleva voi sisällyttää tutkintoonsa myös markkinointia, ymmärtääkseen kaupallista alaa (Ruuska 2010).

2.2 Ennakointi ja osaamistarpeiden muuttuminen

2.2.1 Ennakointi

Nopeasti muuttuvassa maailmassa tarvitaan ennakointia tulevaisuudesta, että pysytään myös tulevaisuuden muutosvauhdissa mukana. Koska muutosvauhti on niin nopeaa, on välttämätöntä pyrkiä hahmottamaan itselleen ja organisaatiolle jonkinlaiset ennusteet kehityksen suunnasta menestyäkseen ja pysyäkseen muutosvauhdissa mukana (Ennakointimenetelmät [viitattu 16.8.2014]). Kallioinen, Varjonen & Jokinen (2009, 187) kirjoittavat ennakkoinnin kuvaavan usein tulevaisuuden tekemisen tapoja. Lindgren & Bandhold (2009, 25) lisäävät ennakkoinnin kuvaavan mahdollista tulevaisuutta, jossa riskejä ei oteta huomioon tai ne jäävät piileviksi. Aho (2008, 9-10) näkee ennakkoinnin tavoitteena olevan hahmottaa erilaisia vaihtoehtoja tulevaisuudesta erilaisilla muuttujilla ja tietyllä aikavälillä. Ennakoinnilla voidaan tarkistaa strategisia tavoitteita ja toimintaa. Eräs tärkeä osa ennakointia onkin kirjoittajan mukaan testaus, pilotointi ja tarkistus.

Ennakointi ja tulevaisuudentutkimus ovat tiedonaloina hyvin lähellä toisiaan, koska kummatkin tiedonalat hyödyntävät samoja teorioita ja menetelmiä. Tällaisia ennakointimenetelmiä ovat määrälliset, laadulliset, normatiiviset ja ekstrapolatiiviset menetelmät. Ennakointiin ja tulevaisuudentutkimuksen menetelmiin käytetään lisäksi erilaisia työkaluja ja lähestymistapoja. Näkemyksellisen tiedon tuotannossa ja esittämisessä voidaan hyödyntää esim. luovia työskentelykeinoja, kuten tulevaisuusverstaaita ja aivoriihiä (Ennakointimenetelmät [viitattu 29.7.2014]). Normatiivisten menetelmien käyttö on erityisen tärkeää mm. yritysjohtamisessa, jossa yritysjohtajat käyttävät menetelmää yrityksen tulevaisuuskuvan hahmottamisessa. Ekstrapolatiivisilla menetelmillä on tärkeä merkitys yritysjohtamisen ja -kehittämisen työkaluina, koska menetelmä auttaa havaitsemaan onko yritys menossa oikeaan suuntaan (Ennakointitoiminta Pk-yrityksissä 2014).

Kaikkia eri ennakkoinnin lähestymistapoja kuitenkin yhdistävät seuraavat piirteet:

- pitkä aikaväli
- monialaisuus

- vuorovaikutteisuus
- suunnitelmallisuus
- systemaattisten menetelmien hyödyntäminen
(Alueellisen ennakkoinnin 2002, 44).

Milloin ennakkoinnille ei ole tarvetta? Ennakkoinnille ei ole silloin tarvetta, mikäli tulevaisuus on varmaa, eikä siihen liity muuttuvia tekijöitä (Ennakointimenetelmät [viitattu 16.8.2014]). Missään ei kuitenkaan tänä päivänä voida olla varmoja tulevaisuudesta, joten ennakkoinnilla on suuri merkitys tulevaisuuden kehityssuuntien seuraamiselle. On kuitenkin muistettava, että ennakointitieto voidaan nähdä vain eräänlaisena olettamuksena tulevaisuudesta, mutta josta emme voi kuitenkaan tietää varmasti. Myöskään mitään vakuutta siitä, että ennakointitulokset olisivat oikeita ja pohjautuisivat todelliseen tulevaisuuteen, ei ole takeita. Voimme vain tehdä suuntaviivoja siitä, minkälaista tulevaisuudessa jokin asia tai tapahtuma tulee mahdollisesti olemaan.

2.2.2 Ennakkoinnin merkitys käytännössä koulutus-, osaamis- ja työvoimatarpeissa

Ennakointitietoa tuotetaan sekä kansallisesti että alueellisesti mm. osaamis- ja koulutustarpeiden ennakointiin. Laajaa ennakointitietoa tuottavat Suomessa valtakunnallisesti eri organisaatiot, kuten työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö sekä opetushallitus. Alueellista ennakointitietoa tuottavat mm. elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukset ja maakuntaliitot sekä erilaiset työ- ja koulutusorganisaatiot ja järjestöt (Alueellisen ennakkoinnin 2002, 37).

Opetushallituksen ennakointiyksikkö on yksi pitkän aikavälin työvoima-, koulutus- ja osaamistarpeita tuottava taho yhdessä laajan yhteistyöverkoston kanssa. Opetushallitus tuottaa työvoima- ja koulutustarpeiden määrällistä ennakointitietoa tulevaisuuden osaamistarpeista ja koulutustarjonnan vastaamisesta tähän. Osaamistarpeiden laadullinen ennakointi puolestaan tuottaa tietoa siitä, minkälaista osaamista tarvitaan tulevaisuuden työelämässä. Ennakointitietoa hyödynnetään opetuksen kehittämisen työssä ammattitaitovaatimusten mukaisesti (Ennakointi [viitattu 29.7.2014]).

Yleisin alueellisen ennakkoinnin kohde on työvoima- ja koulutustarpeet (Alueellisen ennakkoinnin 2002, 37) Myös yksilölle edellä mainittujen tahojen tuottamat ennakkointiedot erityisesti työvoima-, koulutus- ja osaamistarpeista ovat tärkeitä yksilön oman urapolun suunnittelemisessa ja kehittämisessä (Leppänen & Torvinen 2013). Yksilön tasolla tarkasteltaessa yksilön työssään tarvitsemaa osaamista ennakoitaessa tarkastellaan koko organisaatiota, tehtävää ja roolia. Organisaatiotasolla tarkasteltaessa osaamisen ennakointi liitetään strategiseen henkilöstöjohtamiseen ja osaamisen johtamiseen. Organisaation osaamisen ennakkoinnissa kiinnitetään huomiota organisaation ydinosaamiseen ja dynaamiseen osaamiseen. Työelämän vaatima osaamisen ennakointi tuottaa puolestaan tietoa mm. opetussuunnitelmien sisältöön (Siikaniemi, Saikkonen, Härkönen 2010, 24–25).

2.2.3 Tulevaisuuden työelämän osaamistarpeiden muuttuminen

Tulevaisuuden työelämässä tarvittavista osaamistarpeista on kirjoitettu laajasti mm. erilaisissa ennakkointitutkimuksissa. Seuraavissa kappaleissa perehdytään erityisesti seuraaviin tulevaisuuden työelämässä ennakoituihin osaamistarpeisiin: digitalisaatioon, erilaisiin työn tekemisen muotoihin, toimialarajoja ylittävään osaamiseen sekä verkosto-osaamiseen. Alaluvussa esitetään esimerkkinä, miten toimialarajoja ylittävä osaaminen voisi toteutua tulevaisuuden tiimin osaamisessa.

Alasoini, Järvensivu & Mäkitalo (2012, 28–30) ennakoivat Suomen työelämässä vuonna 2030 yhdeksi keskeisimmäksi osaamisalueeksi digitaalisen lukutaidon. Digibarometrin (2014, 5, 10, 15) tekemän vertailun mukaan Suomella olisi tällä hetkellä parhaat edellytykset menestyä jopa maailmanlaajuisesti digitaalisuuden hyödyntämisessä. Edellytyksissä Suomi sijoittuukin sijalle yksi (78,0 %), mutta digitaalisuuden käyttämisessä Suomi on vertailumaiden kohdalla vasta sijalla seitsemän (55,7 %). On arvioitu, että tulevaisuudessa digitaalinen lukutaito on jo kansalaisosaamista. Syynä tähän on sovellusten helppokäyttöisyys sekä Y- ja Z- sukupolvista muodostuva työkäisten enemmistö, jotka ovat varttuneet internetin aikana (Alasoini ym. 2012, 29).

Erilaiset työn tekemisen muodot kuten etätö ja muiden joustavien työn tekemisen muotojen on ennakoitu kasvavan (Finanssialan kyvykkyydet 2012, 20). Uusimman

työolobarometrin (Työolobarometri 2014, 46–50) mukaan joustavan työajan käyttö on kasvanut vuodesta 2006 vuoteen 2013 kymmenen prosenttiyksikköä. Myös etätöiden tekeminen on kasvanut hieman viimeisen kahdeksan vuoden aikana. Vuonna 2013 etätöitä teki viikoittain vähintään 7 % palkansaajista, kun vuonna 2012 luku oli 5 %.

Toimialarajoja ylittäviä osaamistarpeita on ennakoitu tarvittavan mm. liiketoiminta-, teknologia-, palvelu- ja verkosto-osaamisessa. Erityisesti elinkeinoelämässä liiketoimintaosaamisesta on tulossa merkittävä taito, jossa osaaminen ulottuu aina ideoiden kehittämisestä niiden tuotteistamiseen, markkinoille viemiseen ja kannattavasti myymiseen (Finanssialan kyvykkyydet 2012, 32). Vaikka teknologiaosaaminen on Suomessa ollut vahvaa, tarvitaan tulevaisuudessa yhä enemmän panostusta myös teknologian soveltamiseen ja palvelujen ideointiin. Teknologiaosaamisen tarve laajenee jatkuvasti uusille toimialoille, joten tarve sen seuraamiseen ja soveltamiskohdeiden havainnointiin on tärkeää myös tulevaisuudessa (Finanssialan kyvykkyydet 2012, 32).

Myös palveluosaamisessa yhdistyy useita eri toimialoja yhdistäviä tekijöitä. Kaupan alalla palveluosaamiseen yhdistetään muun muassa myyntiosaaminen ja asiakassuhteen hoitaminen (Finanssialan kyvykkyydet 2012, 32). Palvelujen kehittämiseen tarvitaan ymmärrystä palvelujen käyttäjistä ja käyttämisestä eri markkinoilla. Käyttäjien kokemusten huomioonottaminen onkin merkittävä tekijä palveluiden kehittämisessä. Käyttäjälähtöisyyden ymmärtämistä voidaan tarkastella kahdella eri tavalla: yritykset pyrkivät ymmärtämään asiakkaiden tarpeita paremmin ja toisaalta pyrkivät tuomaan käyttäjiä suoraan mukaan palveluiden kehittämiseen, osaksi yrityksen innovaatiotiimiä (Oivallus 2010, 21).

Toimintaympäristön nopea muuttuminen on osaltaan vaikuttanut siihen, että olemme siirtymässä tietoyhteiskunnasta kohti verkostoyhteiskuntaa ts. ubiikkiyhteiskuntaa, jossa tiedon rinnalle tulevat verkostot (Sydänmaanlakka 2009, 26–27). Verkosto-osaamisella tarkoitetaan kykyä rakentaa ja johtaa sekä toimia strategisissa verkostoissa, joihin monet liiketoiminnot ovat siirtymässä (Finanssialan kyvykkyydet 2012, 32). Oivallus-hankkeessa (2010, 13) verkosto-osaamisen synonyy-

meina pidetään yhteistyötaitoja, sosiaalisia taitoja ja vuorovaikutustaitoja. Hankkeessa on ennakoitu yritysten verkostojen muodostuvan mm. asiakkaista, kilpailijoista, muista yrityksistä sekä korkeakouluista.

Verkostoissa toimimisesta on tulossa tärkeä menestystekijä yrityksille (Tulevaisuusluotain 2006, 36). Vuoden 2030 työelämässä on ennakoitu verkosto-osaamisen merkityksen olevan erityisen tärkeää, koska kyvystä rakentaa ja työskennellä nopeasti muuttuvissa verkostoissa on tullut jatkuvaa (Alasoini ym. 2012, 29). Toimiva verkosto tarvitsee toimiakseen tiedon siirtymistä ja luottamusta, joka edellyttää vuorovaikutustaitoja, yhteistyökykyä ja taitoa rakentaa ja ylläpitää luottamusta (Finanssialan kyvykkyydet 2012, 32). Verkosto-osaamisessa on kyse erilaisista tavoista hankkia ja hyödyntää tietoa. Verkosto-osaaminen edellyttää taitoa toimia sekä yksin- että ryhmässä (Oivallus 2010, 13). Erilaisiin verkostoihin kuulumisen nähdään myös yksilölle vahvuutena, joka korostuu erityisesti rekrytointitilanteissa, koska yhä enemmän uutta tietoa ja osaamista vaihdetaan nimenomaan verkostoissa (Tulevaisuusluotain 2006, 26).

2.2.4 Tulevaisuuden tiimin osaaminen

Tulevaisuudessa yhä enemmän ongelman ratkaiseminen tai uuden luominen tehdään tiimeissä. Yksin tehtävä työ harvinaistuu ja tilalle tulevat tiimit, jossa tiimin osaaminen muodostuu moniosaajuuksista (Oivallus 2010, 7). Minkälaisista osaamista sitten vaaditaan moniosaajuuksilta? Kone- ja metallituoteteollisuus -hankkeen kyselyssä vastaajat saivat ennakoida, mitä osaamista vaaditaan tulevaisuudessa maailman parhaalta tuotekehitystiimiltä. Kuviossa 4 on esitetty kyselyn vastanneiden tulokset maailman parhaan tuotekehitystiimin osaamisesta. Tiimin menestyminen muodostuu monialaisesta osaamisesta, joka edellyttää verkostoissa ja tiimeissä työskentelyä. Monialaiseen tiimin voi edetä monen eri tutkinnon kautta (Kone- ja metallituoteteollisuus 2008, 23).

Kuvio 3. Maailman paras tuotekehitystiimi. (Kone- ja metallituoteteollisuus 2008).

Maailman parhaan tuotekehitystiimin osaamisprofiilissa keskeisenä asiana on yrittäjyys. Tiimin yrittäjä tunnistaa asiakaspinnasta liiketoimintamahdollisuuksia, luo tiimin kanssa kansainvälisen konseptin ja kannattavan liiketoimintamallin (Kone- ja metallituoteteollisuus 2008, 24).

2.3 Koulutuspolitiikka

2.3.1 Ammattikorkeakoulutusta koskevia säädöksiä

Ammattikorkeakoulujen toimintaa säätelee mm. ammattikorkeakoululaki, erilaiset asetukset sekä ammattikorkeakoulujen omat säännöt ja ohjeistukset. Ammattikorkeakoululaissa (L 14.11.2014/932) säädetään mm. ammattikorkeakoulujen ylläpidosta, hallinnosta, tehtävästä, opetuksesta ja tutkinnoista. Lain 4§:ssä on säädetty yhdeksi ammattikorkeakoulujen tehtäväksi antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin. Lain 25§:ssä on säädetty kelpoisuudesta ammattikorkeakouluopintoihin. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kelpoisuudesta on säädetty seuraavasti:

Ylemmän ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin voidaan ottaa opiskelijaksi henkilö, joka on suorittanut soveltuvan ammattikorkeakoulututkinnon tai muun soveltuvan korkeakoulututkinnon ja jolla on vähintään kolmen vuoden työkokemus asianomaiselta alalta tutkinnon suorittamisen jälkeen. Vaadittavan työkokemuksen tulee olla kertynyt

sen lukukauden alkuun mennessä, jolloin koulutus alkaa. Käsi- ja taideteollisuuslalla, viestintä- ja kuvataidealalla, teatteri- ja tanssialalla ja musiikkialalla työkokemuksen asemesta voidaan vaatia vastaavan pituinen taiteellinen toiminta. Opistoasteen tai ammatillisen korkeasteen tutkinnon suorittaneelta, joka on sittemmin suorittanut soveltuvan korkeakoulututkinnon, voidaan vaadittavaksi työkokemukseksi hyväksyä myös ennen korkeakoulututkinnon suorittamista saatu työkokemus asianomaiselta alalta (L 14.11.2014/932).

Valtioneuvoston asetuksessa ammattikorkeakouluista (VNA 352/2003) säädetään yksityiskohtaisemmin mm. ammattikorkeakoulututkinnoista, niiden sisällöistä ja tutkintoon johtavien opintojen tavoitteista. Asetuksen 3. luvun 4 §:ssä säädetään ylempään ammattikorkeakoulututkinnon opintojen rakenteesta, joka muodostuu syventävistä ammattiopinnoista, vapaasti valittavista opinnoista sekä opinnäytetyöstä. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen laajuus on 60 tai 90 opintopistettä (VNA 5 §).

Ylempään ammattikorkeakoulututkinnon tavoitteena on, että valmistuttuaan opiskelijalla on laajat ja syvälliset tiedot sekä tarvittavat teoreettiset tiedot toimia työelämän kehittäjänä vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä sekä syvälinen kuva omasta ammattialasta, sen asemasta työelämässä ja yhteiskunnallisesta merkityksestä sekä valmiudet seurata ja eritellä alan tutkimustiedon ja ammattikäytännön kehityksen erittelyyn ja seuraamiseen. Valmiudet elinikäiseen oppimiseen ja jatkuvaan oman ammattitaidon kehittämiseen sekä hyvä viestintä- ja kielitaito oman alansa tehtäviin sekä kansainväliseen toimintaan ja yhteistyöhön (VNA 7 a § 4.7.2013/546).

Syventävien ammattiopintojen tavoitteena on antaa opiskelijalle mahdollisuus syventää teorian soveltamista käytäntöön, analyttisiä taitoja, projektin johtamisen sekä tutkimus- ja kehitystyöhön osallistumisen taitoja ja sosiaalisia taitoja. Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja osoittaa kykyä soveltaa tutkimustietoa ja käyttää valittuja menetelmiä työelämän ongelmien erittelyyn ja ratkaisemiseen sekä valmiutta itsenäiseen vaativaan asiantuntijatyöhön (VNA 423/2005).

Ylempään ammattikorkeakoulututkinnon tuottamasta kelpoisuudesta tieteellisiin ja taiteellisiin jatkotutkintoon johtaviin opintoihin on kerrottu hallituksen esityksessä

(HE 7/2009) 34 §:ssä seuraavasti: Tieteelliseen tai taiteelliseen jatkotutkintoon johdaviin opintoihin voidaan ottaa opiskelijaksi henkilö, joka on suorittanut soveltuvan ylempään ammattikorkeakoulututkintoon.

2.3.2 Ammattikorkeakoulu-uudistus

Ammattikorkeakoulu-uudistuksen taustalla on vuonna 2010 opetus- ja kulttuuriministerin asettaman selvityshenkilöiden tuottama raportti, jonka tavoitteena oli selvittää ammattikorkeakoulujen taloudellisen ja hallinnollisen aseman uudistamista ja kehittämistä. Selvityshenkilöiden tuottaman raportin mukaan ammattikorkeakoulujärjestelmän suurimpina ongelmina on mm. koulutustarjonnan ja –kysynnän epätasapaino alueellisesti ja koulutusaloittain, pitkät koulutusajat ja korkeat keskeyttämisasteet. Selvityshenkilöiden mielestä ammattikorkeakoulujen perustehtävää tulisi uudistaa mm. siten, että se tukisi paremmin ammattikorkeakouluille asetettua perustehtävää tuottaen työelämälähtöistä koulutusta ja aluekehitystä palvelevaa soveltavaa tutkimusta (HE 9/2013).

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman (2011, 32, 34) yhtenä koulutuspoliittisena tavoitteena oli ammattikorkeakoulututkintojen kehittämisen tutkintojen tavoitteiden ja sisältöjen osalta. Tähän liittyen hallituksen ohjelmaan kuului ammattikorkeakoulutuksen rahoituksen ja hallinnon lainsäädännön uudistaminen. Rahoituksen uudistamisella mm. pyritään parantamaan koulutuksen läpäisyä, nopeuttamaan työelämään siirtymistä sekä parantamaan korkeakoulun erottautumista muista korkeakouluista. Lisäksi korkeakouluopintoihin pääsemistä nopeutetaan uudistamalla opiskelijavalintoja.

Ammattikorkeakoulu-uudistuksen tavoitteena on luoda edellytykset kansainvälisesti arvostetulle, itsenäiselle ja vastuulliselle ammattikorkeakoululle, joka toimii mm. osaajien kouluttajana, työelämän uudistajana ja innovaatioiden kehittäjänä. Tavoitteisiin pääsemiseksi uudistetaan ammattikorkeakoulujen toimiluvat, siten että luovutaan koulutusohjelmapäätöksistä ja uudistetaan ammattikorkeakoulujen rahoituksen määräytymisperusteita. Koulutusohjelmapäätöksistä luopumisella pyritään vahvistamaan ammattikorkeakouluille mahdollisuuksia suunnata koulutuksia joustavammin työelämän tarpeiden mukaisesti (HE 2/2013).

Ammattikorkeakoulu-uudistus toteutetaan kahdessa eri vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa ammattikorkeakouluja koskevilla lainsäädännön muutoksilla vauhditetaan muun muassa ammattikorkeakoulujen rakenteellista uudistamista. Toisessa vaiheessa vastuu ammattikorkeakoulujen rahoituksesta siirretään kokonaan valtiolle ja ammattikorkeakouluista tehdään itsenäisiä oikeushenkilöitä (Ammattikorkeakouluja uudistetaan [viitattu 21.7.2014]).

2.4 Tutkintojen ja muun osaamisen kansallinen viitekehys

2.4.1 Eurooppalainen tutkintojen viitekehys

Lissabonin ja Bolognan prosessin tavoitteena oli eurooppalaisen korkea-asteen koulutusalueen muodostaminen vuoteen 2010 mennessä. Tämä tarkoittaa korkea-koulutuksen kilpailukyvyn ja vetovoiman lisäämistä muihin maihin verrattuna. Tavoitteeseen pääsemiseksi pyritään mm. yhdenmukaistamalla tutkintorakenteet ja kehittämällä laadunhallintaa. Bolognan prosessin keskeisimpinä esillä olleina asioina ovat olleet tutkintojen vertailtavuuteen ja tunnustamiseen liittyvät kysymykset. Korkeakoulututkintojen viitekehukset ovat olleet yksi edistävää asia tutkintojen läpinäkyvyyden ja vertailtavuuden kannalta. Eurooppalainen tutkintojen viitekehys (*European Qualifications Framework* jäljempänä EQF) on peräisin Euroopan yhteisestä viitekehysjärjestelmästä, jonka avulla eri maiden kansallisia tutkintojärjestelmiä ja tutkintojen viitekehysä kytketään toisiinsa (Tutkintojen ja muun osaamisen viitekehys 2009, 11–12).

EQF muodostuu kahdeksasta eri viitetasosta, jotka kattavat kaikki koulutustasot. Viitetasot perustuvat oppimistuloksiin, jotka kuvataan viitekehyksessä tietoina, taitoina ja pätevyutenä. Jokaiselle tasolle on määritelty oppimistulokset, jotka liittyvät kyseisen tason tutkintoihin tutkintojärjestelmästä riippumatta (Tutkintojen ja muun osaamisen viitekehys 2009, 14).

2.4.2 Kansallinen viitekehys

Kansallisessa viitekehyksessä (National Qualifications Framework jäljempänä NQF) kuvataan suomalaiset tutkinnot ja korkeakoulutettujen erityispätevyudet yhdenmukaisella, ymmärrettävällä ja vertailukelpoisella tavalla. Opetusministeriön työryhmä (Tutkintojen ja muun osaamisen viitekehys 45–46) on esittänyt Suomen tutkintojen, oppimäärien ja korkeakoulutettujen erityispätevyudet sijoitettavan kahdeksalle tasolle. Kahdeksantasoisessa viitekehyksessä YAMK ammattikorkeakoulututkinto sijoittuu tasolle 7 yhdessä YAMK-tutkintojen ja ylemmän korkeakoulututkinnon jälkeen suoritettavien korkeakoulutettujen erityispätevyuksien kanssa. Seuraavassa taulukossa on esitetty kansallisen viitekehysten taso 7.

Taulukko 1. Tutkintojen ja muun osaamisen kansallinen viitekehys, taso 7 (Tutkintojen, 2009).

Tieto	Hallitsee laaja-alaiset ja pitkälle erikoistuneet oman alansa erityisosaamista vastaavat käsitteet, menetelmät ja tiedot, joita käytetään itsenäisen ajattelun ja/tai tutkimuksen perustana. Ymmärtää alan ja eri alojen raja-pintojen tietoihin liittyviä kysymyksiä ja tarkastelee niitä ja uutta tietoa kriittisesti.
Taito (työskentelytapa ja soveltaminen)	Kykenee ratkaisemaan vaativia ongelmia tutkimus- ja/tai innovaatiotoiminnassa, jossa kehitetään uusia tietoja ja menettelyjä sekä sovelletaan ja yhdistetään eri alojen tietoja.
Vastuu, johtaminen, yrittäjyys Arviointi	Kykenee työskentelemään itsenäisesti alan vaativissa asiantuntijatehtävissä tai yrittäjänä. Kykenee johtamaan ja kehittämään monimutkaisia, ennakoimattomia ja uusia strategisia lähestymistapoja. Kykenee johtamaan asioita ja/ tai ihmisiä. Kykenee arvioimaan yksittäisten henkilöiden ja ryhmien toimintaa. Kykenee kartuttamaan oman alansa tietoja ja käytäntöjä ja/tai vastaamaan muiden kehityksestä.
Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Valmius jatkuvaan oppimiseen. Osaa viestiä hyvin suullisesti ja kirjallisesti sekä alan että alan ulkopuoliselle yleisölle. Kykenee vaativaan kansainväliseen viestintään ja vuorovaikutukseen toisella kotimaisella ja vähintään yhdellä vieraalla kielellä

2.4.3 Kansallisten tutkintojen viitekehysten yhdistäminen eurooppalaiseen tutkintojen viitekehukseen

Opetusministeriön työryhmä on esittänyt Suomen kansallisten tutkintojen sijoittamisesta eurooppalaiseen tutkintojen viitekehukseen kansallisen viitekehysten kautta. Työryhmä on todennut suomalaisten tutkintojen edellyttämien oppimistuloksien sopivan hyvin yhteen eurooppalaisten tutkintojen viitekehysten kuvausten kanssa. Lisäksi Suomen lainsäädännössä on määritelty osaamistavoitteet eri tutkinnoille, jotka ovat yhdensuuntaisia eurooppalaisen tutkintojen viitekehysten tavoitteiden

kanssa. Ratkaisun toivotaan helpottavan eurooppalaista vertailtavuutta sekä vastaavan koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman tavoitteeseen parantaa suomalaisen tutkintojärjestelmän selkeyttä (Tutkintojen ja muun osaamisen viitekehys 39–40, 68).

2.5 ARENE ry:n suositus ammattikorkeakoulututkintojen yhteisistä kompetensseista

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto (jäljempänä ARENE) on antanut suosituksen tutkintojen kansallisen viitekehysten (NQF) ja tutkintojen yhteisten kompetenssien soveltamisesta ammattikorkeakouluissa.

Kompetenssit ovat laajoja osaamiskokonaisuuksia, jotka kuvaavat pätevyyttä, suorituspotentiaalia ja kykyä suoriutua ammattiin kuuluvista työtehtävistä. Yhteisten kompetenssien (Taulukko 2.) tarkoituksena on luoda perusta työelämässä toimimiselle, yhteistyölle ja asiantuntijuuden kehittymiselle. Yhteiset kompetenssit ovat yhteisiä osaamisalueita kaikille koulutusohjelmille, mutta jossa niiden erityispiirteet ja tärkeys voivat vaihdella ammatista ja työtehtävistä riippuen. Yhteisissä kompetensseissa osaamisalueiden kuvauksissa on huomioitu muun muassa EQF, NQF, lainsäädäntö sekä työelämän ennakoitavat osaamisvaatimukset. Yhteisten kompetenssien lisäksi käytössä ovat myös koulutusohjelmakohtaiset kompetenssit. Koulutusohjelmakohtaiset kompetenssit muodostavat opiskelijan ammatillisen asiantuntijuuden perustan (ARENE 2010, 3,5-8).

Taulukko 2. ARENE ry:n suositus ammattikorkeakoulututkintojen yhteisiksi kompetensseiksi (ARENE 2010).

YHTEISET KOMPETENSSIT <i>Generic competences</i>	Osaamisen kuvaus, YAMK-tutkinto
OPPIMISEN TAIDOT	<ul style="list-style-type: none"> - osaa monipuolisesti ja tavoitteellisesti arvioida ja kehittää asiantuntijuuttaan - osaa hankkia, käsitellä, tuottaa ja arvioida tietoa kriittisesti ja eri alojen näkökulmista - kykenee ottamaan vastuuta yhteisön tavoitteellisesta oppimisesta

EETTINEN OSAAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> - kykenee ottamaan vastuuta yhteisön toiminnasta ja sen seurauksista - osaa soveltaa alansa ammattieettisiä periaatteita asiantuntijana ja työelämän kehittäjänä - osaa tehdä ratkaisuja ottaen huomioon yksilön ja yhteisön näkökulmat - osaa edistää tasa-arvoisuuden periaatteiden toteutumista työyhteisössä - osaa edistää kestäväen kehityksen periaatteiden ja yhteiskuntavastuun toteutumista - kykenee johtamaan yhteiskunnallisesti vaikuttavaa toimintaa eettisiin arvoihin perustuen
TYÖYHTEISÖOSAAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> - osaa kehittää työyhteisön toimintaa ja työhyvinvointia - osaa kehittää työelämän monialaista viestintää ja vuorovaikutusta - osaa soveltaa tieto- ja viestintätekniikkaa tehtävissään - osaa luoda verkostoja ja kumppanuuksia - osaa johtaa ja uudistaa toimintaa monimutkaisissa ja ennakoimattomissa toimintaympäristöissä - kykenee toimimaan vaativissa asiantuntijatehtävissä, johtamistehtävissä tai yrittäjänä
INNOVAATIO-OSAAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> - osaa tuottaa uutta tietoa ja uudistaa toimintatapoja yhdistäen eri alojen osaamista - osaa johtaa projekteja - osaa johtaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiohankkeita sekä hallitsee tutkimus- ja kehitys-toiminnan menetelmiä - osaa kehittää asiakaslähtöistä, kestäväää ja taloudellisesti kannattavaa toimintaa
KANSAINVÄLISTYMISS-OSAAMINEN	<ul style="list-style-type: none"> - kykenee kansainväliseen viestintään työtehtävissään ja toiminnan kehittämisessä - osaa toimia kansainvälisissä toimintaympäristöissä - osaa ennakoida kansainvälisyys-kehityksen vaikutuksia ja mahdollisuuksia omalla ammattialallaan

3 YAMK-KOULUTUKSET SEAMKISSA

Tässä luvussa tarkastellaan SeAMKia ja sen YAMK-koulutuksia. Luvussa perehdytään erityisesti YAMK-koulutuksien opetussuunnitelmien rakenteeseen ja opintojen sisältöihin.

3.1 SeAMKin organisaatio

SeAMK aloitti väliaikaisena ammattikorkeakouluna vuonna 1992, jolloin mukana keilussa oli eri alojen opistoasteen koulutukset: liiketalouden ala, tekniikan ala, sosiaaliala, terveysala ja maatalousala. Vuonna 1995 annetun lain myötä ammattikorkeakoulujen toiminta vakinaistui ja SeAMK oli yksi ensimmäisistä ammattikorkeakouluista, jonka toiminta vakinaistettiin annetun lain myötä. SeAMKin ylläpitäjäksi tuli kuntayhtymä. 1990-luvun loppupuolella SeAMK oli laajentanut toimintaansa jo Etelä-Pohjanmaan maakuntiin ja siihen olivat liittyneet yksiköt: metsäala (Ähtäri), yrittäjyyden yksikkö/liiketalous (Kauhava), muotoiluala (Jurva), ravitsemisala (Kauhajoki) (Historiaa [viitattu 17.1.2015]).

SeAMKin toiminta siirtyi vuoden 2014 alussa Seinäjoen Ammattikorkeakoulu osakeyhtiölle. SeAMK Oy:n osakkaina ovat Seinäjoen kaupunki (65,54 %), Seinäjoen koulutuskuntayhtymä (16,80 %), Ilmajoen kunta (8,40 %), Kurikan kaupunki (8,4 %) sekä Ähtäriin kaupunki (0,84 %) (Hallinto [viitattu 24.6.2014]).

SeAMKissa on neljä eri opetusyksikköä, joissa toteutetaan opetuksen lisäksi myös TKI-toimintaa:

- SeAMK Elintarvike ja maatalous, johtaja Antti Pasila
- SeAMK Liiketoiminta- ja kulttuuri, johtaja Kari Ristimäki
- SeAMK Sosiaali- ja terveys, johtaja Asta Heikkilä
- SeAMK Tekniikka, johtaja Jorma Nevaranta

SeAMKissa opiskelee noin 4500 opiskelijaa ja vuosittain tutkintoon valmistuu yli 700 opiskelijaa. SeAMKissa on henkilökuntaa yhteensä noin 380. SeAMK toimii kah-

della eri paikkakunnalla Seinäjoella ja Ilmajoella. Lisäksi SeAMK järjestää maakuntakorkeakouluopetusta muun muassa Kuusiokunnissa, Järviseudulla ja Suupohjassa (Korkeakoulun hallinto [viitattu 28.6.2014]).

SeAMK toimii kolmella eri kampuksella: Seinäjoella Framin pääkampuksella toimivat SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri sekä SeAMK Tekniikka. SeAMK Sosiaali- ja terveys sijaitsee kahdessa eri osoitteessa Koskenalan kampuksella sekä Framin kampusalueen Keskuskatu 32:ssa. SeAMK Elintarvike ja maatalous sijaitsee myös kahdessa eri osoitteessa: Seinäjoen Framin kampusalueella sekä Ilmajoen kampuksella (Opinto-opas 2014–2015 [viitattu 28.6.2014]).

3.2 SeAMKin strategia 2015–2020

Valtioneuvosto myönsi ammattikorkeakouluille uudet toimiluvat vuoden 2014 alusta. Opetus- ja kulttuuriministeriö on edellyttänyt kaikkien ammattikorkeakoulujen uudistavan strategiansa vuoteen 2015 mennessä. SeAMK on valinnut vuosien 2015–2020 keskeisimmiksi strategisiksi valinnoiksi yhtenäisyyden lisäämisen, monialaisuuden hyödyntämisen, digitaalisen kampuksen ja strategisen verkottumisen. Keskeisiä strategisia valintoja täydentää lisäksi työelämälähtöisen opetuksen kehittäminen, TKI-toiminnan kehittäminen, kansainvälisten verkostojen ja strategisten kumppanuuksien kehittäminen sekä aluevaikuttavuuden vahvistaminen (SeAMK strategia 2015–2020 [viitattu 23.2.2015]).

3.3 SeAMKin koulutustarjonta

SeAMKissa on kuusi eri koulutusala, joissa voi suorittaa alemman ammattikorkeakoulututkinnon. Koulutusalat ovat:

- Kulttuuriala
- Luonnonvara- ja ympäristöala
- Matkailu-, ravitsemis- ja talousala
- Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
- Tekniikan ja liikenteen ala

- Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala (Koulutustarjonta [viitattu 28.6.2014]).

Ammattikorkeakoulututkinnon laajuus vaihtelee tutkinto-ohjelmittain 210–240 opintopisteeseen (jäljempänä op). Päätoimiselta opiskelijalta tutkinnon suorittaminen vie aikaa keskimäärin 3,5-4 vuotta. Ammattikorkeakouluopinnot jaetaan päivätoteutukseen ja monimuotototeutukseen. Päivätoteutuksessa opinnot järjestetään arkisin päiväsaikaan. Opintojen tavoitteena on ammatillinen kehittyminen ja asiantuntijuuteen kasvaminen. Opetussuunnitelmissa on huomioitu työelämän osaamisvaatimukset. Teoriaopinnot tukevat työelämälähtöisyyden toteutumista opinnoissa mm. harjoittelun, projektitöiden ja oppinäytetyön kautta. Monimuotototeutuksessa opinnot on suunnattu erityisesti aikuisväestölle ja ne on mahdollista suorittaa työn ohessa. Monimuotototeutuksen koulutustarjonta pohjautuu työelämän tarpeiden mukaan ja tästä syystä koulutustarjonta vaihtelee vuosittain. Monimuotototeutuksen opetussuunnitelmat pohjautuvat päivätoteutuksen opetussuunnitelmiin (Koulutustarjonta [19.7.2014]). SeAMKin AMK-tutkinnot on esitetty taulukossa 3 koulutusaloittain, tutkinnoittain ja tutkintonimikkeittäin.

Taulukko 3. AMK-tutkinnot
(Tutkinnot Ei päiväystä)

Koulutusala	Tutkinto, tutkintonimike
Kulttuuriala	Kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinto, Kulttuurituottaja (AMK)
Liiketalouden ala	Liiketalouden ammattikorkeakoulututkinto, Tradenomi (AMK) Liiketalous Liiketalous/Pk-yrittäjyys Kirjasto- ja tietopalveluala
	Bachelor of Business Administration
Luonnonvara-ala	Luonnonvara-alan ammattikorkeakoulututkinto, Agrologi (AMK)
Matkailu- ja ravitsemisala	Matkailu- ja ravitsemisalan ammattikorkeakoulututkinto, Restonomi (AMK)
Sosiaali- ja terveysala	Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto Sairaanhoitaja (AMK) Terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto Terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto

	Fysioterapeutti (AMK) Geronomi (AMK) Sosionomi (AMK) Bachelor of Health Care
Tekniikan ala	Tekniikan ammattikorkeakoulututkinto, Insinööri (AMK) Bio- ja elintarviketekniikka Konetekniikka Rakennus ja yhdyskuntatekniikka Sähkö- ja automaatiotekniikka Tieto- ja viestintätekniikka
	Tekniikan ammattikorkeakoulututkinto, Rakennusmestari (AMK)

YAMK-tutkinnon voi suorittaa neljällä koulutusallalla yhteensä seitsemässä koulutuksessa. (Tutkinnot [viitattu 28.6.2014]. YAMK-tutkinnon keskeisenä tavoitteena on työelämälähtöisyys. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon myötä opiskelijalla on valmiudet toimia oman alan vaativissa asiantuntija-, kehittämis- ja johtotehtävissä. YAMK-tutkintojen laajuus on 60–90 opintopistettä koulutusallasta riippuen (Koulutustarjonta [viitattu 28.6.2014]). Taulukossa 4 on esitetty SeAMKin YAMK-tutkinnot koulutusaloittain, tutkinnoittain ja tutkintonimikkeittäin.

Taulukko 4. YAMK-tutkinnot
(Ylemmät AMK-tutkinnot Ei päiväystä)

Koulutusala	Tutkinto, tutkintonimike
Liiketalouden ala	Liiketoimintaosaamisen koulutus, tradenomi (ylempi AMK) Degree Programme in International Business Management, MBA, Master of Business Administration
Luonnonvara-ala	Maaseudun kehittämisen koulutus, agrologi (ylempi AMK)
Sosiaali- ja terveysala	Sosiaalialan koulutus, geronomi (ylempi AMK)/ sosionomi (ylempi AMK) Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutus, fysioterapeutti (ylempi AMK)/ geronomi (ylempi AMK), sairaanhoitaja (ylempi AMK), sosionomi (ylempi AMK), terveydenhoitaja (ylempi AMK)
Tekniikan ala	Rakentamisen koulutus, insinööri (ylempi AMK) Teknologiaosaamisen johtamisen koulutus, insinööri (ylempi AMK)

Tutkintoon johtavien koulutusten lisäksi SeAMK tarjoaa myös tutkintoon johtamattomia koulutuksia kuten avointa ammattikorkeakouluopetusta, ammatillisia erikoistumisopintoja sekä täydennyskoulutusta (Koulutustarjonta [viitattu 28.6.2014]).

3.4 YAMK-tutkintojen opetussuunnitelmat

Seuraavaksi tarkastellaan SeAMKin YAMK-tutkintoon johtavien opintojen opetussuunnitelmien rakennetta ja opintojen sisältöjä aloittain ja tutkinnoittain. Koska kaikissa tutkinto-ohjelmissa ei ole ollut sisäänottoa lukuvuonna 2014–2015, tarkastellaan näiden osalta edellisen sisäänoton, lukuvuoden 2013–2014 opetussuunnitelmien rakennetta (myöh. OPS) ja opintojen sisältöä.

Lukuvuonna 2014–2015 sisäänotto on ollut seuraaviin tutkinto-ohjelmiin:

- Master´s Degree Programme International Business Management
- Agrobiologi (YAMK), Maaseudun kehittäminen
- Sosiaali- ja terveysala (YAMK), Sosiaaliala
- Insinööri (YAMK), Teknologiaosaamisen johtaminen

Seuraavien tutkinto-ohjelmien osalta tarkastellaan lukuvuoden 2013–2014 OPS:ien rakennetta ja opintojen sisältöä:

- Tradenomi (YAMK), Liiketoimintaosaaminen
 - Sosiaali- ja terveysala (YAMK), Kehittäminen ja johtaminen
 - Insinööri (YAMK), Rakentaminen
- (Opetussuunnitelma 2014–2015 [viitattu 17.1.2015]).

3.4.1 Liiketalouden ala

Liiketalouden alalla on tarjolla kaksi eri YAMK-tutkintoon johtavaa tutkinto-ohjelmaa: Tradenomi (YAMK), Liiketoimintaosaaminen sekä Master`s Degree in International Business Administration (Liiketoimintaosaamisen koulutus ja International Business Management [viitattu 1.7.2014]).

Liiketoimintaosaamisen YAMK-tutkinto on laajuudeltaan 90 opintopistettä ja se kestää kolme vuotta. Opiskelijalla on tutkinnossa valittavana kolme suuntautumisvaihtoehtoa: Asiakaslähtöinen liiketoiminta, Liiketoiminnan ja organisaatioiden kehittäminen ja Palvelu- ja innovaatiojohtaminen. Yhtenä tutkinnon suorittamisen tavoit-

teena on kouluttaa elinkeino- ja muun työelämän kehittämishankkeiden vaativiin asi-
antuntija-, päällikkö- ja johtotehtäviin. Tutkinto on työn ohella suoritettava, jossa lä-
hiopetusta on arki-iltaisain ja lauantaisin. Lähiopetusjaksojen lisäksi opintoihin kuuluu
itsenäistä opiskelua sekä etätehtäviä. Koulutus toteutetaan yhteistyössä SeAMKin,
Vaasan ja Centria ammattikorkeakoulujen kanssa (Yrittäjyyden ja liiketoimintaosa-
amisen koulutusohjelma [viitattu 30.7.2014]).

Liiketoimintaosaamisen YAMK-tutkinnon OPS-rakenne on esitetty taulukossa 5.
Kaikille yhteiset opinnot (35 op) järjestetään yhdessä Vaasan ja Centria ammatti-
korkeakoulujen kanssa. Yhteiset opinnot suoritetaan ensimmäisen opiskeluvuo-
den aikana. Toisen vuoden opinnot muodostuvat syventävistä opinnoista (15 op),
suuntautumisvaihtoehdon mukaan sekä vapaasti valittavista opinnoista (15 op).
Kolmantena vuotena opiskelija tekee opinnäytetyötä, jonka työstäminen on käyn-
nistynyt jo ensimmäisen lukukauden aikana. Opinnäytetyö tehdään pääosin omalle
työpaikalle (Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen koulutusohjelma [viitattu
30.7.2014]).

Taulukko 5. Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen OPS lv. 2013–2014
(Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen 2014).

KAIKILLE YHTEISET OPINNOT	35 OP
- Tieteellinen kirjoittaminen 2 op	
- Innovatiivinen liiketoiminnan kehittäminen 5 op	
- Johtaminen ja johtajuus 5 op	
- Markkinoinnin johtaminen 5 op	
- Strateginen johtaminen 5 op	
- Kansainvälisen liiketoiminnan kehittäminen 5 op	
- Strateginen johdon laskentatoimi 5 op	
- Tutkimusmenetelmät 3 op	
ERIKOISTUMISMODUULIT	15 OP
Asiakaslähtöinen liiketoiminta (SeAMK)	
- Kansainvälinen markkinointi 5 op	
- Ostokäyttäytyminen 5 op	
- Asiakkuuksien johtaminen 5 op	
VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT (VAMK ja KPAMK erikoistumismoduuleista)	15 OP
OPINNÄYTETYÖ	30 OP

Master`s Degree Programme in International Business Management-tutkinto-oh-
jelma on englanninkielinen, sen laajuus on 90 opintopistettä ja se kestää kaksi
vuotta. Koulutuksessa on kaksi suuntautumisvaihtoehtoa: International Marketing
Management, jonka järjestäjänä on SeAMK ja Management, jonka järjestäjänä on

Centria ammattikorkeakoulu (Master of Business Administration [viitattu 30.7.2014]).

Tutkinnon tavoitteena on antaa koulutusta liike-elämän asiantuntija- ja johtotehtäviin erityisesti kansainvälisessä toimintaympäristössä. Tutkinto on työn ohella suoritettava, jossa jokaisessa opintojaksossa on keskimäärin kaksi kahden päivän lähiope- tusjaksoa, ajoittuen perjantai-illoille ja lauantaille. Lähiopetusjaksojen lisäksi opin- toihin kuuluu itsenäistä työskentelyä, sisältäen etäoppimistehtäviä ja verkkotyös- kentelyä. Tutkinto toteutetaan yhteistyössä Centria ammattikorkeakoulun kanssa. Koulutuksen yhteistyökumppaneina toimivat lisäksi Saksan Aschaffenburg Univer- sity of Applied Sciences sekä USA:n University of Missouri, St Louis. Kansainvälisen korkeakouluyhteistyön myötä SeAMKin opiskelijat voivat osallistua yhteistyökorkea- koulujen kursseille sekä mahdollistuvat vierailevat luennoitsijat SeAMKin opintojak- soille (International Business Management [viitattu 29.6.2014]).

Master`s Degree Programme in International Business Management-tutkinto-ohjel- man OPS-rakenne on esitetty taulukossa 6. Tutkinto muodostuu yhteisistä syventä- vistä ammattiopinnoista, erikoistumismoduulista sekä opinnäytetyöstä. Ensimmäi- sen lukuvuoden opinnoista puolet järjestetään SeAMKissa ja puolet Centria ammat- tikorkeakoulussa. Pääpaino ensimmäisen vuoden opinnoissa painottuu pienten ja keskisuurten yritysten johtamiseen ja kehittämiseen kansainvälisessä toimintaym- päristössä. Toisena vuotena opiskelija voi syventää osaamistaan valitsemassaan suuntautumisvaihtoehdossa. Lisäksi tutkintoon kuuluvaa opinnäytetyötä tehdään kehittämistyönä yritykselle tai muulle organisaatiolle koko tutkinnon suorittamisen ajan (International Business Management [viitattu 29.6.2014]).

Taulukko 6. Master of Business Administration OPS Iv. 2014–2015 (Master of Business Administration 2014).

ADVANCED PROFESSIONAL STUDIES COMMON TO ALL	40 CR
<ul style="list-style-type: none"> - Innovative Entrepreneurship and SME Management 5 cr - Management of Information Systems 5 cr - Strategic Management 5 cr - Organizational Behaviour and Development 5 cr - Advanced Marketing Management 5 cr - Financial Management 5 cr - Globalization of Business 5 cr - Research Methods in Business Studies 3 cr - Scientific Writing 2 cr 	

STUDIES ADVANCING THE STUDENT'S PERSONAL CAREER DEVELOPMENT	20 CR
International Marketing Management (offered by Seinäjoki University of Applied Sciences)	20 cr
<ul style="list-style-type: none"> - Advanced International Marketing 5 cr - Advanced Relationship Marketing 5 cr - Implementation of Global Strategies 5 cr - Elective Studies 5 cr 	
Management (offered by Centria University of Applied Sciences)	20 cr
<ul style="list-style-type: none"> - Production and Operation Management 5 cr - Business Ethics and Environmental Management 5 cr - Enterprise Resource Planning 5 cr - Elective Studies 5 cr 	
MASTER'S THESIS	30 CR

3.4.2 Luonnonvara-ala

Luonnonvara-alalla opiskelija suorittaa Agrologi (ylempi AMK), Maaseudun kehittämisen koulutuksen (Maaseudun kehittämisen koulutus [viitattu 30.7.2014]). Tutkinnon laajuus on 60 opintopistettä ja sen suoritus aika on noin kaksi vuotta. (Maaseudun kehittäminen [viitattu 2.7.2014]). Koulutuksessa ei ole valittavana suuntautumisvaihtoehtoa. Tutkinnon tavoitteena on valmistaa opiskelijaa toimimaan erilaisissa asiantuntija- ja johtotehtävissä niin maaseutua palvelevissa yrityksissä kuin metsäenergiaan liittyvissä neuvonta- ja opetustehtävissä. Tutkinto on suoritettava työn ohella monimuotototeutuksena, jossa lähiopetuspäivät järjestetään muutamana viikon välein ajoittuen keskiviikosta perjantaihin tai torstaista lauantaihin. Halutessaan opiskelijalla on mahdollisuus sisällyttää opintoihinsa vaihtojakso Master of wood energy (eWOOD)-hankkeen partnerikorkeakoulujen kanssa (Maaseudun kehittämisen koulutus [viitattu 30.7.2014]).

Tutkintoon kuuluu (Taulukko 7.) ensimmäisenä vuotena kaksi pakollista opintojaksoa: tutkimus- ja kehittämismenetelmät ja innovaatiotoiminta, joiden lisäksi ensimmäisen vuoden kevätlukukaudella alkaa valinnaisten syventävät opinnot (15 op) sekä vapaasti valittavat opinnot (5 op). Tutkintoon sisältyvän opinnäytetyön tekeminen aloitetaan heti opintojen alkaessa (30 op) (Maaseudun kehittämisen koulutus [viitattu 2.7.2014]).

Taulukko 7. Maaseudun kehittämisen koulutuksen OPS lv. 2014–2015 (Maaseudun kehittämisen 2014).

PAKOLLISET SYVENTÄVÄT OPINNOT	10 OP
- Tutkimus- ja kehittämismenetelmät 3 op	
- Innovaatiotoiminta ja toimintaympäristö 5 op	
VALINNAISET SYVENTÄVÄT OPINNOT	15 OP
- Bioenergiatekniikan perusteet 5 op	
- Metsäenergian tuotanto ja käyttö 5 op	
- Energiatehokkuus- ja hiilitaselaskelmat 5 op	
- Alueelliset lämpövoimalaitokset ja energiayrittäjyys 5 op	
VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT	5 OP
- Johtaminen 5 op	
OPINNÄYTE	30 OP

3.4.3 Sosiaali- ja terveysala

Sosiaali- ja terveysalalla on kaksi YAMK-tutkinto-ohjelmaa: Sosiaali- ja terveysala (YAMK), Kehittäminen ja johtaminen sekä Sosiaali- ja terveysala (YAMK), Sosiaaliala.

Sosiaali- ja terveysala (YAMK), Kehittämisen ja johtamisen tutkinto-ohjelma on laajuudeltaan 90 op ja se kestää noin kaksi vuotta (Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen [viitattu 30.7.2014]). Tutkinto-ohjelmassa ei ole suuntautumisvaihtoehtoa. Tutkinnon tavoitteena on tuottaa sosiaali- ja terveysalan kehittämis-, johtamis- ja arviointiosaamista työelämän muuttuviin tarpeisiin. Tutkinto on suoritettavissa työn ohella. Lähiopetuspäivät ajoittuvat keskimäärin kahdelle päivälle kuu-kaudessa (Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen [viitattu 30.7.2014]). Tutkinnon OPS (Taulukko 8.) muodostuu seuraavista opintokokonaisuuksista: kehittäminen ja johtaminen (25 op), työelämän tutkimus ja arviointi (15 op) ja käytäntöjen kehittäminen työyhteisöissä ja vanhustyössä (15 op). Opintoihin sisältyy myös liiketoimintaosaamiseen ja näyttöön perustuvaa toimintaa. Tutkintoon kuuluvaa opinnäytetyötä (30 op) työstetään koko opintojen ajan. Vapaasti valittavissa opinnoissa (5 op) on mahdollisuus syventää osaamistaan joko vanhustyöhön tai työterveyteen (Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma [viitattu 29.6.2014]).

Taulukko 8. Kehittäminen ja johtaminen (YAMK) OPS lv. 2013–2014 (Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen 2014).

KEHITTÄMINEN JA JOHTAMINEN	25 OP
- Osaamisen kehittäminen ja johtaminen 9 op	
- Strateginen johtaminen 6 op	
- Yrittäjyys 4 op	
- Liiketoimintaosaaminen ja juridiikka 4 op	
- Näyttöön perustuvan toiminnan kehittäminen ja johtaminen 2 op	
TYÖELÄMÄN TUTKIMUS JA ARVIOINTI	15 OP
- Kehittämistoiminnan vaiheet 5 op	
- Tutkimus- ja kehittämismenetelmät 5 op	
- Arviointimenetelmät 5 op	
KÄYTÄNTÖJEN KEHITTÄMINEN TYÖYHTEISÖISSÄ JA VANHUSTYÖSSÄ	15 OP
- Sosiaali- ja terveysalan ohjeet ja normit sekä yhteiskunnallinen muutos 4 op	
- Asiakaslähtöisyys ja arvot kehittämisen lähtökohtana 3 op	
- Kehittyvät toimintatavat ja –mallit 8 op	
OPINNÄYTETYÖ	30 OP
- Opinnäytetyön suunnitelma 5 op	
- Opinnäytetyön toteutus 10 op	
- Opinnäytetyön raportointi 15 op	
VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT	5 OP
- Vanhustyön kehittäminen ja johtaminen	
- Työterveyden kehittäminen ja johtaminen	
- Kansainvälinen yhteistyö sosiaali- ja terveysalalla	
- Yrittäjyys ja liiketoiminta	
- Muut vapaasti valittavat opinnot	

Sosiaali- ja terveysalan (YAMK), Sosiaaliala – tutkinnon laajuus on 90 opintopistettä ja ne kestävät 1,5-2 vuotta. Tutkinnon tavoitteena on tuottaa asiantuntijoita sosiaalialan kehittämiseen. Tutkinto soveltuu kaikille alan sektoreille. (Sosiaaliala [viitattu 30.7.2014]). Tutkinto-ohjelmassa ei ole suuntautumisvaihtoehtoa. Tutkinto antaa mahdollisuuden uudistaa ja kehittää sosiaalialan asiantuntijuutta mm. erilaisissa kehittämis- ja johtotehtävissä kaikilla alan sektoreilla. Tutkinto on suoritettavissa työn ohella ja sen lähiopetuspäivät pidetään keskimäärin kahtena päivänä kuukaudessa (torstai-perjantai) Seinäjoella. Lähiopetuspäivien lisäksi koulutuksessa hyödynnetään monimuotoisia oppimismenetelmiä (Sosiaali- ja terveysala [viitattu 30.7.2014]).

Tutkinnon opetussuunnitelmarakenne muodostuu (Taulukko 9.) seuraavista opintokokonaisuuksista: sosiaalipalveluiden asiantuntijuus (15 op), tutkimus- ja kehittämistoiminta (20 op), johtaminen (20 op), vapaasti valittavat opinnot (5 op) sekä opinnäytetyö (30 op). Teoriaopinnot tukevat kehittämistehtävän tekemistä, jota tehdään koko opintojen ajan (Sosiaaliala [viitattu 30.7.2014]).

Taulukko 9. Sosiaaliala (YAMK) OPS lv. 2014–2015
(Sosiaali- ja terveysala 2014).

SOSIAALIPALVELUIDEN ASiantuntijuus	15 OP
- Sosiaalipolitiikan ajankohtaiset teemat 5 op	
- Sosiaalipalveluiden asiakkaat 5 op	
- Vertailen sosiaalipalveluiden asiantuntijaksi 5 op	
TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISTOIMINTA	20 OP
- Tutkimus ja tieteellinen ajattelu 5 op	
- Laadullinen tutkimus ja analyysi 5 op	
- Kyselyt ja tilastot 5 op	
- Kehittämistoiminta 5 op	
JOHTAMINEN	20 OP
- Johtamisteoriat 5 op	
- Sosiaalipalveluiden tuottajat 5 op	
- Sosiaalipalveluiden tuottaminen 5 op	
- Lähijohtamisen käytännöt 5 op	
VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT	5 OP
- Sosiaalityön teoria	
- Tapauskohtainen sosiaalityö	
- Yhteisöllinen sosiaalityö	
- Yrittäjyys ja liiketoiminta	
- Sosiaalipedagogiikka	
- Muut vapaasti valittavat opinnot	
OPINNÄYTETYÖ	30 OP

3.4.4 Tekniikan ala

Tekniikan alalla on kaksi YAMK-tutkinto-ohjelmaa: Insinööri (YAMK), Teknologiaosaamisen johtaminen ja Insinööri (YAMK), Rakentaminen.

Teknologiaosaamisen johtamisen YAMK- tutkinnon laajuus on 60 opintopistettä ja opinnot kestävät 1,5-2 vuotta. Tutkinnossa ei ole suuntautumisvaihtoehtoa. Tutkinnon tavoitteena on laajentaa ja syventää opiskelijan valmiuksia johtaa ja kehittää asiantuntijaorganisaatiota sekä taitoa työelämän vaativien kehittämishankkeiden läpiviemiseen. (Teknologiaosaamisen johtaminen [viitattu 30.7.2014]). Tutkinnon lähiopetusjaksoja pidetään keskimäärin 1-2 kertaa kuukaudessa perjantai-iltaisain ja lauantaisin syyskuusta kesäkuuhun. Tutkinto on suoritettavissa työn ohella. Lähiopetusjaksojen lisäksi voidaan hyödyntää verkko-opetusmenetelmiä. Koulutus toteutetaan yhteistyönä yhteistyökorkeakoulujen ja teollisuuden edustajien kanssa. Osa opetuksesta voidaan toteuttaa englanninkielellä (Teknologiaosaamisen johtaminen [viitattu 30.7.2014]).

Tutkinnon opetussuunnitelma (Taulukko 10.) muodostuu seuraavista opintokokonaisuuksista: syventävät ammattiopinnot (30 op), joista pakollisten opintojen osuus

25 op sekä valinnaisia opintoja (5 op). Lisäksi tutkintoon opinnäytetyö (30 op). Opintojen keskeisenä sisältönä on mm. osaamisen-, strategian-, talouden- ja projektijohtaminen (Teknologiaosaamisen johtaminen [viitattu 30.7.2014]).

Taulukko 10. Teknologiaosaamisen johtaminen (YAMK) OPS Iv. 2014–2015 (Insinööri (ylempi AMK) Teknologiaosaamisen johtaminen Ei päiväystä).

SYVENTÄVÄT AMMATTIOPINNOT	30 OP
Pakolliset opinnot	25 OP
- Tutkimusmenetelmät 5 op	
- Strateginen johtaminen 5 op	
- Osaamisen johtaminen 5 op	
- Talouden johtaminen 5 op	
- Projektijohtaminen 5 op	
Valinnaiset opinnot	5 OP
- Tuotekehitystoiminnan johtaminen 5 op	
- Uusiutuvat energialähteet 5 op	
- Tulevaisuuden esimiestyö 5 op	
OPINNÄYTETYÖ	30 OP

Rakentamisen YAMK-tutkinnon laajuus on 60 opintopistettä ja opinnot kestävät 1,5-2 vuotta. Tutkinto-ohjelmassa on kaksi suuntautumisvaihtoehtoa: talonrakennustekniikka, rakennesuunnittelu ja talonrakennustekniikka, tuotanto. (Rakentamisen koulutusohjelma [viitattu 30.7.2014]). Tutkinnon tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiudet toimia vaativissa projektinjohto-, tuotanto- ja suunnittelutehtävissä. Rakennesuunnittelun suuntautumisvaihtoehdon tavoitteena on saavuttaa teoriaopintojen osalta AA-luokan rakennesuunnittelijan pätevyys. Tuotannon suuntautumisvaihtoehdon tavoitteena on rakennusprojektin ohjaus, rakennusalan liiketoimintaosaaminen, rakennuttaminen. Tutkinto-ohjelman toteuttamiseen, seurantaan ja arviointiin osallistuu useita yrityksiä ja organisaatioita (Rakentamisen koulutusohjelma [viitattu 30.7.2014]). Tutkinnon lähiopetusjaksot toteutetaan 1-2 kertana kuukaudessa pääosin perjantai-iltaisain ja lauantaisin. Opetusta järjestetään sekä SeAMKissa että Vaasan ammattikorkeakoulussa. Tutkinnon suunnittelussa on ollut mukana Vaasan ammattikorkeakoulu sekä useat alan yritykset ja organisaatiot. (Rakentaminen [viitattu 30.7.2014]).

Tutkinnon ensimmäisenä lukukautena (Taulukko 11.) opinnot muodostuvat yhteisistä opinnoista, ensimmäisen lukuvuoden keväällä opiskellaan pääosin syventävien opintojen opintokokonaisuutta (20 op). Toinen vuosi on varattu opinnäytetyön tekemiselle (30 op).

Taulukko 11. Rakentamisen (YAMK) OPS lv. 2013–2014
(Rakentamisen ko 2014).

SYVENTÄVÄT AMMATTIOPINNOT	30 OP
Yhteiset opinnot	10 op
- Johtaminen 3 op	
- Rakennusfysiikka 5 op	
- Tutkimusmenetelmät ja kehitystoiminta 2 op	
Rakennesuunnittelun sv	20 op
- Rakenteiden mekaniikka 6 op	
- Betonirakenteet 4 op	
- Puurakenteet 4 op	
- Teräsrakenteet 4 op	
- Rakennesuunnittelun erikoistyö 2 op	
Tuotantotekniikan sv	20 op
- Rakennusprojektin ohjaus 5 op	
- Rakentamisen liiketoimintaosaaminen 5 op	
- Rakennuttaminen 5 op	
- Tietomallinnus 5 op	
OPINNÄYTETYÖ	30 OP

4 OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSMENETELMÄ

Tässä luvussa perustellaan mm. valittu tutkimusmenetelmä, esitetään kyselylomakkeen suunnittelun eri vaiheet, kerrotaan aineiston käsittelystä sekä lopuksi pohditaan tutkimuksen luotettavuuden arviointia. Kyselytutkimuksessa tutkittavana olevat asiat ja ilmiöt pohjautuvat teoriaosuudesta esiin nousseisiin asioihin.

4.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimustoiminta voi olla empiiristä tai teoreettista tutkimusta. Teoreettisen tutkimuksen esimerkkinä on kirjoituspöytä tutkimus, jossa hyödynnetään valmiina olevaa tietomateriaalia (Heikkilä 2008, 13). Holopainen ja Pulkkinen (2003, 20–21) kertovat teoreettisen tutkimuksen olevan pitkälti perustutkimusta, jonka tarkoituksena on uuden tieteellisen tiedon etsintä ja uusien menetelmien luonti. Kirjoittajat jatkavat empiirisen tutkimuksen olevan soveltavaa tutkimusta. Tutkimustyypille on ominaista, että se on käytännön tavoitteisiin pyrkivää itsenäistä ja omaperäistä tiedonetsintää, jossa nojaututaan perustutkimuksen tuloksiin.

Empiiriset tutkimukset voidaan jakaa kahteen ryhmään: kvalitatiiviseen eli laadulliseen tutkimukseen ja kvantitatiiviseen eli määrälliseen tutkimukseen (Heikkilä 2008, 16). Holopaisen ja Pulkkinen (2003, 20–21) mukaan kvalitatiivisella tutkimuksella pyritään vastamaan kysymyksiin ”miksi?”, ”miten?” ja ”millainen?”. Kirjoittajien mukaan kvalitatiivisen tutkimuksen tutkimusaineistot ovat usein suppeita. Heikkilä (2008, 16) kertoo kvalitatiivisen tutkimukselle ominaispiirteeksi sen auttavan ymmärtämään tutkimuskohdetta ja selittämään sen käyttäytymisen ja päätösten syitä.

Holopainen ja Pulkkinen (2008, 21) kirjoittavat kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkimuksen ominaisuuden mittaamiseen käytettävän välimatka- tai suhdeasteikkoja, joiden kautta pyritään saamaan vastaus kysymyksiin ”mikä?”, ”missä?”, ”kuinka usein?” ja ”kuinka paljon?”. Kvantitatiiviset tutkimusaineistot ovat usein suuria (Holopainen ja Pulkkinen 2008, 21). Kvantitatiivista tutkimusta käytetään selvittämään lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä (Heikkilä 2008, 16).

Tämän opinnäytetyön pääasiallisena tutkimusmenetelmänä käytettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Tutkimusmenetelmän valintaan vaikutti tutkittavana olevan perusjoukon suuruus, jonka vuoksi kvalitatiivisen tutkimuksen käyttäminen ei tässä tutkimuksessa ollut mahdollista. Kvantitatiivisen tutkimusotteen lisäksi tässä tutkimuksessa käytetään myös teoreettista kirjoituspöytä tutkimusta. Kirjoituspöytä tutkimuksen aineisto perustui SeAMKin YAMK-koulutusten opetussuunnitelmien rakenteisiin ja opintojen sisältöihin.

4.2 Aineistonkeruumenetelmä

Hirsjärvi ym. (2009, 193) kirjoittavat kyselyn olevan yksi tapa, jolla tutkimusaineiston voi kerätä itse. Kysely tunnetaan survey-tutkimuksen keskeisenä menetelmänä. Survey-tutkimukselle on ominaista, että sen aineisto kerätään tutkimuslomaketta käyttäen ja aineiston kerääminen tapahtuu standardisoidusti eli jossa jokaiselta vastaajalta kysyttävät kysymykset kysytään täsmälleen samalla tavalla.

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa aineistonkeruumenetelmänä käytetään standardisoituja lomakkeita, joissa on annettu valmiit vastausvaihtoehdot (Heikkilä 2008, 16–17). Suunnitelmallista kyselytutkimusta tehtäessä sen etuna on laajan tutkimusaineiston kerääminen, jolloin tutkimukseen voi saada paljon vastaajia. Kuitenkin kyselytutkimuksessa on myös heikkoja puolia: vaarana on, että tutkittava aineisto jää pinnalliseksi ja näin ollen tutkimustulokset vaatimattomiksi. Toisaalta kysyjä ei voi varmistua siitä, miten vakavasti vastaaja on suhtautunut kyselyyn, eikä siitä, että vastaaja olisi ymmärtänyt asian, josta esitettiin kysymys (Hirsjärvi ym. 2009, 195).

Kvantitatiivisessa tutkimusmenetelmässä tiedonkeruumenetelmänä voidaan käyttää postikyselyä, puhelin- tai käyntihaastattelua, informoitua kyselyä tai internetin kautta tehtävää kyselyä (Heikkilä 2008, 18–19). Tässä tutkimuksessa tiedonkeruumenetelmäksi valittiin internetin kautta toteutettava kysely, jossa kyselylinkki lähetetään vastaajanottajien sähköpostiin. Internetin kautta toteutettavan tiedonkeruumenetelmän käyttöä tukee se, että se soveltuu parhaiten tiedonkeräämiseen tapauksessa, jossa kyselyn vastaajajoukko on suuri eikä tutkimusmenetelmän käytöstä aiheudu kustannuksia. Tutkimuksen aineistonkeruuhjelmaksi valittiin Webropol – kysely- ja analyysiohjelmisto. Ohjelmiston valintaan vaikutti se, että ohjelmisto

mahdollisesti standardisoidun kyselylomakkeen luomisen ja vastausten keräämisen kootusti. Ohjelmiston valintaa tuki myös se, että ohjelma oli entuudestaan tuttu, eikä sen käytöstä aiheutunut kustannuksia. Ohjelmisto mahdollisti kyselyn toteutustavaksi julkisen kyselyn, jolloin kyselyyn vastaaminen tapahtui anonyymisti, eikä kenenkään yksittäisen vastaajan vastauksia voinut tunnistaa.

Tutkimuksessa kiinnitetään huomio perusjoukkoon. Perusjoukkoa tarkasteltaessa on päätettävä, tehdäänkö tutkimus kokonaistutkimuksena vai otantatutkimuksena (Holopainen & Pulkkinen 2008, 29). Grönroos (2003, 7-8) kirjoittaa kokonaistutkimusta käytettävän silloin, kun populaatio on äärellinen. Kokonaistutkimus mahdollistaa populaation jokaisen tilastoyksikön tutkimisen, jolloin tarkkojen tietojen saaminen jokaisesta tarkasteltavina olevista asiasta on mahdollista. Kokonaistutkimuksen yhtenä heikkona puolena kirjoittaja pitää katoa, jolloin kaikista tilastoyksiköistä ei saadakaan havaintoja.

Holopainen ja Pulkkinen (2008, 29–30) kirjoittavat otantatutkimuksen tarkastelevan vain osaa perusjoukosta. Valitulla otantatutkimusmenetelmällä ajatellaan saatavan koko perusjoukkoa edustava kanta. Kirjoittajat lisäävät otantatutkimuksen vievän kokonaistutkimusta vähemmän aikaa sekä olevan kokonaistutkimusta nopeampi tapa saada tulokset käyttöön. Heikkilä (2008, 33) kirjoittaa otantatutkimukseen päädyttävän esimerkiksi silloin, kun perusjoukko on hyvin suuri tai kun koko perusjoukon tutkiminen ei ole mahdollista syntyvien kustannusten vuoksi.

Holopaisen ja Pulkkinen (2008, 30) mielestä kokonaistutkimuksen käyttö on järkevää perusjoukon ollessa esimerkiksi alle 100 otantayksikköä. Heikkilä taas kirjoittaa kokonaistutkimuksen voitavan tehdä varsinkin kyselytutkimuksissa jopa 200–300:n suuruiselle perusjoukolle (2008, 33).

Tässä tutkimuksessa haluttiin tarkastella koko perusjoukkoa, joten tutkimus toteutettiin kokonaistutkimuksena. Kokonaistutkimus mahdollistaa jokaisen perusjoukon jäsenen tarkastelun, joka tässä tutkimuksessa koetaan otantatutkimusta hyödyllisemmäksi tutkimusongelman ratkaisua ajatellen.

4.3 Kyselylomakkeen suunnittelu

Heikkilä (2008, 47) kertoo, että tutkimuksen tavoite on oltava selvillä, kun kyselylomaketta aletaan suunnitella. Heikkilä jatkaa että, kyselylomakkeen suunnittelemisen edellyttää mm. käsitteiden täsmentämistä. Näin ollen, kirjoittajan tulee tietää mihin kysymyksiin hän haluaa kyselyssä vastauksia ja varmistettava, että kyselyn kysymykset tukevat tätä.

Tutkimuksen tavoitteen ollessa selvä, saattoi kyselylomakkeen suunnittelemisen alkaa. Kyselyn kysymyksiä suunniteltaessa kysymykset jakaantuivat ajallisesti nykypäivän ja tulevaisuuteen. Kyselylomakkeen suunnittelun tärkeänä lähtökohtana pidettiin monivalaisuus -käsitteen määrittelemistä. Tällä pyrittiin selventämään kyselyyn vastaajalle, mitä käsitteellä tässä kyselyssä tarkoitetaan. Käsitteen määritelmä perustui siihen, miten käsitteen määritelmä teoriakirjallisuuden pohjalta ymmärrettiin.

4.3.1 Kysymystyypit

Hirsjärvi ym. (2009, 198–199) kertovat kyselyssä käytettävän yleensä kolmea eri kysymystyyppimuotoa: avoimet kysymykset, monivalintakysymykset ja asteikkoihin perustuvat kysymykset. Avoimien kysymyksien käyttö on perusteltua, kun vaihtoehtoja ei tarkkaan tunneta ja parhaimmillaan avoimet kysymykset mahdollistavat hyvien ideoiden saamisen (Heikkilä 2008, 49). Avoimilla kysymyksillä mahdollistetaan vastaajan sallivan ilmaista itseään omin sanoin (Hirsjärvi ym.2009, 201). Kyselylomakkeessa käytin useita avoimia kysymyksiä, erityisesti kohdissa, joissa halusin jättää vastaajalle mahdollisuuden kertoa vastauksensa omin sanoin. Tällaisia kysymyksiä olivat esimerkiksi kehittämissuosituksiin liittyvät kysymykset.

Kyselylomakkeella käytettiin pääosin asteikkoihin perustuvia kysymyksiä. Heikkilä kertoo (2008, 50), että tällaisissa suljetuissa eli vaihtoehdon antavissa kysymyksissä on annettu valmiit vastausvaihtoehdot, joista valitaan yksi tai useampi. Kirjoittaja jatkaa kysymystyyppin käyttämisen olevan perusteltua silloin, kun vastausvaihtoehdot tiedetään etukäteen. Kyselylomakkeessa tällaisissa suljetuissa kysymyksissä vastaajia ohjeistettiin valitsemaan vain yhden vastauksen. Heikkilä (2008, 51)

kertoo, että tämän tyyppisten kysymysten käytön etuna on vastaamisen helppous ja toisaalta myös tulosten käsittelyn helppous, mutta haittoina mm. vastauksen antaminen harkitsematta tai jonkin vaihtoehdon puuttuminen.

Muutamissa kysymyksissä käytin sekamuotoisia kysymys-tyyppejä. Tällaisissa kysymyksissä osa vaihtoehdoista oli annettu jo valmiiksi, mutta yleensä yksi vaihtoehto oli avoin (Heikkilä 2008, 52). Käytettiin tällaisia ”*Muu, mikä?*”-kysymystyyppejä erityisesti silloin, kun en ollut varma, onko kysymykseen kaikki vastausvaihtoehdot annettu.

4.3.2 Asenneasteikko

Likertin asteikko on mielipideväittämissä yleisesti käytetty asenneasteikko. Yleensä asteikossa käytettävät portaat ovat 4- tai 5-portaisia, joissa ääripäinä ovat täysin samaa mieltä ja täysin eri mieltä (Heikkilä 2008, 53). Kyselyyn liittyi useita kysymyksiä, joilla halusin määrittää, miten tärkeä kysymys on vastaajien mielestä. Kyselyssäni käytin Likertin asteikkoa, pääosin 4-portaisena. Vastausvaihtoehdot muodostuivat kysymykseen sopivista vastausvaihtoehdoista, kuten 1=eri mieltä ja 4=erittäin paljon samaa mieltä. Heikkilä kertoo (2008, 53), että Likertin asteikkoa käytettäessä vastausvaihtoehto ”en osaa sanoa” voi olla vastaajalle turhan houkutteleva vaihtoehto. Kyselylomakkeen kysymykset muotoiltiin sellaisiksi, että vaihtoehtoa ”en osaa sanoa” ei annettu vastaajalle, vaan jokaiseen mielipidekysymykseen vastaajalle ajateltiin löytyvän sopiva tärkeysasteikko kuvamaan vastaajan mielipidettä.

4.3.3 Kyselyn pilotointi

Heikkilä kirjoittaa (2008, 48) mm. kyselylomakkeen ulkonäön vaikuttavan siihen vastaako vastaaja kyselyyn. Toteutettaessa internetin kautta lähetettävää kyselyä, tulee kyselyä lähettäessä huomioida sähköpostiviestin kiinnostava aloitus sekä kyselyn houkuttelevuus, että se olisi mahdollisimman vaivaton vastaajalle vastattavaksi. Kyselylomakkeen lähetekirjelmässä eli saatteessa tulisi tuoda esiin mm. kyselyn tarkoitus, merkitys, tärkeys ja mihin saakka kysely on auki. Saatekirjeen tarkoitus on saada vastaanottaja vastaamaan (Hirsjärvi ym. 2009, 204). Kyselyn saatekirjeenä

toimi vastaanottajille lähetetty sähköpostiviesti, joka muodostui mm. seuraavista asioista: kyselyn tarkoitus, mitä käsitteellä tarkoitetaan kyselyssä, mihin kysely liittyy ja mihin kyselyn tuloksia käytetään.

Kyselylomakkeen epäkohtia voidaan korjata pilotoimalla lomaketta varsinaista tutkimusta varten (Hirsjärvi ym 2009,204). Hirsjärven ym. mielestä pilottitutkimus on välttämätön, että saadaan korjattua mahdolliset puutteet kysymyksistä varsinaista tutkimusta varten. Kyselyn saatekirjeen ja kyselylomakkeen pilotointiin osallistui muutama henkilö. Pilotoinnin kautta sain tietoja kyselylomakkeessa olevista virheistä sekä korjausehdotuksia. Pilotoinnin kautta saadun palautteen myötä viimeistelin kyselyn asetuksia, kysymysmuotoja ja vastausvaihtoja niin, että kysely oli toimiva ja kysymykset olivat ymmärrettävässä muodossa.

Kun kyselyn saatekirje eli sähköpostiviesti ja kyselylomake olivat valmiina, tuli kyselylle hakea SeAMKin tutkimuslupakäytänteiden mukaisesti tutkimuslupa. Tutkimusluvassa tuli ilmetä mm. lyhyt kuvaus tehtävästä tutkimuksesta sekä pyytää mahdolliset erityisjärjestelyt SeAMKista. Tutkimuslupahakemuksessa erityisjärjestelynä pyydettiin mm. läsnä olevien YAMK-opiskelijoiden lukumäärää sekä lupaa lähettää kysely ensisijaisesti SeAMKin YAMK-opiskelijoiden muuhun kuin SeAMKin sähköpostiosoitteeseen. SeAMKin tutkimuspäällikkö myönsi kyselylle tutkimusluvan 21.11.2014, mutta SeAMKin käytänteiden mukaisesti, kyselyn lähettäminen vastaajien muuhun kuin SeAMKin sähköpostiosoitteeseen evättiin. Näin ollen kyselyn sai lähettää vain vastaajien SeAMKin sähköpostiosoitteeseen.

Syyslukukaudella 2014 läsnä olevia tutkinto-opiskelijoita oli SeAMKissa 250, joten kysely lähetettiin näille 250 vastaanottajalle sähköpostiviestinä, joka sisälsi kyselyn saateen ja linkin kyselyyn. Kyselyn vastaanottajat merkittiin piilokopio-kenttään. Kyselyn saatesähköpostiviesti ja kyselylomake löytyvät liitteistä 1 ja 2.

4.3.4 Kyselylomakkeen rakenne

Kyselylomakkeen alkuun sijoitin helppoja kysymyksiä vastaajien taustatiedoista, kuten sukupuoli, ikä ja nykyhetken työtehtäviin liittyvät kysymykset, joista muodostui

vastaajien taustatiedot (kysymykset 1-10). Kyselylomakkeen toisen osion kysymykset liittyivät työelämään ja siellä tarvittavien työelämävalmiuksiin sekä monialaisuuden toteutumiseen työtehtävissä (kysymykset 11–17). Työelämävalmiudet perustuvat teoriaosuudessa kerättyyn tietoon tulevaisuuden työelämässä tarvittavista osaamisista. Vastaajat, jotka eivät olleet työelämässä kyselyn vastaushetkellä, huomioitiin työelämään liittyvissä kysymyksissä siten, että tällaisten kysymysten kohdalla vastaajien vastausta pyydettiin aiemman työkokemuksen perusteella. Kolmannessa osiossa vastaajilta kerättiin tietoa siitä, ilmeneekö opinnoissa monialaista yhteistyötä eri alojen opiskelijoiden kanssa sekä näkemyksiä mm. tutkintojen kehittämistä (kysymykset 18–24).

4.4 Aineiston käsittely

Kysely oli avoinna 26.11.–10.12.2014. Kyselyyn vastaamisesta lähetettiin muistutusviesti kyselyn aukiolon puolella välissä. Kyselyajan päätyttyä vastanneiden määrä oli 37, joten kyselyn vastausprosentiksi tuli 14,8 %.

Kyselytutkimuksen aineisto käsiteltiin Webropol – kysely- ja analyysiohjelmistolla. Webropol - ohjelmisto keräsi vastaukset ja tuotti kyselyvastauksista yhteenvedon. Ohjelmisto tuotti valmiit pylväskaaviot valintakysymyksien vastauksista. Ohjelmiston avulla pystyi vertailemaan vastaajaryhmiä kysymyksittäin. Avoimien vastausten analysoinnissa hyödynnettiin ohjelmiston Text Mining -osiota, joka mahdollisti vastausten teemoittelun ja vertailemisen. Tärkeysasteikollisten kysymysten vastauksia analysoitiin tarkemmin esim. taulukkolaskentaohjelma Excelin tai tekstinkäsittelyohjelma Wordin avulla.

4.5 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi

Heikkilä (2008, 185) kirjoittaa hyvään tutkimusraporttiin kuuluvan, että tutkija arvioi tutkimuksen luotettavuutta. Heikkilä jatkaa mittauksen luotettavuutta kuvattavan reliabiliteetilla ja validiteetilla, jotka yhdessä muodostavat tutkimuksen kokonaisluotettavuuden. Reliabiliteetti tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta, joka tarkoittaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Validiteetti tarkoittaa tutkimuksen kykyä mitata juuri sitä,

mitä on tarkoituskin mitata (Hirsjärvi ym. 2009, 231). Heikkilä (2008, 188) kertoo, että tutkimuksen luotettavuuden kannalta on hyvin tärkeää, että mm. vastausprosentti on mahdollisimman suuri.

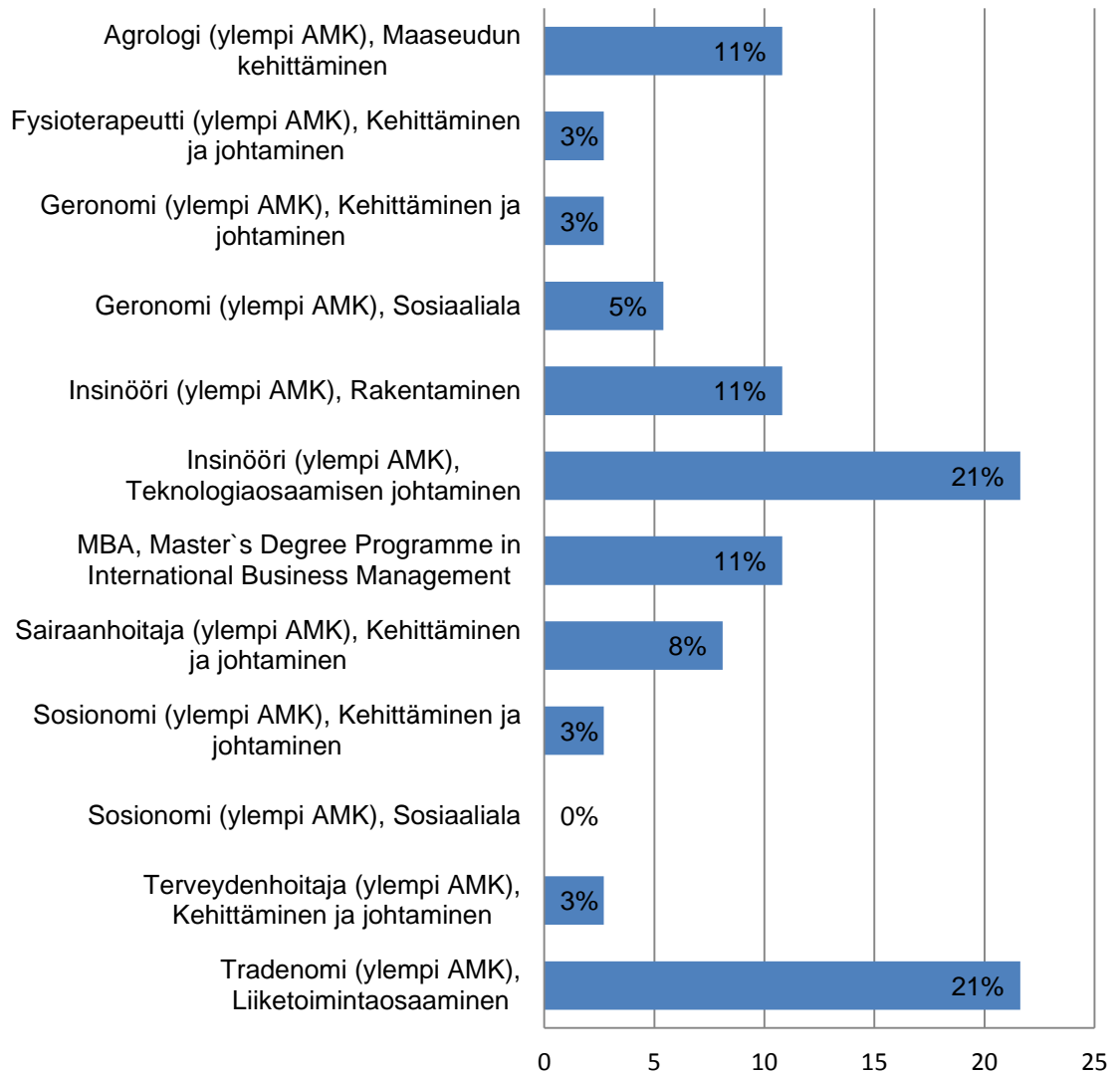
Tässä tutkimuksessa kvantitatiivisen tutkimuksen vastausprosentin jäädessä alhaiseksi (14,8 %), ei kvantitatiiviselle tutkimukselle kehitettyjä erilaisia luotettavuuden mittareita pystytä tässä arvioimaan. Kuitenkin tutkimuksen validiteetti voidaan todeta, sillä kyselyn kysymykset ovat tutkineet juuri niitä asioita, joita tutkimukselle asetettiin tavoitteeksi tutkittavan. Huomioitavana tietysti on, että vastaajat ovat voineet ymmärtää kyselylomakkeiden kysymykset toisin kuin mitä tutkimuksen laatija on ajatellut (Hirsjärvi ym. 2009, 232). Kysymysten ymmärtämistä vastaajien keskuudessa ei kuitenkaan saada varmistettua, joten kvantitatiivisen tutkimuksen osalta tehtyjä päätelmiä vastaajien antamista tutkimustuloksista ei voida pitää kovin varmoina.

5 MONIALAISUUDEN TOTEUTUMINEN SEAMKIN YAMK-KOULUTUKSISSA

Tässä luvussa esitetään opinnäytetyön kyselytutkimuksen tulokset. Luvun pääpaino on kuvata kyselytutkimuksen tulosten kautta monialaisuuden nykytilaa ja tulevaisuuden tavoitetilaa niin työtehtävien kuin YAMK-koulutuksen osalta.

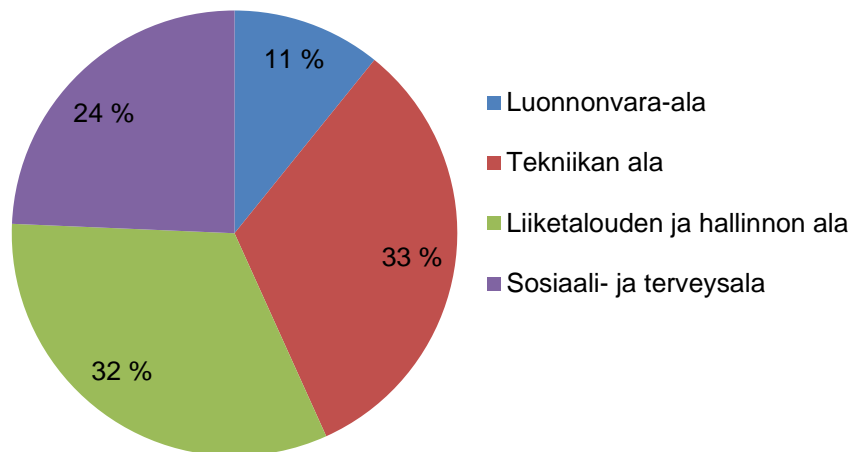
5.1 Vastaajien taustatiedot

Vastaajista naisten osuus oli 59 % ja miesten osuus 41 %. Vastaajista nuorin oli 27-vuotias ja vanhin 57-vuotias. Eniten vastaajia oli 30–39 ikävuoden väliltä (59 %). Vastaajien keski-ikä oli 37,5 vuotta. Kuviossa 1 on kuvattu vastaajien jakautuminen tutkinto-ohjelmittain. Eniten vastaajia tuli Insinööri (ylempi AMK), Teknologiaosaamisen johtamisen ja Tradenomi (ylempi AMK), Liiketoimintaosaamisen tutkinto-ohjelmista, joista kummastakin 21 % vastaajista. Ainoastaan Sosionomi (ylempi AMK), Sosiaaliala – tutkinto-ohjelmasta ei ollut yhtään vastaajaa.

Kuvio 4. Vastaajat tutkinto-ohjelmittain.

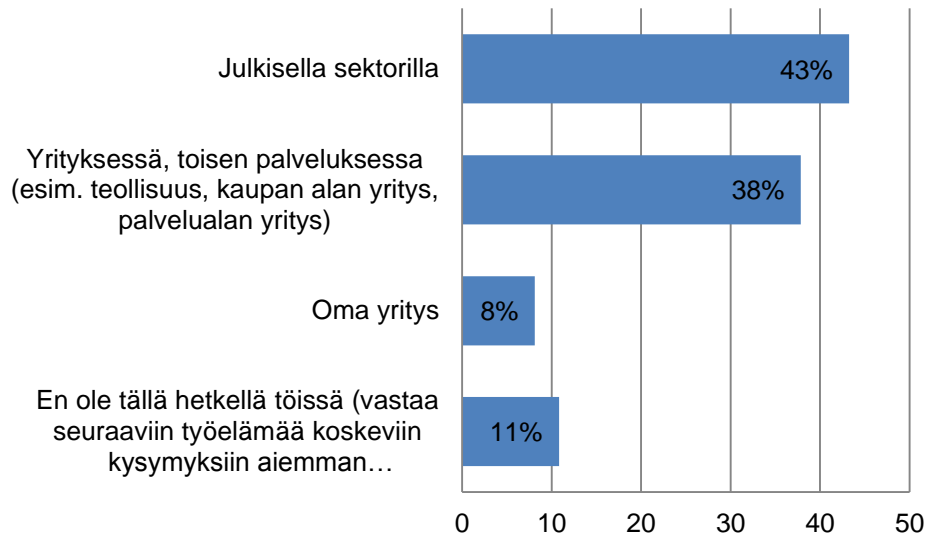
Kuviossa 5 on esitetty vastaajien jakautuminen koulutusaloittain. Eniten vastaajia oli tekniikan alalta (32 %) ja liiketalouden alalta (32 %). Sosiaali- ja terveystalalta vastaajia oli yhteensä 24 %. Vähiten vastaajia oli luonnonvara-alalta (11 %). Vastaajia saatiin kaikilta SeAMKin YAMK-koulutusaloilta.

Kuvio 5. Vastaajien jakautuminen koulutusaloittain.

Vastaajista yli puolet (59 %) oli aloittanut tutkinto-ohjelmansa vuonna 2013. Vuonna 2014 tutkinto-ohjelman aloittaneita oli 30 % ja vuonna 2011 8 % vastaajista. Vastaajista 3 % oli aloittanut tutkinto-ohjelmansa vuonna 2012.

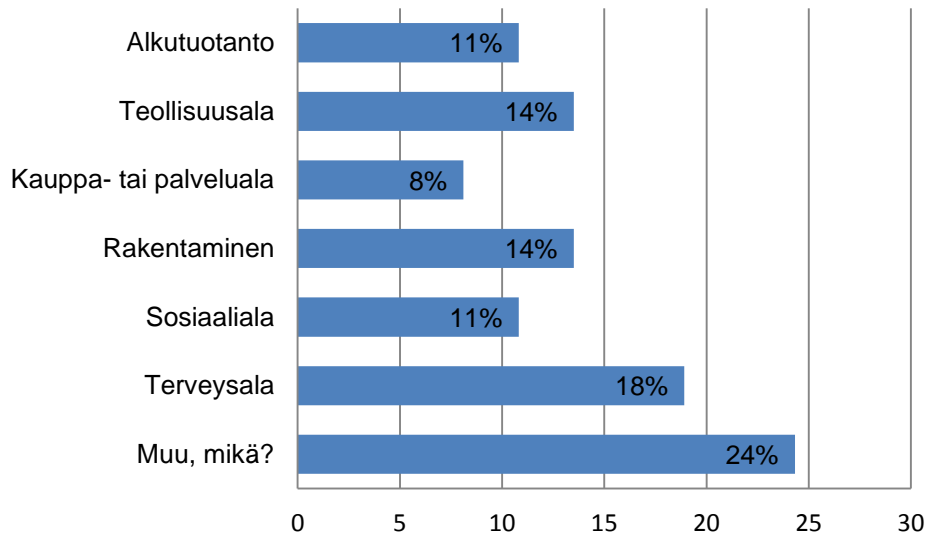
Vastaajien jakautuminen työskentelysektoreittain on kuvattu Kuviossa 6. Julkisella sektorilla työskenteleviä tai työskennelleitä oli vastaajissa eniten (43 %) ja toiseksi eniten yrityksessä, toisen palveluksessa (38 %). Vastaajista 8 % työskenteli omassa yrityksessä ja vastaajista 11 % ei ollut kyselyyn vastaamisen hetkellä työelämässä.

Kuvio 6. Vastaajien työskentelysektori.

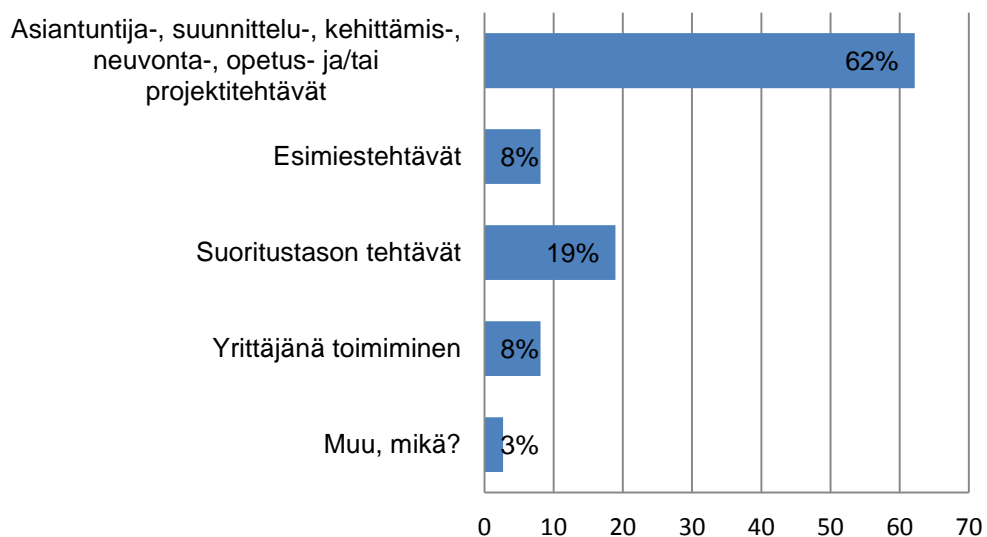
Vastaajia pyydettiin antamaan avoimessa kysymyksessä vastaus työkokemuksen määrästä kuukausina. Avointen vastausten perusteella työkokemuskuukausimäärät jaoteltiin neljään eri osaan: 36–60 kuukautta, 61–120 kuukautta, 121–180 kuukautta ja yli 181 kuukautta. Lähes 60 %:lla vastaajista työkokemusta oli kertynyt 61–120 kuukautta eli 5-10 vuotta. Keskimäärin vastaajilla oli kertynyt työkokemusta 124 kuukautta eli hieman yli 10 vuotta. Vastaajista 12 % ilmoitti työkokemuksen määräksi 36–60 kuukautta eli 3-5 vuotta.

Kuviossa 7 on esitetty vastaajien jakautuminen työskentelytoimialoittain. Vastaajista 24 % oli valinnut avoimen vastausvaihtoehdon ”Muu, mikä?”. Avoimessa vastauksessa 16 % vastaajista kertoi työskentelytoimialakseen opetustehtävät. Seuraavaksi eniten vastaajat kertoivat työskentelevänsä terveysalalla (18 %). Vähiten vastaajista (8 %) kertoi työskentelevänsä tai työskennelleensä kauppa- tai palvelualalla. Vastauksia verrattaessa, vastaajat jakaantuivat suhteellisen tasaisesti kaikille työskentelytoimialoille.

Kuvio 7. Vastaajien työskentelytoimiala.

Kuviossa 8 on esitetty vastaajien pääasialliset työtehtävät. Yli puolella vastaajista pääasiallisena työtehtävänä oli asiantuntija-, suunnittelu-, kehittämis-, neuvonta-, opetus- ja/tai projektitehtäviä (62 %). Suoritustason tehtäviä teki 19 % vastaajista, esimiestehtäviä 8 % ja yrittäjänä toimi 8 % vastaajista.

Kuvio 8. Pääasialliset työtehtävät.

Vastaajia pyydettiin kuvaamaan avoimessa kysymyksessä työtehtävän keskeinen sisältö. Vastausten perusteella työtehtävät luokiteltiin seuraavasti:

- Hallinto- ja tukipalvelutehtävät 16 %
- Hoitoalan tehtävät 16 %
- Opetus- ja ohjaustehtävät 14 %

- Projektitehtävät 14 %
- Markkinointi- ja myyntitehtäviä 11 %
- Yrittäjyyteen liittyviä tehtäviä 11 %
- Rakennustekniikan tehtävät 8 %
- Muut työtehtävät 13 %

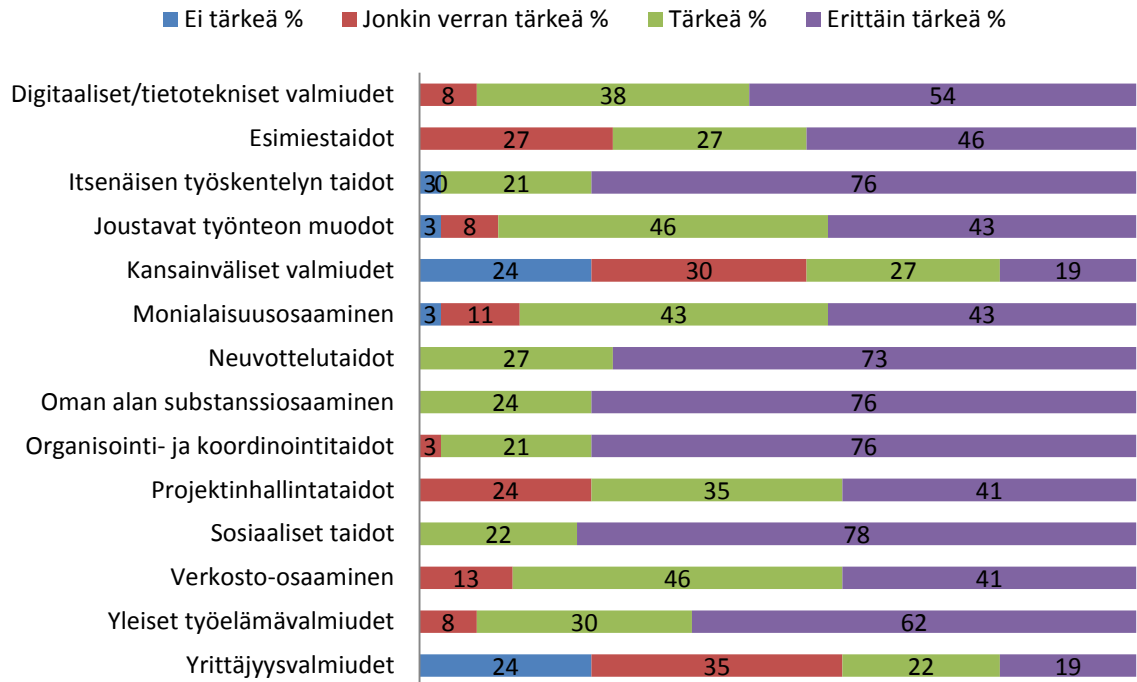
Vastaajilta kysyttiin arviota työpaikan työntekijöiden määrästä avoimen kysymyksen muodossa. Vastausten perusteella avoimet vastaukset luokiteltiin viiteen eri luokkaan: 1-10, 11–50, 51–100, 101–250 ja yli 250 työntekijän luokkiin. Mikroyrityksessä eli alle 10 henkilön yrityksessä työskenteleviä oli kaikista vastaajista yhteensä 24 %. 11–50 työntekijän tai yli 250 työntekijää työllistävässä yrityksissä tai organisaatioissa työskenteli 22 % vastaajista.

5.2 Monialaisuuden ilmentyminen työtehtävissä ja YAMK-koulutuksissa tällä hetkellä

5.2.1 Työelämävalmiudet

Vastaajia pyydettiin arvioimaan neljäntoista kysymyksen avulla, miten tärkeinä vastaajat pitivät esitettyjä työelämävalmiuksia nykyisessä työssä tai aiemmassa työssä, mikäli ei kyselyn vastaamisen hetkellä ollut töissä. Kysymyksessä käytettiin 4-portaista asteikkoa, jossa 1=ei tärkeä, 2=jonkin verran tärkeä, 3=tärkeä ja 4=erittäin tärkeä. Yleisillä työelämävalmiuksilla tarkoitettiin tässä itsensä kehittämistä, viestintä- ja vuorovaikutusosaamista ja muutosten hallintaa. Kuviossa 9 on esitetty vastaajien tärkeysarvioiden jakautuminen asteikkoihin prosenttilukuina.

Vastaajista 78 % arvioi sosiaaliset taidot erittäin tärkeäksi työelämävalmiudeksi tällä hetkellä. Itsenäisen työskentelyn taidot, oman alan substanssiosaaminen ja organisointi- ja koordinoitaitaidot nousivat erittäin tärkeiksi 76 %:lla vastaajista. Vähiten tärkeinä työelämävalmiuksina vastaajat pitivät kansainvälisiä valmiuksia ja yrittäjyysvalmiuksia, joissa kummassakin 24 % vastaajista oli sitä mieltä, etteivät nämä työelämävalmiudet ole tärkeitä nykyhetkellä. Näiden työelämävalmiuksien tärkeysarviot jakaantuivat kaikille asteikoille.

Kuvio 9. Työelämävalmiuksien tärkeys tällä hetkellä.

5.2.2 Työelämäyhteistyö

Vastaajia pyydettiin arvioimaan, miten paljon työtehtäviin liittyy tai liittyi yhteistyötä eri alojen kanssa. Kysymyksessä oli viisi vastausvaihtoehtoa: ei lainkaan, vain vähän, jonkin verran, paljon ja erittäin paljon. Vastausten perusteella vastaajista lähes puolella (48 %) työtehtäviin liittyi jonkin verran yhteistyötä eri alojen kanssa. Vastaajista 22 prosenttia ilmoitti yhteistyötä eri alojen kanssa liittyvän työtehtäviin paljon tai erittäin paljon. Vain 3 prosenttia vastaajista kertoi, ettei työtehtäviin liittynyt lainkaan yhteistyötä eri alojen kanssa.

Seuraavaksi vastaajia pyydettiin arvioimaan neljän kysymyksen avulla, missä työtilanteissa yhteistyötä eri alojen kanssa tapahtuu. Kysymyksinä olivat: asiakastyö, oman työyhteisön jäsenten kanssa, sidosryhmien kanssa ja avoin vastaus muussa missä? Kysymyksen arviointiasteikko oli 4-portainen, jossa 0=eikä lainkaan, 1=vain vähän, 2=jonkin verran, 3=paljon ja 4=erittäin paljon.

Vastaajista 64 prosenttia arvioi eri alojen kanssa tapahtuvia työtilanteita ilmenevän paljon tai erittäin paljon, erityisesti sidosryhmien kanssa. Oman työyhteisön jäsenten kanssa tapahtuvaa eri alojen yhteistyötä tapahtui paljon tai erittäin paljon 59

prosentilla vastaajista. Asiakastyössä tapahtuvasta eri alojen yhteistyöstä vain 5 % vastaajista arvioi, ettei työtilanteessa ole tapahtunut yhteistyötä eri alojen kanssa.

Avoimessa vastauksessa vastaajat saivat kertoa esimerkkejä yhteistyöstä eri alojen kanssa. Yleisesti avoimissa vastauksissa oli huomioitavissa, että vastaajat mainitsivat tähän oman alan eri asiantuntijoiden keskuudessa tapahtuvan yhteistyön. Lisäksi muutamissa vastauksissa tuotiin esille, että yhteistyötä tapahtuu eri alojen kesken esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan yhteistyön lisäksi myös kaupan- ja turvallisuusalan kesken. Yhteistä vastaajien antamissa esimerkeissä oli se, että monialaisena yhteistyökumppanina nähtiin myös viranomaistahoja, kuten ELY-keskus, KELA ja Poliisi.

5.2.3 Koulutuksen tukeminen osaamisalueiden kehittämiseen

Vastaajia pyydettiin arvioimaan, miten YAMK-koulutus tukee kahdeksan monialaisuuteen liittyvän osaamisalueen kehittämistä. Esitetyt osaamisalueet pohjautuivat ARENE ry:n suositukseen YAMK-tutkintojen yhteisistä osaamiskompetensseista. Kysymyksessä käytettiin 4-portaista tärkeysasteikkoa, jossa 1=eri mieltä, 2=jonkin verran erimieltä, 3=samaa mieltä ja 4=erittäin paljon samaa mieltä. Taulukossa 12 on esitetty vastaajien mielipiteiden jakautuminen keskiarvoina. Mitä korkeampi keskiarvo on, sitä tärkeämpänä vastaajat ovat kysymystä pitäneet.

Vastaajista eniten koki ”YAMK-koulutuksen tukeneen opiskelijaa toimimaan vaativissa asiantuntijatehtävissä, johtamistehtävissä tai yrittäjänä” (ka 3,3). Pientä hajontaa oli havaittavissa ”Osaan kehittää työelämän monialaista viestintää ja vuorovaikutusta” (ka 3,0) sekä ”Osaan johtaa projekteja” (ka 3,0) vastauksissa. Pääsääntöisesti kuitenkin kaikki osaamisalueet saivat keskiarvoksi vähintään kolme, joka annetussa vastausasteikossa tarkoitti ”samaa mieltä”. Suuria eroavuuksia ei vastaus-ten välillä ollut havaittavissa.

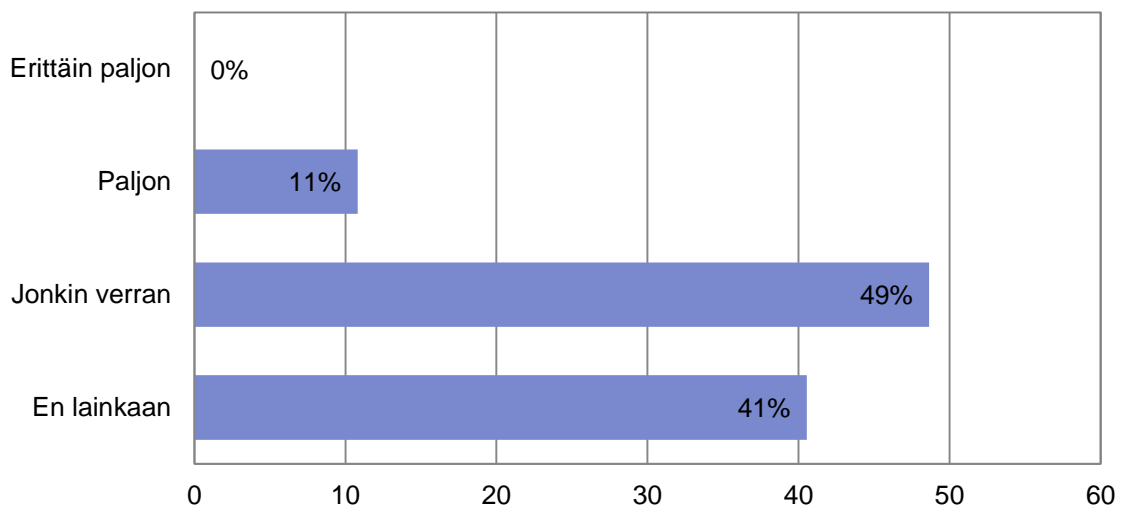
Taulukko 12. Osaamisalueiden kehittyminen.

Vastausasteikko: eri mieltä (1)- erittäin paljon samaa mieltä (4)	KA
Kykyen toimimaan vaativissa asiantuntijatehtävissä, johtamistehtävissä tai yrittäjänä	3,3
Osaan tuottaa uutta tietoa ja uudistaa toimintatapoja yhdistäen eri alojen osaamista	3,2
Osaan monipuolisesti ja tavoitteellisesti arvioida ja kehittää asiantuntijuutta	3,2
Osaan hankkia, käsitellä, tuottaa ja arvioida tietoa kriittisesti ja eri alojen näkökulmista	3,2

Osaan luoda verkostoja ja kumppanuuksia	3,1
Osaan johtaa ja uudistaa toimintaa monimutkaisissa ja ennakoimattomissa toimintaympäristöissä	3,1
Osaan kehittää työelämän monialaista viestintää ja vuorovaikutusta	3,0
Osaan johtaa projekteja	3,0

5.2.4 Yhteistyö koulutuksessa

Vastaajia pyydettiin arvioimaan muiden SeAMKin YAMK-opiskelijoiden kanssa tehdyn yhteistyön määrää. Kysymyksessä käytettiin 4-portaista kirjallista asteikkoa: en lainkaan, jonkin verran, paljon, erittäin paljon. Kuviossa 10 kuvataan vastausten jakautuminen prosenttilukuina vastausasteikkoihin. Vastaajista 49 % arvioi tehneensä jonkin verran yhteistyötä muiden SeAMKin YAMK-opiskelijoiden kanssa. Vastaajista 40 prosenttia ilmoitti, ettei ollut tehnyt yhteistyötä muiden SeAMKin YAMK-opiskelijoiden kanssa. Erittäin paljon yhteistyötä tehneitä ei vastaajissa ollut lainkaan.

Kuvio 10. Monialaisen yhteistyön määrä SeAMKin YAMK-opiskelijoiden kanssa.

Vastaajat saivat antaa avoimessa kysymyksessä esimerkkejä, missä tilanteissa monialaista yhteistyötä muiden SeAMKin YAMK-opiskelijoiden kanssa on tapahtunut. Kysymys oli vapaaehtoinen. Avoimissa vastauksissa korostui monialaisen yhteistyön tapahtuneen erityisesti ryhmä- ja harjoitustöissä (yhteensä yhdeksän mainintaa) sekä kokemusten vaihdossa ja keskusteluissa (yhteensä kuusi mainintaa). Alla muutama suora lainaus vastauksista:

”Kimppakyydit koulutuspaikoille, ryhmätyöt, kokemustenvaihtoa, tehty kurssitehtävä toisen opiskelijan kanssa.”

”Jos tällä tarkoitetaan muiden kurssien opiskelijoita, niin en ole tehnyt lainkaan heidän kanssaan yhteistyötä. Oman kurssini opiskelijoiden kanssa teemme jatkuvasti yhteistyötä.”

5.2.5 Yhteenveto monialaisuuden nykytilasta

Monialaisuuden nykytilan kartoittamiseksi vastaajilta kysyttiin sekä nykyhetken työtehtäviin että YAMK-koulutukseen liittyviä kysymyksiä. Vastausten perusteella monialaisuutta liittyy yhä useamman vastaajan työtehtäviin, sillä 48 % vastaajista kertoi työtehtäviin liittyvän jonkin verran ja 43 % vastaajista paljon tai erittäin paljon yhteistyötä eri alojen kanssa. Vastaajista yli puolet (64 %) arvioi yhteistyötä eri alojen kanssa tapahtuvan paljon tai erittäin paljon erityisesti sidosryhmien kanssa ja oman työyhteisön jäsenten kanssa (59 %). Vastaajien antamien esimerkkien perusteella, monialaista yhteistyötä tapahtuu saman alan tai eri alan asiantuntijoiden kanssa.

Vastaajat saivat arvioida esitettyjen työelämävalmiuksien tärkeyttä tämän hetken työtehtävissä. Arvioitavina työelämävalmiuksina olivat mm. monialaisuusosaaminen ja oman alan substanssiosaaminen. Vastausten perusteella 43 % vastaajista piti monialaisuusosaamista tärkeänä tai erittäin tärkeänä työelämävalmiutena tällä hetkellä työtehtävissä. Monialaisuusosaamisen ja oman substanssiosaamisen arviointiasteikkoja verratessa, vastaajat pitivät kuitenkin oman alan substanssiosaamista monialaisuusosaamista tärkeämpänä, sillä vastaajista 76 % piti oman alan substanssiosaamista erittäin tärkeänä ja 24 % tärkeänä.

Monialaisuuden nykyhetken kuvaamisessa YAMK-koulutuksessa vastaukset antoivat suuntaviivoja, että monialaista yhteistyötä tapahtuu SeAMKin YAMK-koulutuksissa. Vastaajista 49 % arvioi tehneensä yhteistyötä jonkin verran ja 11 % paljon YAMK-koulutuksen aikana muiden SeAMKin YAMK-opiskelijoiden kanssa. Kuitenkin 40 prosenttia vastaajista ilmoitti, ettei ole tehnyt koulutuksen aikana yhteistyötä muiden SeAMKin YAMK-opiskelijoiden kanssa. Avointen vastausten perusteella monialainen yhteistyö muiden SeAMKin YAMK-opiskelijoiden kanssa on tapahtunut

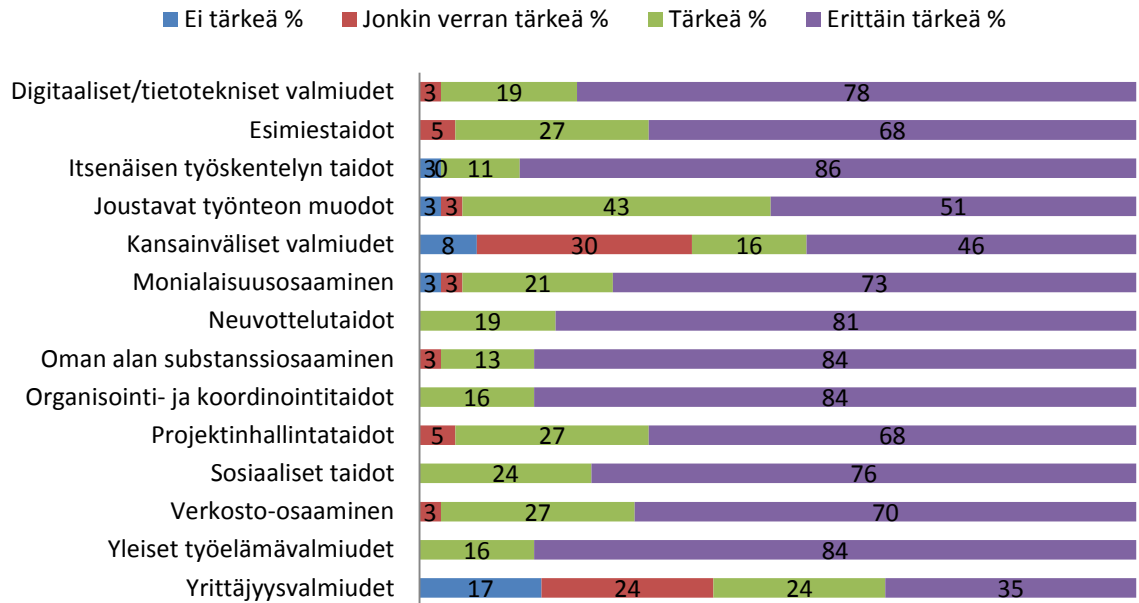
ryhmä- ja harjoitustöissä sekä kokemusten vaihdossa ja keskusteluissa opiskeluka- vereiden kanssa.

5.3 Monialaisuus tulevaisuuden työtehtävissä ja YAMK-koulutuksessa

5.3.1 Työelämävalmiudet

Vastaajia pyydettiin arvioimaan neljäntoista kysymyksen avulla, miten tärkeinä esi- tettyjä työelämävalmiuksia pidetään tulevaisuuden työelämässä. Kysymyksessä käytettiin 4-portaista asteikkoa, jossa 1=ei tärkeä, 2=jonkin verran tärkeä, 3=tärkeä ja 4=erittäin tärkeä. Yleisillä työelämävalmiuksilla tarkoitettiin tässä itsensä kehittä- mistä, viestintä- ja vuorovaikutusosaamista sekä muutosten hallintaa. Kuviossa 11 on esitetty vastaajien tärkeysarvioiden jakautuminen prosenttilukuina kaikkiin as- teikkoihin. Seuraavaksi tarkastellaan, mitkä työelämävalmiudet koettiin tärkeiksi ja mitkä vähiten tärkeiksi tulevaisuudessa.

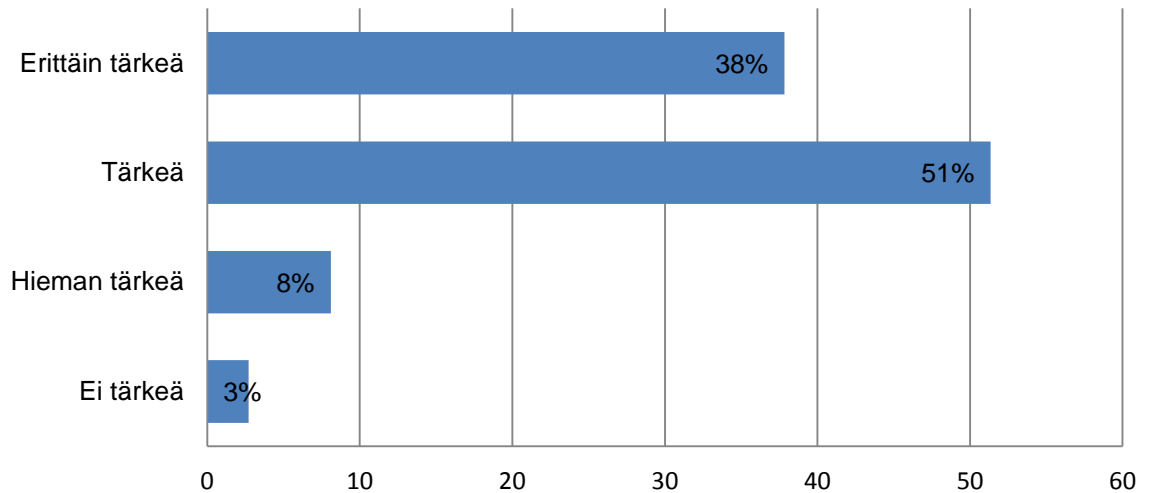
Erittäin tärkeiksi tulevaisuuden työelämävalmiuksiksi vastaajat arvioivat itsenäisen työskentelyn taidot (86 %), oman alan substanssiosaamisen (84 %), organisointi- ja koordinoititaidot (84 %) ja yleiset työelämävalmiudet (84 %). Vähiten tärkeänä työ- elämävalmiutena tulevaisuudessa vastaajista 17 % piti yrittäjyysvalmiuksia.

Kuvio 11. Työelämävalmiuksien tärkeys tulevaisuudessa.

5.3.2 Työelämän yhteistyö

Vastaajia pyydettiin arvioimaan monialaisuuden tärkeyttä tulevaisuuden työelämässä. Kysymyksessä käytettiin kirjallista asteikkoa: ei tärkeä, hieman tärkeä, tärkeä ja erittäin tärkeä. Kuviossa 12 on esitetty vastaajien tärkeysarvio monialaisuuden merkityksestä tulevaisuuden työelämässä prosentteina. Vastaajista yhteensä lähes 90 prosenttia piti monialaisuuden merkitystä tärkeänä tai erittäin tärkeänä tulevaisuuden työelämässä. Vastaajista 3 % ei arvioinut monialaisuuden merkitystä tärkeäksi tulevaisuuden työelämässä.

Kuvio 12. Monialaisuuden merkitys tulevaisuuden työelämässä.

Vastaajia pyydettiin antamaan avoimessa kysymyksessä esimerkkejä, miten monialaisuus ilmenee tulevaisuuden työtehtävissä. Kysymys oli vapaaehtoinen. Avoimissa vastauksissa korostui monialaisen yhteistyön ilmentyminen tulevaisuuden työtehtävissä seuraavasti: ymmärrettävä omaan toimenkuvaan liittyviä muita toimialoja (yhteensä neljä mainintaa), uusien yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien kasvuna (yhteensä viisi mainintaa), oman alan lisäksi tarvitaan osaamista/ tietämystä myös toiselta alalta (yhteensä neljä mainintaa). Alla muutama suora lainaus avoimista vastauksista:

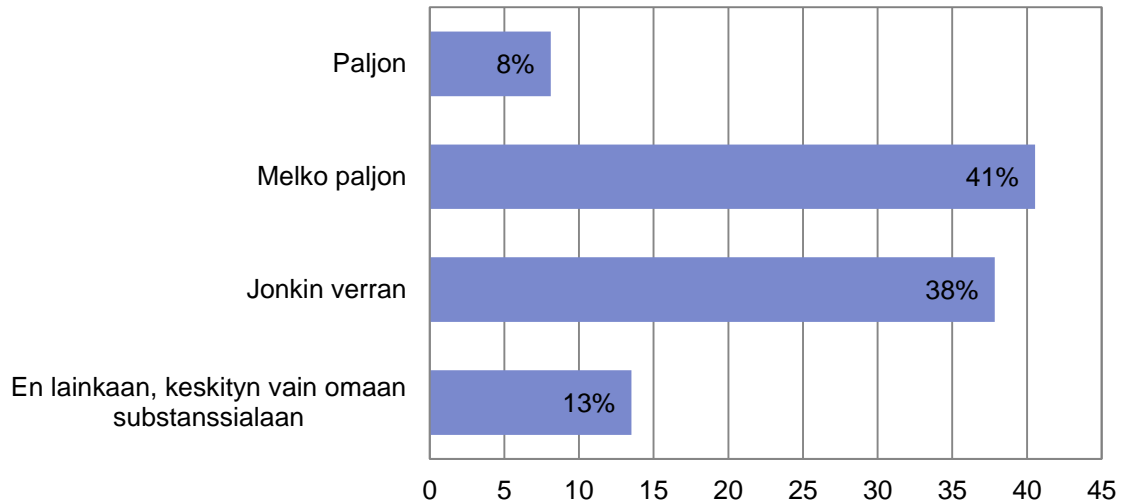
” Kehittämistehtävissä erittäin keskeinen ja olennainen osa on monialaisuus. Pitää ymmärtää monia aloja ja tahoja, jotta kokonaiskuva muodostuu ja on mahdollisimman objektiivinen ja on kauaskatseinen ote.”

” Työn tehokkuus tulee kasvamaan entisestään ja yhden alan osaajien paikat vähenee. Usko, että rakennushankkeiden sidoryhmämäärä tulee kasvamaan entisestään.”

5.3.3 Kiinnostus monialaisuuden lisäämisestä opintoihin

Vastaajat saivat esittää, missä määrin haluaisivat sisällyttää opintoihin monialaisuutta. Kysymyksessä oli neljä kirjallista vastausvaihtoehtoa: en lainkaan, keskityn omaan substanssialaan, jonkin verran, melko paljon ja paljon.

Kuviossa 13 on esitetty vastaajien mielipide monialaisuuden sisällyttämiseen opintoihin prosentteina. Vastaajista lähes puolet (yhteensä 49 %) haluaisi sisällyttää monialaisuutta opintoihinsa melko paljon tai paljon. Vastaajista 13 prosenttia haluaisi keskittyä vain omaan substanssialaan.

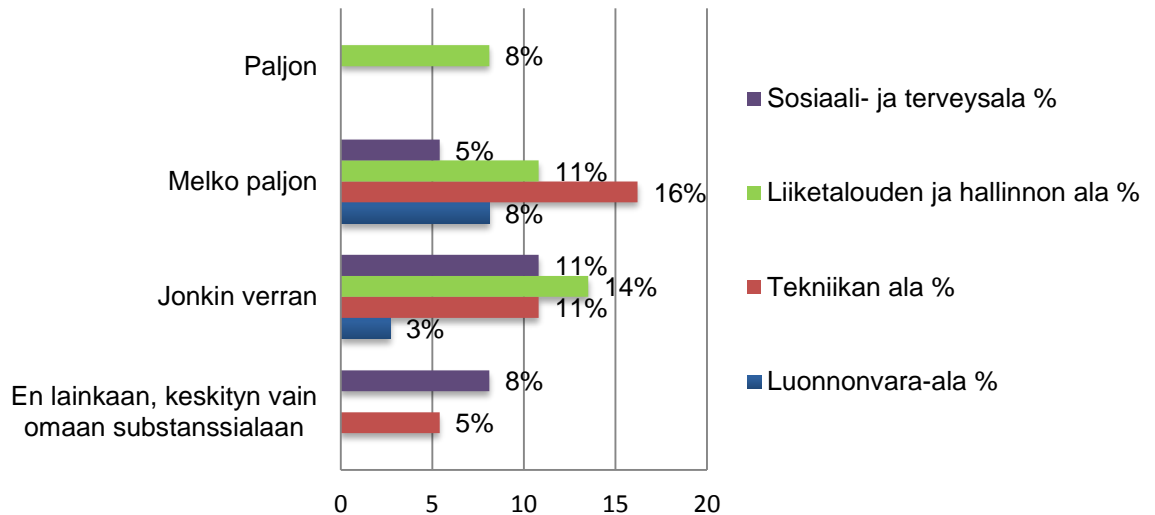
Kuvio 13. Vastaajien mielipide monialaisuuden sisällyttämiseen opintoihin.

Kuviossa 14 on esitetty vastaajien mielipiteiden jakautuminen monialaisuuden sisällyttämisestä opintoihin koulutusaloittain. Sosiaali- ja terveysalan vastaajista enemmistö (11 %) haluaisi sisällyttää jonkin verran monialaisuutta opintoihinsa, mutta 8 % koulutusalan vastaajista haluaisi mieluiten keskittyä oman alan substanssiosaimiseen.

Liiketalouden ja hallinnon alan vastaajista enemmistö (19 %) haluaisi sisällyttää opintoihin melko paljon tai paljon monialaisuutta. Vastaajista 14 % haluaisi sisällyttää jonkin verran opintoihinsa monialaisuutta.

Tekniikan alan vastaajista enemmistö (16 %) haluaisi sisällyttää melko paljon ja 11 % vastaajista jonkin verran opintoihinsa monialaisuutta. Vastaajista 5 % haluaisi opinnoissaan keskittyä vain omaan substanssialaan.

Luonnonvara-alan vastaajista 8 % oli sitä mieltä, että opintoihin saisi sisällyttää melko paljon monialaisuutta. Koulutusalan vastaajista 3 % haluaisi monialaisuutta sisällytettävän jonkin verran opintoihin.

Kuvio 14. Vastaajien mielipide monialaisuuden sisällyttämiseen opintoihin aloittain.

5.3.4 Yhteistyö koulutuksessa

Vastaajia pyydettiin arvioimaan kolmentoista monialaisuuden toteuttamismuodon tärkeyttä YAMK-tutkinnoissa. Kysymyksessä käytettiin 4–portaista arviointiasteikkoa, jossa 1=ei tärkeä, 2=jonkin verran tärkeä, 3=tärkeä ja 4=erittäin tärkeä. Taulukossa 13 on esitetty vastaajien tärkeysarvioiden jakautuminen keskiarvoina. Mitä korkeampi keskiarvo on, sitä tärkeämpänä vastaajat ovat esitettyä toteuttamismuotoa pitäneet. Monialaisuuden eri toteuttamismuodot pohjautuivat pääosin kirjoituspöytätyöstä tehtyjen havaintojen pohjalle, tutkittaessa SeAMKin eri YAMK-tutkintojen monialaisen yhteistyön mahdollisuuksia. Monialaisuuden toteuttamismuotojen vastausten jakautuminen on esitetty taulukossa 13.

Tärkeimpänä monialaisuuden toteuttamismuotona vastaajat pitivät ”vierailijaluennoitsijat eri alojen yrityksistä/organisaatioista” (ka 3,2). Vähiten tärkeänä vastaajat pitivät toteuttamismuotoa ”opinnäytetyön tekemistä eri alan opiskelijan kanssa”, joka sai keskiarvoksi 2,1. Monialaisuuden toteuttamismuotojen kiinnostuksen keskiarvot liikkuvat 2=jonkin verran tärkeä ja 3=tärkeä- arviointiasteikkojen välillä.

Taulukko 13. Monialaisuuden toteuttamismuotojen kiinnostus.

Vastausasteikko: ei tärkeä (1)-erittäin tärkeä (4)	KA
Projektiopintojaksot, jossa projektiryhmä muodostuu eri alojen YAMK-opiskelijoista	2,5

Vapaasti valittavien opintojaksojen sisällyttäminen opintoihin eri alojen opintojaksotarjonnasta	2,9
Yhteiset opinnot eri alojen YAMK-opiskelijoiden kanssa, esim. johtamisesta tai tieteellisestä kirjoittamisesta	2,8
Yhteiset seminaarit eri alojen YAMK-opiskelijoiden kanssa, esim. opinnäytetyö	2,3
Verkostoitumista eri alojen YAMK-opiskelijoiden kanssa	2,7
Vierailijaluennoitsijoita eri alojen yrityksistä/organisaatioista	3,2
Yritysvierailuja eri alojen yrityksiin/organisaatioihin	2,7
Mahdollisuus hyödyntää opinnäytetyössä tai opintojakson tehtävässä eri alojen YAMK-opiskelijoiden asiantuntijuutta	2,6
Opinnäytetyön tekeminen eri alan opiskelijan kanssa	2,1
Opinnäytetyön tekeminen eri alan yritykselle/organisaatiolle	2,3
Mahdollisuus oman osaamisen ja työelämäkokemuksen jakamiseen oman alan opiskeluryhmässä	2,9
Mahdollisuus oman osaamisen ja työelämäkokemuksen jakamiseen eri alojen opiskeluryhmien välillä	2,4
Mahdollisuus SeAMKin amk-tutkintoa opiskelevien mentorointiin	2,4

5.3.5 Yhteenveto monialaisuuden tavoitetilasta

Monialaisuuden tavoitetilan kartoittamiseksi vastaajilta kysyttiin sekä tulevaisuuden työtehtäviin että YAMK-koulutukseen liittyviä kysymyksiä. Tulevaisuuden työtehtävissä vastaajista 51 % arvioi monialaisuuden merkityksen tärkeäksi ja 38 % erittäin tärkeäksi. Vastaajat näkivät monialaisuuden ilmentyvän tulevaisuuden työtehtävissä mm. uusina yhteistyökumppaneina ja sidosryhminä, omaan toimenkuvaan liittyvinä muina toimialoina sekä tietämyksen lisääntymisenä oman alan lisäksi myös toiselta alalta.

Tulevaisuuden työelämävalmiutena vastaajista 73 % arvioi monialaisuusosaamisen erittäin tärkeäksi ja 21 % tärkeäksi. Oman alan substanssiosaamista vastaajista 84 % piti erittäin tärkeänä ja 13 % tärkeänä. Vastausten perusteella oman alan substanssiosaaminen arvioidaan myös tulevaisuuden työelämävalmiutena monialaisuusosaamista tärkeämmäksi. Verrattaessa monialaisuusosaamisen tärkeysarviointia nykyhetken ja tulevaisuuden osalta, monialaisuusosaamisen tärkeyden koetaan kuitenkin kasvavan merkittävästi tulevaisuudessa.

Vastausten perusteella vastaajilla on kiinnostusta sisällyttää monialaisuutta osaksi YAMK-koulutusta, sillä yhteensä 49 % vastaajista haluaisi sisällyttää paljon tai melko paljon opintoihinsa monialaisuutta ja vastaajista 38 % jonkin verran. Monialaisuutta lisäävien toteutustapojen lisääminen YAMK-tutkintoihin antoi vastausten

perusteella viitteitä, että vastaajille olisi kiinnostusta monialaisten toteuttamismuotojen lisäämiseen YAMK-tutkintoihin. Monialaisuutta lisäävistä toteuttamistavoista, vastaajat olivat eniten kiinnostuneita ehdotuksesta *”vierailijaluennotsijat eri alojen yrityksistä/organisaatioista”*, joka 4–portaisella asteikolla, jossa 1=ei tärkeä ja 4=erittäin tärkeä, sai keskiarvoksi 3,2. Seuraavaksi eniten vastaajat olivat kiinnostuneita ehdotuksista *”vapaasti valittavien opintojaksojen sisällyttämisen opintoihin eri alojen opintojaksotarjonnasta”* sekä *”mahdollisuus oman osaamisen ja työelämäkokemuksen jakamiseen oman alan opiskeluryhmässä”*, jotka kummatkin saivat keskiarvoksi 2,9. Pääosin vastaajien keskiarvot jäivät 2–3 välille, joka tarkoittaa 4–portaisessa asteikossa jonkin verran tärkeä – tärkeä. Avoimissa vastauksissa monialaisuuden kehittämiseksi vastaajat antoivat esimerkeiksi eri alojen YAMK-opiskelijoiden kanssa toteutettavat yhteiset luennot, projektit, seminaarit ja yhteinen VVO-tarjonta.

5.4 Monialaisuuden kehittäminen

5.4.1 Vastaajien kehittämissuhteita tutkintojen kehittämiseen

Vastaajat saivat jättää avoimessa kysymyksessä kehittämissuhteita kysymykseen *”Miten kehittäisit SeAMKin YAMK-tutkintoja (niiden sisältöjä, menetelmiä ym.)?”* sekä *”Miten kehittäisit YAMK-tutkintojen monialaisuutta?”*. Kummatkin kysymykset olivat vapaaehtoisia. Vastaukset jaoteltiin ensin teemoittain, jonka jälkeen eniten mainintoja saaneet teemat tuodaan esille. Kaikista esille tuoduista teemoista näytetään suora lainaus teeman vastauksesta. Kumpaankin kysymykseen saatuja kehittämissuhteita käsitellään erikseen.

Kehittämissuhteita kysymykseen: *”Miten kehittäisit SeAMKin YAMK-tutkintoja (niiden sisältöjä, menetelmiä ym.)?”*. Eniten mainintoja kehittämissuhteissa tuli opetusjärjestelyihin liittyen (yhteensä viisi mainintaa). Näissä vastaajat toivoivat opintojaksoille enemmän valintoja, kuten lähiopetuksen sijaan toivottiin, että opintojaksoja järjestettäisiin etäopintoina, jolloin ne olisivat paremmin suoritettavissa työsäkännin ohella.

”Opetus voisi koostua enemmän eri opetusvälineitä hyödyntämällä, ei pelkkiä luentoja. Mahdollisuus myös etänä opiskeluun...”

Toiseksi eniten kehittämisehdotuksia sai opettajien asiantuntemus ja opinnäytetyön puutteellinen ohjaus (mainintoja yhteensä neljä). Vastauksissa toivottiin opintojaksoille pätevämpiä opettajia sekä enemmän kiinnostusta ohjaajalta opinnäytetyön ohjaamiseen.

” Opettajien asiantuntijuutta lisättävä tai asiantuntevampia opettajia kursseille kouluttamaan!”

”Ohjaajan aktiivisempaa otetta opiskelijan opinnäytetyöhön, jos opiskelija on aktiivinen työn teossa. Keskusteluja opinnäytetyön istuntoja työn tekemisestä.”

Neljä vastaajaa toi esille tyytyväisyyden oman YAMK-koulutuksen sisällöstä.

” Rakentamisen kokonaisuus on mielestäni hyvä. Tarvitsin nimenomaan oppia selkeästi oman alanasioista. Opintopisteet rakennusalalla huomioidaan myös pätevyysvaatimuksissa, joten ammattiaineet saavat korostua opinnoissa.”

Kolmanneksi eniten mainintoja palautteissa tuli työelämälähtöisyyden kehittämistä opintojaksoille ja opintokokonaisuuksiin (yhteensä kolme mainintaa). Työelämälähtöisyyttä toivottiin opintojaksoille enemmän esim. työelämästä tulevien luennoitsijoiden kautta.

”Päteviä luennoitsijoita, enemmän työelämän parista (eli käytännön)...”

Seuraavaksi esitetään kysymykseen *”Miten kehittäisit YAMK-tutkintojen monialaisuutta?”* tulleita kehittämisehdotuksia. Eniten avoimissa vastauksissa vastaajat kannattivat yhteisiä opintojaksoja (yhteensä 6 mainintaa). Vastaajien mielestä tämä voisi tarkoittaa eri alojen opiskelijoiden sekoittamista yhteisillä opintojaksoilla, seminaareilla, projekteilla tai yhteisellä VVO-tarjonnalla.

”... Meillä kuitenkin on niin oma maailma, jota ei voi toteuttaa soveltamalla esim. kaupan tai tekniikan puolen menetelmiä ym. Oma alamme vaatii itsessään jo niin laajaa osaamista ja toteutus on hyvin rajattua, joten ehkäpä paras tutustuminen muihin aloihin olisi esim. VVO-tyyppiset kurssimahdollisuudet.”

Monialaisuutta nähtiin kehitettävän YAMK-tutkintoihin eri alojen yritysesityillä ja vierailuilla (yhteensä 3 mainintaa).

”Luennoille eri alojen asiantuntijoita kertomaan omista organisaatioistaan tai yrityksistään, niiden kehittämisestä jne.”

5.4.2 Nykyhetken ja tulevaisuuden työelämävalmiuksien vertaileminen

Tässä kappaleessa verrataan ja pohditaan nykyhetken ja tulevaisuuden työelämävalmiuksien tärkeysarviointien eroja. Taulukossa 14 on esitetty nykyhetken ja tulevaisuuden työelämävalmiuksien tärkeysarviot keskiarvoina sekä vertailtavuuden vuoksi myös keskiarvojen erotuksena. Taulukossa olevat työelämävalmiudet on lajiteltu suurimmasta pienimpään siten, että työelämävalmius, jonka merkityksen vastaajat arvioivat kasvavan eniten nykyhetkestä tulevaisuuden työelämässä on taulukossa ylimpänä.

Eniten vastaajat kokivat tulevaisuudessa kansainvälisten valmiuksien (ero ka 0,6) ja projektinhallintataitojen (ero ka 0,5) tärkeyden kasvavan. Vähiten työelämävalmiuksien keskiarvoissa tuli eroa nykyhetken ja tulevaisuuden työelämävalmiuksien osalta sosiaalisissa taidoissa, jonka keskiarvo pysyi samana sekä nykyhetken että tulevaisuuden osalta (ka 3,8).

Merkittävää kasvua voidaan pitää tapahtuneen tulevaisuuden työelämävalmiuksia arvioitaessa erityisesti esimiestaitojen, yrittäjyysvalmiuksien, verkosto-osaamisen ja monialaisuusosaamisen suhteen nykyhetkeen verrattuna. Näiden työelämävalmiuksien tärkeysarvioinnissa ka kasvoi 0,4 nykyhetkestä tulevaisuuteen.

Taulukko 14. Nykyhetken ja tulevaisuuden työelämävalmiuksien vertailu.

Keskiarvot asteikolla 1-4	Nykyhetki	Tulevaisuus	Ero
Kansainväliset valmiudet	2,4	3,0	0,6
Projektinhallintataidot	3,1	3,6	0,5
Esimiestaidot	3,2	3,6	0,4
Yrittäjyysvalmiudet	2,4	2,8	0,4
Verkosto-osaaminen	3,3	3,7	0,4
Monialaisuusosaaminen	3,2	3,6	0,4
Digitaaliset/tietotekniset valmiudet	3,5	3,8	0,3
Yleiset työelämävalmiudet	3,5	3,8	0,3
Joustavat työnteon muodot	3,3	3,4	0,1

Itsenäisen työskentelyn taidot	3,7	3,8	0,1
Organisointi- ja koordinoititaidot	3,7	3,8	0,1
Neuvottelutaidot	3,7	3,8	0,1
Oman alan substanssiosaaminen	3,7	3,8	0,1
Sosiaaliset taidot	3,8	3,8	0,0

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

6.1 Tutkimuksen suorittaminen

Opinnäytetyön keskeisenä tavoitteena oli kuvata monialaisuuden nykytilaa ja sen merkitystä tulevaisuudessa SeAMKin YAMK-tutkinnoissa opiskelijoiden näkökulmasta. Tutkimusmenetelmäksi valittiin kvantitatiivinen tutkimus ja tiedonkeruun menetelmäksi internetin kautta lähetettävä kyselytutkimus. Kyselytutkimuksen vastaajamääräksi tuli yhteensä 37 vastaajaa, jolloin vastausprosentiksi tuli 14,8 % (n=250). Vastaajien määrä jäi odotettua alhaisemmaksi. Syitä alhaiseen vastaajamäärään voi olla useita, mutta ehkä suurin syy oli YAMK-opiskelijoiden huono tavoittaminen. Lisäksi osasyynä saattoi olla myös internetin kautta lähetettävän kyselytutkimuksen yleinen heikko puoli eli vastaajien kato tai kyselyn alhainen kiinnostavuus.

Kyselytutkimuksen suunnitteluvaiheessa arveltiin, että parhaiten kyselytutkimus tavoittaisi vastaajat, mikäli se lähetettäisiin opiskelijoiden henkilökohtaiseen sähköpostiosoitteeseen. Syynä tähän arveluun oli se, koska suurin osa YAMK-opiskelijoista suorittaa tutkintoa työn ohella tai ovat opinnoissaan jo loppusuoralla, eivätkä näin ollen seuraa enää aktiivisesti koulun sähköpostia verrattuna päätoimisiin opiskelijoihin. Saadakseni kyselytutkimukselle mahdollisimman korkean vastaajamäärän, tutkimuslupahakemuksessa haettiin lupaa lähettää kyselytutkimus vastaanottajien henkilökohtaiseen sähköpostiosoitteeseen. Tutkimuslupapäätöksessä kuitenkin todettiin, ettei SeAMKin linjausten mukaisesti opiskelijoiden henkilökohtaisia sähköpostiosoitteita luovuteta edelleen, vaan kysely tulee lähettää opiskelijoiden SeAMKin sähköpostiosoitteeseen. Näin ollen kysely lähetettiin tutkimuslupapäätöksen mukaisesti YAMK-opiskelijoiden SeAMKin sähköpostiosoitteisiin. Kyselyyn vastanneita saatiin kaikilta SeAMKin YAMK-koulutusaloilta, joten vastaajajoukkoa voitiin pitää monialaisena, vaikkei kovinkaan edustavana.

6.2 Tulokset

Tämän opinnäytetyön keskeisenä käsitteenä oli monialaisuus. Teoriaosuudessa käsitteen määrittelyminen todettiin olevan hankalaa, koska käsitteelle ei ollut yksiselitteistä määritelmää. Myös kyselytutkimuksen monialaisuutta käsittelevien kysymysten avoimissa vastauksissa oli huomattava vastaajien erilainen ymmärtäminen monialaisuus-käsitteestä. Avoimissa vastauksissa oli yleistä, että monialaisuus nähtiin toteutuvan myös silloin, kun työskennellään saman alan toimijoiden kanssa. Vain muutamissa avoimissa vastauksissa monialaisuus nähtiin toteutuvan oman alan toimijoiden lisäksi selkeästi myös muiden eri alojen kanssa, esim. sosiaali- ja terveysalan lisäksi turvallisuus- ja kaupanalan kanssa. Vastaajien erilaiset käsitykset monialaisuuden tarkoituksesta, tukevat myös teoriaosuudessa haasteelliseksi koettua käsitteen määrittelyä, koska käsite ymmärretään eri aloilla eri tavalla.

Ennakointitutkimusten mukaan tulevaisuuden työelämässä korostuvat monialaisuusosaaminen, verkosto-osaaminen, erilaiset työelämävalmiudet, kuten digitaalinen lukutaito ja erilaiset työn tekemisen muodot. Tämän työn kyselytutkimuksessa vastaajat saivat arvioida mm. edellä mainittujen työelämävalmiuksien tärkeyttä nykyhetken ja tulevaisuuden työelämän osalta. Eniten kasvua tapahtui nykyhetkestä tulevaisuuteen edellä mainittujen työelämävalmiuksien osalta erityisesti monialaisuusosaamisen ja verkosto-osaamisen osalta. Nykyhetken ja tulevaisuuden keskiarvoja vertailemalla nämä valmiudet kasvoivat 4-portaisessa arviointiasteikossa 0,4, jota voidaan pitää varsin merkittävänä kasvuna. Nykyhetken ja tulevaisuuden työelämävalmiuksien kaikkia kysymyksiä ja niiden vastausasteikkoluokkia verrattaessa oli huomattava, että vastaajat arvioivat tulevaisuuden työelämässä lähes kaikkien esitettyjen työelämävalmiuksien merkityksen kasvavan tulevaisuudessa nykyhetkestä. Kyselytutkimuksessa saadut vastaukset vahvistavat teoriaosuuden ennakointiraporttien tuloksia esitettyjen työelämävalmiuksien korostumisesta tulevaisuuden työelämässä.

Vastaaja pyydettiin arvioimaan, miten YAMK-koulutus tukee kahdeksan eri monialaisuuteen liittyvän osaamisalueen kehittymistä. Osaamisalueet olivat osa ARENE ry:n tekemää suositusta YAMK-tutkintojen yhteisistä osaamiskompetensseista. Vertailemalla kahdeksan eri osaamisalueen keskiarvoja, kaikki arvioitavana olleet osaamisalueet saivat keskiarvoksi 4-portaisessa arviointiasteikossa (1=eri mieltä-

4=erittäin paljon samaa mieltä) vähintään kolme, joka sanallisena arviointina tarkoittaa "samaa mieltä". Kysymyksen vastauksien keskiarvoista voidaan päätellä, että vastaajien mielestä monialaisuuteen liittyvien osaamiskompetenssien kehittymistä tuetaan SeAMKin eri alojen YAMK-tutkinnoissa.

SeAMKin YAMK-opiskelijat tekevät yhteistyötä keskenään. Tähän antoivat viitteitä vastaukset kysymykseen *"Oletko YAMK-koulutuksesi aikana tehnyt yhteistyötä muiden SeAMKin YAMK-opiskelijoiden kanssa?"*, johon vastaajista yhteensä 60 % ilmoitti tehneensä jonkin verran tai paljon yhteistyötä SeAMKin muiden YAMK-opiskelijoiden kanssa. Vapaaehtoisessa avoimessa kysymyksessä *"Kerro esimerkkejä yhteistyöstä muiden SeAMKin YAMK-opiskelijoiden kanssa?"* annetuissa vastauksissa korostuivat mm. ryhmätöiden ja kokemustenvaihto. Annettujen avointen vastausten perusteella jäi kuitenkin epäselväksi, tapahtuiko esim. kokemusten vaihto vain oman koulutuksen opiskelijoiden kanssa vai myös SeAMKin muiden YAMK-opiskelijoiden kanssa.

Monialaisuuden lisääminen YAMK-koulutukseen koettiin pääosin tärkeäksi. Vastaajilta kysyttiin *"missä määrin haluaisit sisällyttää opintoihisi monialaisuutta?"*. Kysymyksen 4-portaisella asteikolla, jossa vastausvaihtoehtojen ääripäät olivat "en lainkaan, keskityn vain omaan substanssialaan" ja "paljon", yhteensä 86 % vastaajista haluaisi sisällyttää monialaisuutta "jonkin verran", "paljon" tai "melko paljon" opintoihinsa. Vastausten perusteella lähes kaikki vastaajat olisivat kiinnostuneita sisällyttämään opintoihinsa monialaisuutta. Vastaajat saivat arvioida kolmeatoista monialaisuutta lisäävän toteuttamismuodon tärkeyttä kysymyksessä *"miten tärkeänä koet seuraavat monialaisuuden toteuttamismuodot YAMK-tutkinnoissa?"*. Kysymyksen 4 - portaisessa arviointiasteikossa, jossa 1=ei tärkeä - 4=erittäin tärkeä, tärkeimmiksi monialaisuutta lisääviksi toteuttamismuodoiksi vastaajat kokivat ehdotukset *"vierailijaluennoitsijoita eri alojen yrityksistä/organisaatioista"* (ka 3,2) ja *"vapaasti valittavien opintojaksojen sisällyttäminen opintoihin eri alojen opintojaksotarjonnasta"* (ka 2,9) sekä *"mahdollisuus oman osaamisen ja työelämäkokemuksen jakamiseen oman alan opiskeluryhmässä"* (ka 2,9). Pääosin kaikki kysytyt monialaisuutta lisäävät toteuttamismuodot saivat keskiarvoksi kolme, jota voidaan pitää arviointiasteikossa hyvänä ja jonka myötä opiskelijoilla olisi kiinnostusta sisällyttää erilaisia monialaisuutta lisääviä toteuttamismuotoja YAMK-tutkintoon.

YAMK-koulutusten ja opiskelijoiden välisen yhteistyön nykytila. Kyselytutkimuksen vastaukset antoivat suuntaa sille, että vastaajat olisivat kiinnostuneita lisäämään YAMK-opintoihinsa monialaisuutta ja yhteistyötä muiden SeAMKin YAMK-opiskelijoiden kanssa. Tällä hetkellä YAMK-koulutusten opintojen sisällöissä ja opetussuunnitelmissa ei kuitenkaan tuoda esille, että SeAMKin YAMK-koulutuksien välillä tehtäisiin yhteistyötä, joka tukisi monialaisuuden toteutumista YAMK-opiskelijoilla. YAMK-koulutusten ja -opiskelijoiden välisen yhteistyön nykytilaan on voinut vaikuttaa YAMK-koulutusten erilaiset lähiopetusajankohdat koulutusaloittain sekä seikka, etteivät kaikki SeAMKin toimipisteet sijaitse Framin Kampusalueella. Tällä hetkellä esim. sosiaali- ja terveysalan YAMK-koulutuksissa lähiopetusajanjaksot toteutetaan päiväsaikaan, toisin kuin tekniikan alan YAMK-koulutuksissa, joissa lähiopetusajanjaksot ajoittuvat perjantai iltapäivään ja lauantai-päivään. Mikäli lähiopetusajanjaksot toteutettaisiin kaikilla YAMK-koulutusaloilla edes osittain samoihin aikoihin, pystyttäisiin YAMK-koulutusten välistä yhteistyötä lisäämään ja tarjoamaan YAMK-opiskelijoille esim. yhteisiä, monialaisia opintoja ja luentoja.

YAMK-opiskelijan nykytila sisällyttää YAMK-tutkintoonsa opintoja oman kiinnostuksen mukaan. Tällä hetkellä SeAMKin YAMK-koulutuksissa opiskelijat noudattavat sitä opetussuunnitelmaa, joka kulloisena lukuvuotena aloittavalle YAMK-tutkinto-ohjelmalle hyväksytään. Opiskelijan vapaus valita tutkintoonsa opintoja oman mielenkiinnon mukaan rajoittuu tällä hetkellä vapaasti valittavien opintojaksojen valitsemiseen oman yksikön tarjonnasta. Lisäksi muutamissa YAMK-koulutuksissa kuuluu suuntautumisvaihtoehdon valitseminen. Koska tulevaisuuden työelämässä tarvitaan erilaisia moniosaajia, on tärkeää että tutkintoa suoritettaessa opiskelija voisi valita opintoja oman kiinnostuksensa mukaisesti myös esim. syventäviin opintoihin.

6.3 Kehittämisehdotukset

Kyselytutkimusten tulosten ja kirjoituspöytätyössä esiin tulleiden huomioiden perusteella, seuraavaksi esitetään kaksi ehdotusta, miten monialaisuutta voitaisiin kehittää osaksi SeAMKin YAMK-tutkintoja.

Ehdotus 1) SeAMKin YAMK-koulutusten yhteinen monialainen moduulitarjotin. Monialainen moduulitarjotin toteutettaisiin yhteistyössä SeAMKin YAMK-koulutusten

kanssa. Monialaisesta moduulitarjottimesta SeAMKin YAMK-opiskelijat voisivat valita moduuleita oman kiinnostuksen mukaan osaksi tutkintoaan. Moduulit olisivat esim. 10-15 op laajuisia opintokokonaisuuksia esim. johtamisesta, yrittäjyydestä, osaamisesta tai tieteellisestä kirjoittamisesta. Moduulit voisivat sisältää esim. vierailijaluennoitsijoita eri aloilta ja eri alojen yrityksistä. Yhteisessä monialaisessa moduulitarjottimessa ei keskityttäisi lainkaan mahdolliseen oman alan substanssiosaamiseen. Moduulin aiheeseen mahdollisesti liittyvä oma substanssiosaaminen järjestettäisiin omalla koulutusallalla.

Ehdotus 2) SeAMKin YAMK-koulutusten yhteinen monialainen VVO-tarjotin. Yhteisessä VVO-tarjottimessa opintojaksotarjonta perustuisi SeAMKin YAMK-koulutusalojen yhteiseen koulutusalojen tarjontaan. Yhteisellä VVO-tarjottimella mahdollistettaisiin opiskelijoille nykyistä laajempi ja monipuolisempi VVO-tarjonta, josta opiskelija voisi valita opintoja oman kiinnostuksensa mukaan.

Edellä mainitut kehittämissuunnitelmat edellyttävät, että YAMK-tutkintojen opetus- ja koulutusalojen kehittämissuunnitelmissa mahdollistettaisiin, että opiskelijat voisivat valita opintoja oman kiinnostuksensa mukaisesti tutkintoonsa.

Koska tämän opinnäytetyön kyselytutkimuksen vastausprosentti jäi alhaiseksi, aiheesta voisi tutkia vielä laajemmin. Mikäli aiheesta päätettäisiin tehdä laajempi tutkimus, saataisiin selville, voidaanko tässä tutkimuksessa tehtyjä johtopäätöksiä yleistää koskemaan kaikkia YAMK-opiskelijoita SeAMKissa. Aineistonkeruun menetelmänä tulisi kuitenkin pohtia jotain muuta tapaa, kuin internetin kautta lähetettävää kyselyä.

LÄHTEET

A. 15.5.2003/352. Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista.

Aho, M. 2008. Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot mukaan tulevaisuuden yhteiseen rakentamiseen. Teoksessa: H. Maijala & J. Levonen (toim.) Ylempi ammattikorkeakoulututkinto - Osaamisen ennakointi ja tulevaisuuden haasteet. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu. Hämeen ammattikorkeakoulun julkaisuja 4/2008, 9-16.

Alasoini, T., Järvensivu, A. & Mäkitalo, J. 13.5.2012. Suomen työelämä vuonna 2030: Miten ja miksi se on toisennäköinen kuin tällä hetkellä. Työ- ja elinkeinoministeriön raportteja 14/2012. Työ- ja elinkeinoministeriö. [Viitattu 17.5.2014]. Saatavana: http://www.tem.fi/files/33157/TEMrap_14_2012.pdf

Alueellisen ennakkoinnin käytännön opas SUOMI. 2002. Euroopan komissio. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 15.8.2014]. Saatavana: http://ec.europa.eu/research/social-sciences/pdf/cgrf-finland_fi.pdf

Ammattikorkeakouluja uudistetaan. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Opetus- ja kulttuuriministeriö. [Viitattu 21.7.2014]. Saatavana: http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/?lang=fi

Auvinen, P., Hirvonen, K., Dal Maso, R., Kallberg, K., Putkuri, P. 2007. Opetussuunnitelma ammattikorkeakoulussa. [Verkkojulkaisu]. Pohjois-Karjala: Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. [Viitattu 11.10.2014]. Saatavana: http://www.karelia.fi/julkaisut/sahkoinenjulkaisu/B9_verkkojulkaisu_uudistettu_painos.pdf

DIGILE, Teknologiateollisuus ja Verkkoteollisuus. 6.2.2014. Digibarometri 2014. [Viitattu 31.5.2014]. [Verkkojulkaisu]. Saatavana: <http://digibarometri.fi>

Ennakointi. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Opetushallitus. [Viitattu 29.7.2014]. Saatavana: <http://www.oph.fi/tietopalvelut/ennakointi>

Ennakointimenetelmät. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helsinki: Opetushallitus. [Viitattu 29.7.2014]. Saatavana: http://www.oph.fi/tietopalvelut/ennakointi/koulutus_ja_osaamistarpeiden_ennakointi/menetelmat

Ennakointitoiminta Pk-yrityksissä ja suuryrityksissä: ennakointi, suunnittelu ja muutostojohtaminen. 2014. [Verkkokirja]. Helsinki: Kauppalehti. [Viitattu 26.10.2014]. Saatavana: Johtamisen käsikirjat –palvelusta. Vaatii käyttöoikeuden.

Hallinto. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 24.6.2014]. Saatavana: <http://www.seamk.fi/fi/SeAMK-Info/SeAMK-toimii/Hallinto>

- HE 38/2012. Lakiesitys tutkintojen ja muun osaamisen viitekehuksesta.
- HE 7/2009. Hallituksen esitys Eduskunnalle yliopistolaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi.
- HE 9/2013. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammattikorkeakoululain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.
- Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. 7. uud. p. Helsinki: Edita.
- Helakorpi, S. 2009. Osaaminen ja sen tunnistaminen työelämän ja koulutuksen yhteisenä haasteena. [Verkkojulkaisu]. Ammattikorkeakoulujen verkkojulkaisu. [Viitattu 29.7.2014]. Saatavana: www.uasjournal.fi/index.php/osaaja/article/download/1164/1053
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. 15. uud. p. Helsinki: Tammi.
- Historiaa. Ei päiväystä. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Verkkosivu]. [Viitattu 17.1.2015]. Saatavana: <http://www.seamk.fi/fi/SeAMK-Info/SeAMK-toimii/Strategia/Historiaa>
- Holopainen, M. & Pulkkinen, P. 2002. Tilastolliset menetelmät. 5. uud. p. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Insinööri (ylempi AMK), Teknologiaosaamisen johtamisen opetussuunnitelma 2014–2015. 17.6.2014. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 29.6.2014]. Saatavana: <http://opsweb.seamk.fi/?code=YTEKNO-2014>
- International Business Management. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 29.6.2014]. Saatavana: <http://www.seamk.fi/fi/Koulutus/Koulutusalat/Ylemmat-AMK-tutkinnot/International-Business-Management>
- Kallberg, K. 2009. Aiemman osaamisen tunnustamisen lähtökohtia ammattikorkeakoulussa. Teoksessa: Haltia, P. & Jaakkola, R. (toim.). Osaaminen esiin: Näkökulmia tunnustamiseen ja tunnustamiseen. Helsinki: Edita, 14–36.
- Kallioinen, O., Varjonen, B. & Jokinen, L. 2009. Tulevaisuusorientoitunut opetussuunnitelmatyö. Teoksessa: Varjonen, B. & Maijala, H. (toim.). Ylempi ammattikorkeakoulu: Osana innovaatioympäristöjä. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu. Hämeen ammattikorkeakoulun julkaisuja 3/2009, 185 - 200.
- Karikorpi, M. (toim.). 2008. Kone- ja metallituoteteollisuus 2020. [Verkkojulkaisu]. Teknologiateollisuus. Loppuraportti. [Viitattu 25.4.2014]. Saatavana: https://teknologiateollisuus.fi/sites/default/files/file_attachments/elinkeinopolitiikka_osa

[minen osajatarpeet kone-ja metallituoteollisuus 2020 komee2020 loppuraportti.pdf](http://www.teknologiateollisuus.fi/file/1920/KOME2020loppuraportti.pdf) <http://www.teknologiateollisuus.fi/file/1920/KOME2020loppuraportti.pdf.html>

Korkeakoulun hallinto. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 28.6.2014]. Saatavana:

<http://ops.seamk.fi/fi/?part=si&page=korkeakoulunhallinto>

Koulutus ja TKI. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 28.6.2014]. Saatavana:

<http://www.seamk.fi/fi/SeAMK-Info/SeAMK-toimii/Koulutus-ja-TKI>

Koulutustarjonta. Opinto-opas 2014-20152014–2015. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Verkkójulkaisu]. [Viitattu 28.6.2014]. Saatavana: <http://ops.seamk.fi/fi/index.php?part=op&page=koulutustarjonta>

L 14.11.2014/932. Ammattikorkeakoululaki.

Leppänen, A. & Torvinen, H. 21.3.2013. Uranhallintataidot ja ennakointitiedon hyödyntäminen uraohjauksessa. [Videotallenne]. Opin ovi- webinaarisarja. [Viitattu 26.10.2014]. Saatavana: <http://blogit.jamk.fi/opinovikanava/2013/03/22/uranhallintataidot-ja-ennakointitiedon-hyodyntaminen-uraohjauksessa-webinaarin-tallenne-nyt-youtubessa/>

Lindeman, A. & Veistilä, M. 2014. Development orientation and methodological choices in selected master`s programmes: In search of interdisciplinarity in thesis practice. In: Vääntinen, T. & Aalto, S. (ed.) Research Publication 2014. [Verkkójulkaisu]. Kotka and Mikkeli: Publications of Kymenlaakso University of Applied Sciences. Series B. No:117, 97–114. [Viitattu 25.10.2014]. Saatavana: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/72343/Tutkimusraportti_2014-1.pdf?sequence=1

Lindgren, M. & Bandhold, H. 2009. Scenario Planning: the link between future and strategy. 2. uud. p. Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan.

Maaseudun kehittäminen. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 2.7.2014]. Saatavana: <http://www.seamk.fi/fi/Koulutus/Koulutusalat/Ylemmat-AMK-tutkinnot/Maaseudun-kehittaminen>

Maaseudun kehittämisen koulutus opetussuunnitelma 2014–2015. 10.6.2014. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 29.6.2014]. Saatavana: <http://opsweb.seamk.fi/?code=B101-2014>

Maaseudun kehittämisen koulutus. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 2.7.2014]. Saatavana: <http://ops.seamk.fi/fi/?part=tu&page=B101>

- Master of Business Administration, DP in International Business Management opetussuunnitelma 2014–2015. 10.6.2014. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 29.6.2014]. Saatavana: <http://opsweb.seamk.fi/?code=B303-2014&lang=en>
- Master of Business Administration. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 30.7.2014]. Saatavana: <http://www.seamk.fi/fi/Koulutus/Koulutusalat/Ylemmat-AMK-tutkinnot/MBA,-Masters-Degree-Programme-in-International-Business-Management>
- Nicolescu, B. 2012. The Transdisciplinary Evolution of the University Condition for Sustainable Development. [Verkkojulkaisu]. Centre International de Recherches et Études Transdisciplinaires. [Viitattu 1.11.2014]. Saatavana: <http://ciret-transdisciplinarity.org/bulletin/b12c8.php>
- Oivallus. 2010. 2. väliraportti. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Elinkeinoelämän keskusliitto. [Viitattu 28.7.2014]. Saatavana: <http://ek.fi/wp-content/uploads/Oivallus-2-valiraportti.pdf>
- Opetussuunnitelmat 2014–2015. Ei päiväystä. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Verkkosivu]. [Viitattu 17.1.2015]. Saatavana: <http://ops.seamk.fi/fi/index.php?part=tu&page=tutkinnot>
- Opinto-opas 2014–2015. 19.6.2014. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 18.7.2014]. Saatavana: <http://ops.seamk.fi/fi/>
- Otala, L., 2008. Osaamispääoman johtamisesta kilpailuetu. Helsinki: WSOYpro.
- Peltola, S. 2014. Monialaisuus ylemmän ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmassa. [Verkkolehtiartikkeli]. AMK-lehti: Journal of Finnish Universities of Applied Sciences (1). [Viitattu 29.7.2014]. Saatavana: <http://uasjournal.fi/index.php/uasj/article/view/1558/1482>
- Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma. 22.6.2011. Valtioneuvoston kanslia. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 1.6.2014]. Saatavana: <http://valtioneuvosto.fi/hallitus/hallitusohjelma/pdf/fi.pdf>
- Rajander-Juusti, R (toim.). 2012. Finanssialan kyvykkyydet 2020-luotaus tulevaisuuteen. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Finanssialan Keskusliitto. [Viitattu 28.7.2014]. Saatavana: http://www.fkl.fi/materiaalipankki/tutkimukset/Dokumentit/Finanssialan_kyvykkyydet_lowres.pdf
- Rakentaminen. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 17.7.2014]. Saatavana: <http://www.seamk.fi/fi/Koulutus/Koulutusalat/Ylemmat-AMK-tutkinnot/Rakentaminen>

- Rakentamisen ko opetussuunnitelma 2013–2014. 11.6.2014. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 29.6.2014]. Saatavana: <http://opsweb.seamk.fi/?code=YRAK-2013>
- Rakentamisen koulutusohjelma. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 30.7.2014]. Saatavana: <http://yops.seamk.fi/fi/2013-2014/index.php?page=YRAK>
- Ruuska, M. 27.1.2010. Mitä sosiologi tekee kauppakorkeakoulussa? [Verkkoartikkeli]. Suomen kuvalehti. [Viitattu 27.4.2014]. Saatavana: <http://suomenkuva-lehti.fi/jutut/kotimaa/talous/mita-sosiologi-tekee-kauppakorkeakoulussa/>
- SeAMK FramiPro. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 29.7.2014]. Saatavana: <http://www.seamk.fi/fi/Koulutus/Opiskelijana-SeAMKissa/Erilaisia-opiskelumuotoja/SeAMK-FramiPro>
- SeAMK strategia. Ei päiväystä. [Verkkojulkaisu]. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 23.2.2015]. Saatavana: <http://www.seamk.fi/loader.aspx?id=17a26ed2-4063-419c-aa80-51fa6f0ccbde>
- Siikaniemi, L., Saikkonen, S. & Härkönen, A. 2010. Innovaatiojärjestelmä haastaa osaamisen ennakoinnin. Teoksessa: Saikkonen, S. (toim.) Osaavaa työvoimaa ja aluekehittämistä. Lahti: Lahden ammattikorkeakoulun julkaisu, Sarja C Artikkelikokoelmat, raportit ja muut ajankohtaiset julkaisut, osa 68, 10–29. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 15.8.2014]. Saatavana: http://www.phkk.fi/kit/Documents/PHKK_KIT_osaavaa_tyovoimaa_ja_aluekehittamista.pdf
- Sosiaali- ja terveysala ylempi AMK, Sosiaali- ja terveysala opetussuunnitelma 2014–2015. 10.6.2014. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 30.7.2014]. Saatavana: <http://opsweb.seamk.fi/?code=YSOSKO-2014>
- Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutus opetussuunnitelma 2013–2014. 11.6.2014. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 29.6.2014]. Saatavana: <http://opsweb.seamk.fi/?code=KEJO-2013>
- Sosiaali- ja terveysalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 29.6.2014]. Saatavana: <http://yops.seamk.fi/fi/2013-2014/index.php?page=KEJO>
- Sosiaali- ja terveysala. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 30.7.2014]. Saatavana: <http://www.seamk.fi/fi/Koulutus/Koulutusalat/Ylemmat-AMK-tutkinnot/Sosiaali- ja terveysala>
- Suositus tutkintojen kansallisen viitekehyksen (NQF) ja tutkintojen yhteisten kompetenssien soveltamisesta ammattikorkeakouluissa. 23.2.2010. [Verkkojulkaisu]. ARENE. [Viitattu 29.7.2014]. Saatavana: <https://elack.ky-amk.fi/TWeb/tfile?id=85457>

- Sydänmaanlakka, P. 2009. Jatkuva uudistuminen: Luovuuden ja innovatiivisuuden johtaminen. Hämeenlinna: Talentum.
- Teknologiaosaamisen johtaminen. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 30.7.2014]. Saatavana: <http://opsweb.seamk.fi/?code=YTEKNO-2014>
- Tulevaisuusluotain. Elinkeinoelämän keskusliitto. 2006. [Verkkojulkaisu]. Elinkeinoelämän keskusliitto. [Viitattu 23.3.2014]. Saatavana: http://www.logistiikkayri-tykset.fi/ek_suomeksi/ajankohtaista/tutkimukset_ja_julkaisut/ek_julkaisu-arkisto/2006/18_10_06_Tulevaisuusluotain_final.pdf
- Tutkinnot. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 28.6.2014]. Saatavana: <http://ops.seamk.fi/fi/?part=tu&page=tutkinnot>
- Tutkintojen ja muun osaamisen kansallinen viitekehys. 2009. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009/24. Opetusministeriö. [Viitattu 17.5.2014.] Saatavana: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/tr24.pdf?lang=fi>
- Työolobarometri – Syksy 2013. 2013. [Verkkojulkaisu]. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys 32/2014. Helsinki: Edita. [Viitattu 12.10.2014]. Saatavana: http://www.tem.fi/files/40839/TEMjul_32_2014_web_09092014.pdf
- Vartiainen, M. 2014. Osaamisen johtaminen työn uusissa muodoissa. [Verkkokirja]. Helsinki: Kauppalehti. [Viitattu 10.6.2014]. Saatavana: Johtamisen käsikirjat -palvelusta. Vaatii käyttöoikeuden.
- VNA 423/2005. Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.
- Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen koulutusohjelma. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 30.7.2014]. Saatavana: <http://yops.seamk.fi/fi/2013-2014/index.php?page=Y31>
- Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen opetussuunnitelma 2013–2014. 11.6.2014. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 29.6.2014]. Saatavana: <http://opsweb.seamk.fi/?code=Y31-2013>

LIITTEET

Liite 1. Kyselyn saate

Liite 2. Kyselylomake

LIITE 1 Kyselyn saate

Vaikuta ylempien amk-tutkintojen kehittämiseen, vastaa kyselyyn viimeistään 10.12.

Lähetetty:26. marraskuuta 2014

Tärkeys: Suuri

Hyvä SeAMKin ylempien ammattikorkeakoulututkinnon opiskelija.

Opiskelen työn ohessa SeAMKissa liiketalouden ammattikorkeakoulututkintoa ja teen tällä hetkellä opintoihini liittyvää opinnäytetyötä.

Opinnäytetyöni aiheena on monialaisuuden kehittäminen SeAMKin ylempissä ammattikorkeakoulututkinnoissa.

Haluan tällä kyselyllä kartoittaa ylempien amk-tutkinto-opiskelijoiden näkemyksiä monialaisuuden toteutumisesta opinnoissaan ja työtehtävissään tällä hetkellä sekä tulevaisuudessa - onko monialaisuus osaamista, jota tarvitaan tulevaisuudessa eri alojen työtehtävissä ja ylempien amk-tutkintojen opetussuunnitelmissa?

Monialaisuudella tarkoitan tässä kyselyssä yhteistyötä, jossa yhdistetään eri ammattialojen asiantuntijoiden tietoja, taitoja, osaamisia yhdeksi uudenlaiseksi kokonaisuudeksi, kuitenkin niin, että jokaisen alan asiantuntija säilyttää oman ydinosaamisensa.

Käsittelem kyselyn tuloksia opinnäytetyössäni sekä lisäksi niitä hyödynnetään SeAMKin ylempien amk-tutkintojen opetussuunnitelmien kehittämistyössä.

Kyselyn vastauksia käsitellään luottamuksellisesti.

Kysely on auki 10.12.2014 saakka. Kyselyyn vastaaminen vie noin 5-10 minuuttia.

Kyselyyn pääset vastaamaan täältä: https://www.webropolsurveys.com/S/901C80B9FDD3E23C_par

Lisätietoja kyselystä antaa:

Merja Salo

liiketalouden amk-tutkinnon opiskelija

sähköposti:

SeAMKin tutkimuspäällikkö on myöntänyt kyselylle tutkimusluvan 21.11.2014.

LIITE 2 Kyselylomake

Monialaisuus työelämässä ja SeAMKin ylemmissä ammattikorkeakoulututkinnoissa - nykyhetki ja tulevaisuus

Vastaaajan taustatiedot

Vastaa seuraaviin kysymyksiin valitsemalla yksi annetuista vaihtoehdoista tai kirjoittamalla vastaus sille varattuun tilaan.
*Tähdellä merkityt kysymykset ovat pakollisia.

1. Sukupuoli *

- Mies
 Nainen

2. Ikä *

2 merkkiä jäljellä

3. Tutkinto-ohjelmasi *

- Agrologi (ylempi AMK), Maaseudun kehittäminen
 Insinööri (ylempi AMK), Rakentaminen
 Insinööri (ylempi AMK), Teknologiosaamisen johtaminen
 MBA, Master`s Degree Programme in International Business Management
 Tradenomi (ylempi AMK), Liiketoimintaosaaminen
 Geronomi (ylempi AMK), Sosiaali-
 Sosionomi (ylempi AMK), Sosiaali-
 Fysioterapeutti (ylempi AMK), Kehittäminen ja johtaminen
 Geronomi (ylempi AMK), Kehittäminen ja johtaminen
 Sairaanhoidtaja (ylempi AMK), Kehittäminen ja johtaminen
 Sosionomi (ylempi AMK), Kehittäminen ja johtaminen
 Terveystenhoitaja (ylempi AMK), Kehittäminen ja johtaminen

4. Tutkinto-ohjelmasi aloittamisvuosi *

5. Työskentelet tällä hetkellä

(mikäli et ole tällä hetkellä töissä, vastaa aiemman työkokemuksen perusteella) *

- Julkaisella sektorilla
- Yrityksessä, toisen palveluksessa (esim. teollisuus, kaupan alan yritys, palvelualan yritys)
- Oma yritys
- Järjestön/yhteisön palveluksessa
- Muualla, missä?
- En ole tällä hetkellä töissä (vastaa seuraaviin työelämää koskeviin kysymyksiin aiemman työkokemuksen perusteella)

6. Työkokemuksesi määrä (ilmoita kuukausina) *

4 merkkiä jäljellä

7. Toimiala, jolla työskentelet

(mikäli et ole tällä hetkellä töissä, vastaa aiemman työkokemuksen perusteella) *

- Alkutuotanto
- Teollisuusala
- Kauppa- tai palveluala
- Rakentaminen
- Sosiaaliala
- Terveysala
- Muu,
mikä?

8. Pääasialliset työtehtäväsi

(mikäli et ole tällä hetkellä töissä, vastaa aiemman työkokemuksen perusteella) *

- Asiantuntija-, suunnittelu-, kehittämis-, neuvonta-, opetus- ja/tai projektitehtävät
- Esimiestehtävät
- Suoritustason tehtävät
- Ylemmän johdon ja liikkeenjohdolliset tehtävät
- Yrittäjänä toimiminen
- Muu, mikä?

9. Kuvaa lyhyesti työtehtäviesi keskeinen sisältö

(mikäli et ole tällä hetkellä töissä, vastaa aiemman työkokemuksen perusteella) *

10. Työntekijöiden määrä työpaikallasi/ työnantaja organisaatiossa/ omassa yrityksessäsi *

Työelämään liittyvät kysymykset

11. Miten tärkeänä koet seuraavat työelämävalmiudet nykyisessä työssäsi (mikäli et ole tällä hetkellä töissä, vastaa aiemman työkokemuksen perusteella) *

	1= ei tärkeä	2= jonkin verran tärkeä	3= tärkeä	4= erittäin tärkeä
Digitaaliset/tietotekniset valmiudet	☐	☐	☐	☐
Esimiestaidot	☐	☐	☐	☐
Joustavat työnteon muodot	☐	☐	☐	☐
Kansainväliset valmiudet	☐	☐	☐	☐
Itsenäisen työskentelyn taidot	☐	☐	☐	☐
Monialaisuusosaaminen	☐	☐	☐	☐
Neuvottelutaidot	☐	☐	☐	☐
Oman alan substanssiosaaminen	☐	☐	☐	☐
Organisointi- ja koordinoitaitaidot	☐	☐	☐	☐
Projektinhallintataidot	☐	☐	☐	☐
Sosiaaliset taidot	☐	☐	☐	☐
Verkosto-osaaminen	☐	☐	☐	☐
Yleiset työelämävalmiudet (itsensä kehittäminen, viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, muutosten hallinta)	☐	☐	☐	☐
Yrittäjyysvalmiudet	☐	☐	☐	☐

12. Miten tärkeänä koet seuraavat työelämävalmiudet tulevaisuudessa *

	1= ei tärkeä	2= jonkin verran tärkeä	3= tärkeä	4= erittäin tärkeä
Digitaaliset/tietotekniset valmiudet	☐	☐	☐	☐
Esimiestaidot	☐	☐	☐	☐
Joustavat työnteon muodot	☐	☐	☐	☐

Kansainväliset valmiudet	☐	☐	☐	☐
Itsenäisen työskentelyn taidot	☐	☐	☐	☐
Monialaisuusosaaminen	☐	☐	☐	☐
Neuvottelutaidot	☐	☐	☐	☐
Oman alan substanssiosaaminen	☐	☐	☐	☐
Organisointi- ja koordinoitaitaidot	☐	☐	☐	☐
Projektinhallintataidot	☐	☐	☐	☐
Sosiaaliset taidot	☐	☐	☐	☐
Verkosto-osaaminen	☐	☐	☐	☐
Yleiset työelämävalmiudet (itsensä kehittäminen, viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, muutosten hallinta)	☐	☐	☐	☐
Yrittäjyysvalmiudet	☐	☐	☐	☐

13. Liittykö tai liittykö työtehtäviisi yhteistyötä eri alojen kanssa? *

- Ei lainkaan
 Vain vähän
 Jonkin verran
 Paljon
 Erittäin paljon

14. Missä työtilanteissa teet tai teit yhteistyötä eri alojen kanssa?

	0= ei lainkaan	1= vain vähän	2= jonkin verran	3= paljon	4= erittäin paljon
Asiakastyössä *	☐	☐	☐	☐	☐
Oman työyhteisön jäsenten kanssa *	☐	☐	☐	☐	☐
Sidosryhmien kanssa *	☐	☐	☐	☐	☐
Muussa, missä?	☐	☐	☐	☐	☐

15. Kerro esimerkkejä yhteistyöstä eri alojen kanssa

-

+

16. Arvioi monialaisuuden merkitystä tulevaisuuden työelämässä *

- Ei tärkeä
 Hieman tärkeä
 Tärkeä
 Erittäin tärkeä

17. Kerro esimerkkejä, miten monialaisuus mielestäsi ilmenee tulevaisuuden työtehtävissä

Ylempään amk-koulutukseen liittyvät kysymykset

18. Miten ylempi amk-koulutus tukee seuraavien osaamisalueiden kehittymistä *

	1= eri mieltä	2= jonkin verran eri mieltä	3= samaa mieltä	4= erittäin paljon samaa mieltä
Osaan monipuolisesti ja tavoitteellisesti arvioida ja kehittää asiantuntijuutta	☐	☐	☐	☐
Osaan hankkia, käsitellä, tuottaa ja arvioida tietoa kriittisesti ja eri alojen näkökulmista	☐	☐	☐	☐
Osaan kehittää työelämän monialaista viestintää ja vuorovaikutusta	☐	☐	☐	☐
Osaan luoda verkostoja ja kumppanuuksia	☐	☐	☐	☐
Osaan johtaa ja uudistaa toimintaa monimutkaisissa ja ennakoimattomissa toimintaympäristöissä	☐	☐	☐	☐
Kykenen toimimaan vaativissa asiantuntijatehtävissä, johtamistehtävissä tai yrittäjänä	☐	☐	☐	☐
Osaan tuottaa uutta tietoa ja uudistaa toimintatapoja yhdistäen eri alojen osaamista	☐	☐	☐	☐
Osaan johtaa projekteja	☐	☐	☐	☐

19. Oletko ylempään amk-koulutukseksi aikana tehnyt yhteistyötä muiden SeAMKin ylempien amk- opiskelijoiden kanssa? *

- En lainkaan
 Jonkin verran
 Paljon

20. Kerro esimerkkejä yhteistyöstä muiden SeAMKin ylempien amk-opiskelijoiden kanssa

21. Missä määrin haluaisit sisällyttää opintoihisi monialaisuutta? *

- En lainkaan, keskityn vain omaan substanssialaan
- Jonkin verran
- Melko paljon
- Paljon

22. Miten tärkeänä koet seuraavat monialaisuuden toteuttamismuodot ylemmissä amk-tutkinnoissa *

	1= ei tärkeä	2= jonkin verran tärkeä	3= tärkeä	4= erittäin tärkeä
Projektiopintojaksot, jossa projektiryhmä muodostuu eri alojen ylempien amk-opiskelijoista	☐	☐	☐	☐
Vapaasti valittavien opintojaksojen sisällyttäminen opintoihin eri alojen opintojaksotarjonnasta	☐	☐	☐	☐
Yhteiset opinnot eri alojen ylempien amk-opiskelijoiden kanssa, esim. johtamisesta tai tieteellisestä kirjoittamisesta	☐	☐	☐	☐
Yhteiset seminaarit eri alojen ylempien amk-opiskelijoiden kanssa, kanssa, esim. opinnäytetyö	☐	☐	☐	☐
Verkostoitumista eri alojen ylempien amk-opiskelijoiden kanssa	☐	☐	☐	☐
Vierailijaluennoitsijoita eri alojen yrityksistä/organisaatioista	☐	☐	☐	☐
Yritysvierailuja eri alojen yrityksiin/organisaatioihin	☐	☐	☐	☐
Mahdollisuus hyödyntää opinnäytetyössä tai opintojakson tehtävässä eri alojen ylemmän amk-opiskelijoiden asiantuntijuutta	☐	☐	☐	☐
Opinnäytetyön tekeminen eri alan opiskelijan kanssa	☐	☐	☐	☐
Opinnäytetyön tekeminen eri alan yritykselle/organisaatiolle	☐	☐	☐	☐
Mahdollisuus oman osaamisen ja työelämäkokemuksen jakamiseen oman alan opiskeluryhmässä	☐	☐	☐	☐
Mahdollisuus oman osaamisen ja työelämäkokemuksen jakamiseen eri alojen opiskeluryhmien välillä	☐	☐	☐	☐
Mahdollisuus SeAMKin amk-tutkintoa opiskelevien mentorointiin	☐	☐	☐	☐

23. Miten kehittäisit SeAMKin ylempiä amk-tutkintoja (niiden sisältöä, menetelmiä ym.)?

24. Miten kehittäisit ylempien amk-tutkintojen monialaisuutta?

(Sivu 0 / 3)